

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Evsepii Pamphili Ecclesiasticae Historiae Liber Quintus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

- X. De Pantæno Philofopho.
 XI. De Clemente Alexandrino.
 XII. De Hierofolymorum Episcopis.
 XIII. De Rhodone & de Marcionitarum diffensione ab eo commemorata.
 XIV. De falsis Prophetis Cataphrygarum.
 XV. De Blasti schismate quod factum est Romæ.
 XVI. Quæ de Montano & de falsis illius Prophetis memorantur.
 XVII. De Miltiade & de Scriptis illius.
 XVIII. Quemadmodum Apollonius Cataphrygas confutaverit, & quorum mentionem fecerit.
 XIX. Serapionis sententia de Cataphrygarum hæresi.
 XX. Quæ Irenæus adversus Schismaticos Romæ agentes conscripserit.
 XXI. Quomodo Apollonius Romæ martyrium passus est.
 XXII. Quinam eo tempore Episcopi inclaruerint.
 XXIII. De quæstione quæ tunc temporis agitata est super Pascha.
 XXIV. De diffensione Ecclesiarum Asiæ.
 XXV. Quomodo omnes in unam eandemque sententiam de die Paschæ concessere.
 XXVI. Quot Irenæus elegantis ingenii monumenta nobis reliquit.
 XXVII. Quot etiam ceteri qui eodem tempore floruerunt.
 XXVIII. De his qui Artemonis hæresim initio sectati sunt, cujusmodi moribus præditi, & quomodo sacras Scripturas depravare ausi fuerint.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΕΥΣΕΒΙΙ
 ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ, ΡΑΜΦΙΛΙ

Εκκλησιαστικῆς ἰστορίας

Λόγος ε΄.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ECCLESIASTICÆ
 HISTORIÆ
 LIBER QUINTUS.

PROOEMIUM.

Ὅ Μὲν οὖν τῆς Ῥωμαίων ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος Σωτήρ Ἰππὸς ὄγδοον ἔτος ἠγασάμενος, τελευτᾷ τὸν βίον. τῆτον δωδέκατον δὲ τῶν Ἀποστόλων Ἐλευθερίου διαδέχεται ἔτος δ' ἦν ἑπτακαίδεκατον ἀντικρατοῦ Ἀντωνίου Οὐίρου, ἐν ᾧ κατὰ πᾶσα μέρη τῆς γῆς σφοδρότερον ἀναρριπιδέντος τῶν κατ' ἡμῶν διωγμῶν ἕξ ἐπιπέσεως τῶν κατὰ τὰς πόλεις δῆμων, μυριάδας μαρτύρων ἀπὸ τῆν οἰκισμένων διαπέψαντο σοχασμῶ λαθεῖν ἐνεσιν, διὰ τῶν κατ' ἐθνοῦ συμβέβηκτων ἀ καὶ γραφῆ τοῖς μετέπειτα παροδοθῆναι, ἀλήθως μνήμης ὡς ἀληθῶς ἐπάξια ὄντα, συμβέβηκε. τῆς μὲν οὖν περὶ τῶν ἐτελεσάτης ὑψηλῆς τὸ πᾶν σύγραμμα, τῆ τῶν μαρτύρων ἡμῶν κα-

igitur Sotere Romanæ urbis episcopo post octavum episcopatus annum vita functo, duodecimus ab Apostolis eleutherus in ejus locum successit. Annus tunc agebatur septimus decimus Imperii Antonini Veri. Quo tempore cum in nonnullis terrarum partibus violentior adversus nostros persecutio commota esset ex incurfione popularium, innumerabiles prope martyres per universum orbem enituisse, ex iis quæ in unica Provincia contigerunt, conijcere est. Quæ quidem utpotè immortalis memoria dignissima, literarum monumentis commendata & ad posteros transmissa sunt. et acta quidem ipsa quibus plenissima harum rerum narratio continetur, in opere de martyribus integra à nobis inserta sunt: ex quibus non solum cogni-

tio rerum gestarum, verum etiam documenta pietatis percipi possunt. Quae-
cunque tamen ad institutum nostrum spectare mihi visa sunt, ea in praesentia-
rum seligens, hic apponam. Ac ceteri quidem historiarum Scriptores, nihil aliud ferè monumentis suis prodide-
runt, quàm bellicas victorias, & ere-
cta de hostibus victis tropæa; Ducum res præclare gestas, fortia militum facta, qui pro patria, pro liberis ac for-
tunis suis, manus suas sanguine & infi-
nita hostium caede commaculaverant. At nos qui sacrae cujusdam ac divinae Reipublicae historiam narramus, pacatissima quaedam bella pro spiritali pace suscepta, eosque qui in hujusmodi bellis pro veritate ac religione potius quàm pro patria ac liberis fortiter decerta-
runt, immortalibus literarum monu-
mentis mandabimus: Athletarum pro pietate pugnantium constantiam, & in perferendis multiplicibus tormentis fortitudinem, tropæa adversus Dæmones statuta, partas ex invisibilibus hostibus victorias, coronas denique ad perpetuam posteritatis memoriam prædicantes.

A τατέταλαισιν αὐτῶν ἔχιστον αὐτὸ μὲν
νον, ἀλλὰ καὶ διδασκαλικὴν παρέχον διηγή-
σασθαι ὅποσα γένοιτο παρὰ τῆς ἐχοῦσας πρᾶξι-
ματίας ταύτης ἐπὶ τῆς παρῆντος ἀναλεξαμένοι. ἄλλοι
μὲν οὖν ἰσορροπίας ποιησάμενοι διηγήσεις, πάντως
ἀνὰ παρέδωκαν τῆς γραφῆς πολέμων νίκας, καὶ
τρόπαια καὶ ἐχθρῶν, στρατηγῶν τε δριμύτητος, καὶ
ὀπλιτῶν ἀνδραγαθίας, αἰμαλῆ καὶ μυρίοις φόνοις, παιδῶν
καὶ πατρῶν, καὶ τῆς ἀλλῆς ἐνεκεν θεοσεβίας μιν ἀνέναν-
τον γε θεοῦ ἐκείνου Θεῶν πολιτεύματι. **B** δὴν ἡμῶν
βικὸς ἡμῶν λόγῳ, τὰς ὑπὲρ αὐτῆς τῆς καὶ
ψυχῆς εἰρήνης εἰρηλικώτατος πολέμου, καὶ
τὰς ἐν ταύτοις ὑπὲρ ἀληθείας μᾶλλον ἢ πα-
τρίδος, καὶ μᾶλλον ὑπὲρ εὐσεβείας ἢ τῶν
θεῶν ἀνδρῶν ἀμείνων, αἰωνίαις ἀναγραφαῖς
σημαίωσι. τῶν εὐσεβείας ἀθλητῶν τὰς ἐν ταύτοις
καὶ τὰς πολυλήπτες ἀνδρίας, τρόπαια τε ταύ-
των δαμιόνων, καὶ νίκας τὰς ἐκείνων ἀοράτων ἀν-
τιπάλων, καὶ τὰς ἐπὶ πᾶσι ταύτοις σεφάνους,
αἰώνιον μνήμην ἀνακηρύττων.

C A P U T I.
*Quot in Gallis & quo modo pro pietate occu-
buerint regnante Vero.*

Huc refer
Niseph.
c. 16. 17.
l. 4.

PROPRIO regio ipsa in qua stadium ad
hæc quæ dixi certamina constitu-
tum fuit, Gallia vocatur. In hac duæ
præ ceteris insignes præstantesque ur-
bium matres celebrantur, Lugdunum
ac Vienna: quarum utramque permeat
Rhodanus, universam Regionem præ-
cipiti cursu circumfluens. Igitur no-
bilissimæ horum locorum ecclesiæ
Commentarium de passione martyrum
suorum ad ecclesias Asia Phrygiæque
miserunt, ea quæ apud se gesta erant,
hoc modo commemorantes. Ipsa enim
verba non gravabor apponere. Servi
Christi qui apud Viennam & Lugdu-
num Gallia degunt, fratribus per Asiam
& Phrygiam constitutis, qui eandem
nobiscum fidem ac spem habent re-
demptionis, pax & gratia & gloria à
Deo Patre & Christo Jesu Domino no-
stro. Post hæc deinde quædam alia præ-
fati, narrationem ipsam ordiuntur his
verbis: Et gravitatem quidem ipsam
ærumnarum, & Gentilium adversus
Sanctos furorem ac rabiem, quæ-
que & quanta beati martyres perpeffi

C ΚΕΦ ΑΛΑΙΟΝ Α'.
*Οσοι καὶ πως κατὰ Οὐῆρον ἐπὶ τῆς Γαλλίας τὸν ὑπὲρ τῆς
θεοσεβίας διέζηλον ἀγῶνα.*

ΓΑΛΛΙΑ μὲν οὖν ἡ χώρα ἡν καὶ ἡν τὸ πρὸ
δηλεμῶν συνεκρηγέτο σταδίων ἢ μὲν
τροπόλεις ἐπίσημοι καὶ ἄλλα τὰς ἀλλὰ τῶν
αὐτῶν διαφέρουσαι βεβούλωται, Λεγόμεναι
καὶ Βιέννα, δι' ὧν ἀμφοτέρων τῶν πᾶσι
χώραι πολλὰ τὸ ρεύματι ἀπερρέων ὁ Ρο-
δανὸς ποταμὸς διέξεισι. τὴν οὖν περὶ τῶν
μαρτύρων γραφὴν, αἱ τῆς διαφάνειας
ἐκκλησίαι, ταῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Φρυγίαν
διεπέμπονται. τὰ παρ' αὐταῖς προσημα-
σάντων ἀνισορροπίας τὸν τρόπον. ἀναθήσομαι
τὰς αὐτῶν φωνάς. οἱ ἐν Βιέννῃ καὶ Λεγόμεναι
τῆς Γαλλίας παρρημιέντες δέδοικεν Χριστῶν,
κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Φρυγίαν, τὴν αὐτὴν τῶν
πολυτρώσεως ἡμῶν πίσιν καὶ ἐλπίδα ἔχουσαι
δελφοῖς, εἰρήνην καὶ χάρις καὶ δόξα ἀπὸ Θεοῦ Πα-
τρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ Κυρίου ἡμῶν. εἶτα ταῦτα
ἐξῆς, ἕτερα προσομιασάμενοι, τὴν ἐξ ὧν κα-
ταρχὴν ποιῆνται ἐν ταύτοις. τὸ μὲν οὖν μετὰ
θεοῦ τῆς ἐνθάδε θλίψεως, καὶ τὴν τοσαύτων
τῶν ἐθνῶν εἰς τὰς ἀγίας ὀργὴν, καὶ ἕτερα

ὑπέμεναν οἱ μακάριοι μάρτυρες, ἐπ' ἀκείδεις
 ἔθ' ἡμεῖς εἰπεῖν ἱκανοί, ἔτε μὲν γραφῆ ἡ
 ληφθῆναι δυνατὸν. παντὶ γὰρ δένει ἐνέσκη-
 νεν ὁ ἀντικείμενος, περιουσιαζόμενος ἤδη
 τὴν ἀδεῶς μέλλουσαν ἐσεῶσαι παρυσίαν αὐτῆ.
 καὶ διὰ πάντων διήλθεν, ἐδίξων τὰς ἑαυτῆ
 καὶ περιουσιαζόμενος καὶ τῶν δούλων τῆ Θεῶ
 ὡς μὴ μόνον οἰκῶν καὶ βαλανείων καὶ ἀ-
 γορῶν εἰσγεῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ καθόλου φαίνε-
 σθαι ἡμῶν ἰνα, αὐτοῖς ἀπειρήσθαι ἐν ὁποίῳ
 δῆποτε τόπῳ. ἀντεροστήγει δὲ ἡ χάρις τῆ
 Θεῶ καὶ τὰς μὲν ἀδενεῖς ἐρρύετο. ἀντιπαρέ-
 B τασε δὲ σύλους ἐδραίας, δυναμῆνες δια-
 τῆς ὑπομονῆς, πᾶσαν τὴν ὀρμὴν τῆ πονηρῆ
 εἰς ἑαυτὰς ἐλύσαι οἱ καὶ ὁμοσε ἐχώρου
 αὐτῶν, πᾶν εἶδος ὀνειδισμῶ καὶ κολάσεως
 ἀνεχόμενοι. οἱ καὶ τὰ πολλὰ ὀλίγα ἠγάμε-
 νοι, ἐσπύδον παρὰ Χριστὸν. ὄντως ἐπιδεικνύ-
 μενοι, ὅτι ὅσα ἀξία τὰ παθήματα τῆ νῦν
 καίρι, πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκα-
 λυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. καὶ πρῶτον μὲν τὰ ἀπὸ
 ὄχλου πανδημείων ἑπιφερόμενα, γεν-
 ναιῶς ὑπέμενον. ἐπιδοῦσαι καὶ πληγὰς καὶ
 C συρμας. καὶ διαρπαγὰς. καὶ λίθων βολὰς,
 καὶ συγκλείσεις. καὶ πάνθ' ὅσα ἠγριωμένῳ
 πλῆθει ὡς παρὰ ἐχθρῶν καὶ πολεμικῶν Φιλέ
 γίνεσθαι. καὶ δὴ ἀναχθέντες εἰς τὴν ἀγο-
 ρὴν ὑπὸ τῆ τῆ χιλιάρχου καὶ τῶν προεση-
 κῶτων τῆς πόλεως Ἰερουσαλὴμ, ἐπὶ παντὸς τῆ
 πλῆθους ἀνακεκλιμένοι καὶ ὁμολογήσαντες,
 συνεκλείδθησαν εἰς τὴν εἰρηλίαν ἕως τῆς τῆ
 ἡγεμόνου παρυσίας. μετέπειτα δὲ ἐπὶ τὸν
 ἡγεμόνα ἀχθέντων αὐτῶν, κακίαν πάσῃ
 τῇ πρὸς ἡμᾶς ὁμότητι χρωμένους, οὐδέτι
 Εἰπάγαθ' εἰς ἑκ τῶν ἀδελφῶν, πλήρωμα
 ἀγάπης τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον
 κεχωρηκῶς ἔχει καὶ ἐπιπροσέτον ἠκρίβωτο ἡ πο-
 D λιτεία, ὡς καὶ πρὸς ὄντα νέον, συνεξιστάθη τῇ
 τῆ πρεσβυτέρου Ζαχαρίας μαρτυρία πεπύ-
 ρευτο γὰρ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιτολαῖς καὶ δικαιο-
 μασί τῆ Κυρίου ἀμεμπτος, καὶ πάσῃ τῇ
 πρὸς τὸν πλησίον λειτουργία ἀσκήσας. ζῆλον
 Θεῶ πολλῶν ἔχων, καὶ ζῆλον τοῦ πνεύματος.
 τοῦτο δὲ ἡ πρὸς ὧν, τὴν ἔτα καθ' ἡμῶν ἀ-
 λόγως γνωμένην κείσιν ὅσα ἐβάσασεν, ἀλλ'
 ὑπερηγανάκτησε, καὶ ἡξίου καὶ αὐτὸς
 ἀκουσθῆναι ἀπολογεῖσθαι ὑπὲρ τῶν

A sunt, nec nos exprimere dicendo, nec
 quisquam scribendo complecti accura-
 te possit. Omni siquidem virium impe-
 tu in nos irruit adversarius, adventus sui
 in quo cum omni licentia grassatur est,
 jam tum nobis initia ac primordia exhi-
 bens. Nihil quippe intentatum reliquit,
 dum ministros suos affuefacit, & qui-
 busdam quasi proleudiis exercet adver-
 sus servos Dei. Aded ut non solum ab
 ædibus, à balneis, à foro arceremur:
 verum etiam interdictum fuerit ne quis
 nostrum quocumq; demum in loco ap-
 pareret. Sed gratia Dei pro nobis ad-
 versus diabolum depugnavit: & infir-
 miores quidem servavit, viros autem
 illi opposuit columnarum instar firmos
 ac stabiles, qui fortitudine sua univer-
 sum Dæmonis impetum in semetipfos
 pertrahere valerent. Hi ergo cominus
 congressi, omne genus opprobrii susti-
 nuerunt: & quæ alii diuturna & gravia
 existimant, ipsi levia ducentes, ad
 Christum ire properabant; exemplo
 suo ostendentes, non esse dignas passio-
 nes hujus sæculi quæ conferantur cum
 gloria quæ in nobis revelanda est. Ac
 primum quidem quæcunque à populo
 universo acervatim ingeriebantur, con-
 stantissimè tolerarunt: acclamationes
 scilicet, plagas, raptationes, spolia-
 tiones bonorum, lapidum jactus, car-
 ceres, cuncta denique quæ vulgus fu-
 rore & rabie concitatum, adversus ho-
 stes & inimicos comminisci solet. Per-
 ducti deinde in forum à Tribuno mili-
 tum & à Magistratibus civitatis, coram
 universo populo interrogati confessi-
 que, usque ad Præsidis adventum con-
 jecti sunt in carcerem. Post hæc cum
 ad Præsidem deducti essent, atque il-
 le omni genere sævitæ ferretur adver-
 sus nostros, Vettius Epagathus unus
 ex fratrum numero, immensa qua-
 dam caritatis copia erga Deum simul
 & proximum exuberans, qui aded
 districtam ac severam vivendi ratio-
 nem instituerat, ut quamvis adhuc ju-
 venis, Zachariæ tamen senioris elogio
 LUC. C. I.
 æquaretur. Incesserat quippe in omni-
 bus mandatis & justificationibus Do-
 mini sine querela: ad omne genus
 obsequii ac ministerii proximo exhi-
 bendum promptissimus, zelo Dei ac
 fervore spiritus plenus. Hic, inquam,
 cum esset hujusmodi, aded injustum
 adversus nos judicium pati non potuit.
 Sed indignatione commotus, postu-
 lavit ut sibi quoque liceret pro fra-
 V ij

tribus causam dicere, palamque ostendere, nihil apud nos impium aut irreligiosum reperiri. Verum cum illi qui circum tribunal adstabant, adversus eum inelamassent (erat quippe inter suos clarus) & Praeses ipse petitionem alioqui iustissimam agrè ferret, idq; unum ex eo quaereret esset ne Christianus: ille Christianum se esse clarissima voce professus, in martyrum numerum relatus est: Advocatus quidem Christianorum iudicis elogio appellatus; habens autem in seipso Advocatum Spiritum Sanctum multo abundantius quam Zacharias. Quem quidem caritatis exuberantia declaravit, quippe qui sustinuerit pro fratrum defensione morti semet objicere. Fuit enim & est germanus Christi Discipulus, sequens agnum quocumque ierit. Exinde etiam reliqui dignosci ac distingui caepere. Et prompti quidem ac parati erant Protomartyres, qui summa animorum alacritate solemnem illam martyrum confessionem ediderunt. Qui vero imparati & inexercitati, nec firmis adhuc erant viribus ad impetum tanti certaminis sustinendum, tunc manifestè patuerunt. ex quibus decem circiter collapsi, maximum nobis dolorem & incredibilem luctum attulerunt; & aliorum alacritatem fregerunt, qui nondum comprehensi, licet gravissima paterentur incommoda, tamen martyribus praesto aderant, nec ab eorum conspectu discedebant. Omnes tunc temporis gravissimo metu percussis habebamus, ob incertum confessionis eventum: non quod tormenta quae inferebantur, magnoperè timeremus, sed quoniam exitum rei animo prospicientes, ne quis corrueret verebatur. Comprehedebantur quotidie qui digni erant ut numerum illorum supplerent: aded ut ex utraque ecclesia praestantissimi quique, & quorum maximè labore atque industria res hinc constituta fuerant, simul omnes tenerentur. Capti sunt etiam quidam nostrorum servi qui Gentiles erant, quandoquidem Praeses nos omnes requiri palam iusserat. Qui Dæmonis impulsu, cum tormenta reformidarent quae Sanctos perpeti videbant, militibus ad hoc ipsum eos incitantibus, Thyestes quasdam cenas & incestos Oedipi concubitus, & alia quae nec proloqui nobis nec cogitare fas est, ac ne credere quidem sustinemus apud homines unquam gesta fuisse, adversus nos emen-

A ἀδελφῶν, ὅτι μηδὲν ἄθεον μὴ ἡσέβησε ἐν ἡμῖν. τῶν δὲ πρὸς τὸ βῆμα καλεσσομένων καὶ γὰρ ἦν ἐπίσημοι καὶ τῶν μόνων μὴ ἀναχωρήσει τῆς ἕως ὑπὸ αὐτῆς δικαίας πειραστικῆς ἀξιώσεως, ἀλλὰ μόνον τῆτο τυβολοῦν εἰ καὶ αὐτὸς εἴη χριστιανός· τῆ δὲ λαμπεράτη φωνῇ ὁμολογήσας τῶν ἀνελήφθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸν κλήρον τῶν μαρτύρων. ὡς ἀκλιτῶν χριστιανῶν χρηματισίας ἔχων ἡ τὸν ὡσαύτως ἐν ἑαυτῷ, τὸ πνεῦμα πλεῖον τῆ Ζαχαρίας. ὁ δὲ δια τῆ πειραστικῆς ἀγάπης ἐνεδείξατο, ἐνδειξάσας ὑπὲρ τῆς τῶν ἀδελφῶν διπολογίας τὴν ἑαυτῆς θείαν ψυχὴν. ἦν γὰρ καὶ ἐπιγενομένη χριστοῦ μαθητῆς, ἀκολουθῶν τῷ δαίμονι ἀνύπαρξῃ. ἐντελευτηθεὶς δὲ διεκρινόντο οἱ λοιποὶ καὶ φανεροὶ καὶ ἔτοιμοι ἐγένοντο πρῶτοι μαρτύροι. οἱ καὶ μὴ πάσης πειραστικῆς ἀνεπιπέδου τὴν ὁμολογίαν τῆς μαρτυρίας. ἐφαίνοντο καὶ οἱ ἀνετοίμοι καὶ ἀγύμναστοι, καὶ ἐτι ἀνετοίμοι, ἀγῶνιστοὶ μεγάλα τόνον ἐνεκείνῃ μὴ ἐκινῶμενοι. ὧν καὶ ὄρεστρον ὡς δέκα τὸν ἀριθμὸν οἱ καὶ μεγάλην λύπην καὶ πένθη ἀμείνων ἐνεποίησαν ἡμῖν, ἔτι τὴν πειραστικῆς τῶν λοιπῶν τῶν μὴ σωματικῶν ἐνεκωφῶν καὶ πειραστικῶν πάντα τὰ δεινὰ πάχοντες, ὁμοῦσιν παρήσαν τοῖς μάρτυσι καὶ ὅσα ἀπελείποντο αὐτῶν. τότε δὲ οἱ πάντες μεγάλως ἐπίπληρον, διὰ τὸ ἀδύλον τῆς ὁμολογίας. ἕως ἐπιφροσμένης κολάσεως φοβέμενοι, ἀλλὰ τὸ τέλος ἀφορώντες, καὶ τὸ δοποτεσθῆναι τῶν δεινῶν. σωματικῶν μὴ καὶ ἐκείνην ἡμέραν οἱ ἄξιοι, τὸν ἐκείνων ἀναπληροῦντες δεινῶν ὡς συλλεγῆναι ἐκ τῶν δύο ἐκκλησιῶν πάντας τὰς σωματικῶν, ἔτι ὧν μάλιστα σωματικῆς τὰ ἐνθάδε. σωματικῶν δὲ καὶ ἐθνικῶν οἰκέται τῶν ἡμετέρων· ἐπεὶ δημοσίᾳ ἐκείδουσιν ὁ ἡγεμὼν ἀναζητῆσθαι πάντας ἡμᾶς· οἱ δὲ κατ' ἐξέχοντα τῆς Κατανᾶς, φοβηθέντες τὰς βασάνους ἀπὸ τῶν ἁγίων ἐπέλεπον πάχοντες, τῶν σωματικῶν ἐπὶ τῆτο παρρησιῶντων αὐτῶν, καὶ ψεύσαντο ἡμῖν δυνεσία δεινῶν, καὶ οὐδὲν δεινῶν μίξεις, ἔσσα μὴτε λαλεῖν μὴτε τῶν δεινῶν ἡμῖν, ἀλλὰ μὴ δὲ πιστεύειν ἐπὶ τοῦτο πῶποτε ὡς ἀνθρώποις ἐγγύς. τῶν δὲ φημισθέντων πάντες ἀπεθνήσκοντες

ἤσαν εἰς ἡμᾶς ὥστε καὶ εἴ πινες τὸ πρῶτον
 ἐν δὲ οἰκειότητι ἐμεπέιαζον, τότε μεγά-
 λως ἐχαλέπαινον καὶ διεπέοντο καθ' ἡμῶν.
 ἐπληρῆτο δὲ τὸ ἔσθ' Κυρία ἡμῶν εἰρη-
 μῶνον, ὅτι ἐλεύσεται καιρὸς ἐν ᾧ πᾶς ὁ
 δόκλεινας ὑμᾶς, δόξει λατρεῖαν προσφέ-
 ρειν τῷ Θεῷ, ἐνταῦθα λοιπὸν ὑπερῶν
 πάσης ἐξηγήσεως ὑπερῶν κολάσεις οἱ ἁ-
 γιοὶ μάρτυρες. Φιλομήμερος τὸ Κατανᾶ
 καὶ δι' οὐκείαν ῥηθῆναι π τῆς βλασφημίας.
 ὑπερῶν κολάσεως δὲ ἐπέσκηψεν ἡ ὀργὴ πᾶσα
 καὶ ὄχλος καὶ ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν, εἰς
 σάντων δακονον διὰ Βιέννης. καὶ εἰς Μάτε-
 ρον νεοφώτιστον μῆρ, ἀλλὰ ἡγεμόνων ἀγωνί-
 σην. καὶ εἰς Ἀτταλον Περγαμηνὸν τῷ ἡγε-
 σύλον καὶ ἐσθραϊώματων ἐνταῦθα αἰεὶ γεγο-
 νότα. καὶ εἰς Βλανδιναν, δι' ἧς ἐπέδειξεν ὁ
 Χεῖρος, ὅτι τὰ πρῶτα ἀνθρώποις ἐτελεῖ καὶ
 αἰετῆ καὶ ἐκαταφροῦνη φανόμην, με-
 γάλως κατὰξίεται πρῶτα Θεῷ δόξης, διὰ
 τὴν πρῶτον ἀγάπην, τὴν ἐν δυνά-
 με δακονοῦν, καὶ μὴ ἐν εἰδεί κανχωμέ-
 νων. ἡμῶν γὰρ πάντων δεδιότων, καὶ τῆς Καρ-
 κίνης δεσποίνης αὐτῆς ἢ περὶ καὶ αὐτῆ τῶν
 μαρτύρων μία ἀγωνία, ἀγωνίως
 μὴ εἰδὲ τὴν ὁμολογίαν δυνάμεως παρρη-
 σιασάσθαι διὰ τὸ ἀδυνεῖς τὸ Ῥώμα, ἢ
 Βλανδινὰ τοσαύτης ἐπληρώθη δυνάμεως,
 ὥστε ἐκλυθῆναι καὶ παρεθῆναι τὴν καὶ διαδο-
 χὰς παντὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆν διὰ
 ἐπιπέως ἕως ἐσθραῖας, καὶ αὐτὰς ὁμολογῶν-
 τας ὅτι νεκρῶν, μηδὲν ἐχούσας μικρῆ ὁ
 ποιήσασθαι αὐτῆ καὶ θαυμάζειν ἐπιπέως πα-
 ραμῶν ἐμπνευ αὐτῆν, παντός τὸ Ῥώμα
 διεπρωγῶ καὶ ἡγεμόνων καὶ μαρτύρων, D
 ὅτι ἐν εἰδὲ πρῶτος ἰκανὸν ἦν πρῶτον τὸ
 ἐξαγαγεῖν τὴν Ψυχὴν, ἐχ' ὅτι γε τοιαῦτα καὶ
 τοσαῦτα. ἀλλ' ἡ μακαρία ὡς ἡγεμόνων ἀθ-
 λητῆς ἀνεύραξεν ἐν τῇ ὁμολογίᾳ καὶ ἦν αὐτῆς
 ἀνάληψις καὶ ἀνάπαυσις καὶ ἀναλγησία τῶν
 συμβαινόντων, τὸ λέγειν ὅτι χριστιανὴ εἰμι
 καὶ παρ' ἡμῶν ἐδὲν φάλλον γινέσθαι ὃ Καρ-
 κίνῃ καὶ αὐτὸς ὑπερῶν κολάσεως καὶ ὑπερ' πάν-
 τα ἀνθρώπων πᾶσας τὰς ἐξ ἀνθρώπων
 αἰτίας ἡγεμόνων ὑπερῶν, τῶν ἀνόμων ἐλ-
 πιζόντων διὰ τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὸ μέγε-
 θὸν τῶν βασάνων ἀκούσασθαι τι παρ'

A
 A tti sunt. His in vulgus sparsis, omnes
 continuo in nos adeo efferati sunt, ut si
 qui fortè cognationis causa moderati
 erganos hæcenus existissent, tunc a-
 cerbissima indignatione commoti ad-
 versus nostros infremere. Comple-
 batur itaque id quod à Domino prædi-
 ctum fuerat his verbis: Veniet tempus,
 cum quicumque vos occiderit, cultum
 offerre videbitur Deo. Exinde sanctis-
 simi martyres ejusmodi tormenta susti-
 nuerunt, quæ nulla unquam oratione
 exprimi possint: Satana ambitiosè con-
 tendente ut ab illis quoque aliquid im-
 piè diceretur. Præcipuè tamen vulgi ac
 B Præsidis & militum furor universus in-
 cubuit in Sanctum Diaconum Vien-
 nensem, & in Maturum neophytum
 quidem illum, sed generosissimum ni-
 hilominus pugilem Christi: In Atta-
 lum quoque patria Pergamenum, qui
 columna & firmamentum ecclesiæ no-
 stræ semper fuit: in Blandinam deni-
 que, per quam Christus ostendit, quæ
 vilia, deformia, contemptaque homi-
 nibus videntur, ea maximo honore af-
 fici à Deo propter excellentem erga
 ipsum caritatem, quæ in virtute poten-
 C tiamque ostenditur, non specie inani glo-
 riantur. Nam cum universi trepidare-
 mus, ipsaque illius temporalis Domina,
 quæ & ipsa unâ cum reliquis martyribus
 strenuè pugnabat, formidaret imprimis
 ne illa ob tenuitatem corporis, liberam
 confessionem edere non valeret: tanto
 animi robore firmata est Blandina, ut
 tortores qui invicem sibi succedentes à
 prima luce usque ad vesperam omni
 tormentorum genere eam excrucia-
 rant, resoluta nervorum compage de-
 ficerent; seque victos confessi, cum
 nullum tormenti genus quod ipsi infer-
 ri posset, reliquum haberent, miraren-
 tur adhuc illam spiritum ducere, toto
 corpore lacerato atque perfosso; testa-
 renturque unicum tormenti genus ad
 illam enecandam suffecisse, nedum tot
 ac tanta tormenta. Verùm Beata illa
 instar generosi cujusdam athlete, in
 ipsa confessione vires atque animos re-
 sumebat. Eratque ei refectio & quies,
 sensumque omnem præsentis doloris
 adimebat prolatio horum verborum:
 Christiana sum, & nihil apud nos mali
 geritur. Sanctus verò, cum & ipse su-
 pra humanum modum cuncta quæ ab
 hominibus excogitari poterant tor-
 menta fortiter sustineret, sperantibus
 jam impiis aliquid se indecorum atque

Ioan. 16.

illicitum ex eo audituros, ob nimiam vim & magnitudinem cruciatuum: tanta firmitate eis restitit, ut nec suum, nec gentis aut civitatis ex qua esset oriundus nomen, nec utrum servus esset an ingenuus, prolocutus sit: sed ad omnes interrogationes Romana lingua responderit, Christianus sum. Hoc sibi nomen, patriam, genus, omnia denique esse subinde profitebatur; neque aliam vocem ab eo Gentiles extorquevaluerunt. Quam etiam ob causam maxima adversus illum & Praefidis & tortorum pertinacia furoris exarsit. Ad eò ut cum nihil amplius ipsis superesset quò illum torquerent, candentes aris laminas mollioribus ejus membris affigerent. Et membra quidem adurebantur: ipse verò rectus atque inconcussus, firmis vestigijs in confessione perstitit, utpotè cælesti fonte aquæ vivæ quæ ex ventre Christi profluit, perfusus firmatusque. Porro corpus ipsum abundè restabatur ea quæ acciderant, quippe quod nihil aliud esset præter vulnera atque vibices: totum contractum atque contortum, nec jam externam hominis speciem retinens. In quo Christus ipse perpetuens, magna miracula patrabat, adversarium funditus delens, & illustri exemplo ceteris ostendens, nihil esse metuendum ubi caritas Patris adsit; nullum dolorem, ubi gloria vertitur Christi. Quippe cum impii illi paucis post diebus iterum torquere martyrem cepissent, crederentque si turgescerentibus adhuc & inflammatis vulneribus eadem tormenta de integro adhiberent, fore ut illo superiores evaderent, quippe qui ne manuum quidem contrectationem posset sustinere: vel id certè eventurum, ut ille tormentis immortalis, terrorem injiceret reliquis: non modo nihil ejusmodi illi contigit, sed præter omnium opinionem, corpus ejus subito relevatum erectumque constitit in tormentis posterioribus, & pristinam speciem, usumque membrorum recuperavit. Prorsus ut secunda illa excarnificatio, divina opitulante gratia, medelam potius quam pœnam ei attulisse videtur. Sed & Bibliadem quandam ex eorum numero qui Christi fidem abnegaverant, cum jam Diabolus à se absorptam crederet, velletque insuper damnationem illius cumulare blasphemiam, ad supplicium duxit, adigens eam utpotè fragilem jam & ignavam, impia

A αὐτῶν τῶν μὴ δεόντων, ἑσαύτη ἰσως αὐτὴ ἀνὴρ παρὰ τὰς ἀνάγκας, ὡς μὴ δὲ τὸ ἴδιον καλεῖται ὄνομα, μήτε ἔθνος, μήτε πόλις ἦν, μήτε εἰ δ' ἐλθὼ ἢ ἐλευθέρῳ εἴη. αὐτὸς πρὸς πάντα τὰ ἐπερωτώμενα ἀπεκρίνατο τῇ Ῥωμαϊκῇ φωνῇ, χριστιανός εἰμι. τὸτο κατὰ ἀντὶ ὀνόματός, καὶ ἀντὶ πόλεως, καὶ ἀντὶ γένους, καὶ ἀντὶ παντός ἐπαλλήλως ἠμυδιὰ γὰρ ἄλλην ἢ φωνὴν οὐκ ἠέκασαν αὐτῶν τὰ ἔθνη ὅθεν δὴ καὶ φιλονεικία μεγάλη τῆ τε ἡγεμονίῳ καὶ τῶν βασιανιστῶν ἐγένετο πρὸς αὐτὸν ὡς ὅποτε μηκέτι μηδὲν εἶχον ὁ ποιήσασθαι αὐτῶν, τὸ τελευταῖον χαλκᾶς λεπίδας διαπύρας προσεκόλλων τοῖς περὶ φερωτάτοις μέλεσι τῶν σαματῶν αὐτῶν. καὶ ταῦτα μὲν ἐκείνο. αὐτὸς ὁ παρέμενεν ἀνεπίκαμπτος καὶ κενόδοτος, σερρὸς πρὸς τὴν ὁμολογίαν, καὶ τῆς κενανίου πηγῆς τῆ ὕδατος τῆς ζωῆς τῆς ζῆσιον ἔκ τῆς ἡδύτης τῆς Χριστοῦ δροσισμῶν καὶ ἐνδυναμῶν. τὸ δὲ Σωματικὸν μάρτυς ἦν τῶν συμβεβηκότων, ὅλον τελευτῶν καὶ μάλωψ, καὶ σιωπασσόμενος, ὅτι ἀποπέσειν ἕως τὴν ἀνθρώπειον ἐξέσθην μορφήν. ἐν τῷ περὶ τῶν Χριστοῦ μεγάλας ἐπετελεῖ δόξας, καὶ τῶν τῶν ἀντικείμενον, καὶ εἰς τὴν τῶν λατῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν, ὅτι μὴ δὲ φερεῖν ὅπου Χριστοῦ δόξα. τῶν γὰρ ἀνόμων μὲν ἡμέρας πάλιν σφελέντων τὸν μάρτυρα καὶ νομιζόντων, ὅτι οἰδοῦνται καὶ φλεγμονόντων τῶν Σωματικῶν εἰ τὰ αὐτὰ προσεπύκοιεν κόλασήρια ἀπέσσωτο αὐτῶν, ὅποτε αὐτῶν τῶν χειρῶν ἀφῆν ἠνείχετο. ἢ τῶν ἐναποθανόντων βασιανῶν, φόβον ἐμπόσει τοῖς λοιποῖς: εἰ μόνον εἰδὲν ἀπὸ αὐτοῦ τοῦτο σιωπῆ, ἀλλὰ καὶ ὡς πᾶσαν δόξαν ἀνθρώπων ἀνέκυψε καὶ ἀνωρθώθη τὸ Σωματικὸν ἐν ταῖς μετέπειτα βασιανῶν, καὶ τῆς ἰδέας ἀπέλαβε τὴν περτέραν καὶ τὴν χεῖρῶν τῶν μελῶν ὡς μὴ κόλασιν, ἀλλὰ ἰσχυρῶν δια τῆς χάριτος τῆς Χριστοῦ, τὴν δευτέραν σφελῶσιν αὐτῶν γράσαι. καὶ βιβλιαδὰ δὲ τῶν μίαν τῶν ἡγενημένων, ἡδὲ δὲ τῶν διαβόλων κατὰ πεπωκέναι, φελέσας δὲ καὶ δια βλασφημίας κατὰ κείνας, ἡγεῖται ἐπὶ κόλασιν, ἀναγκάζων εἰπεῖν τὰ ἀθεῖα ἀπὸ ἡμῶν, ὡς ἐν θραυστον ἡδὲ καὶ

ἀναδραγν. ἢ ὅτι ἐν τῇ σφραγιώσει ἀνέστησε, καὶ ὡς
 ἀν εἶπεν ἐκ βαθέος ὑπὸ ἀνεργηγορησεν ὑπο-
 μνηδεῖσα διὰ τὸ παροικίτου ἡμετέρας τῶν
 αἰώνων ἐν γεννῇ κόλασιν. καὶ ὅτι ἐναντίας ἀν-
 τεῖτε τοῖς βλασφημοῖς φήσασα. πῶς ἀν-
 παιδία φάγοιεν οἱ τοῖστοι, οἷς μηδὲ ἀλόγων
 ζωὴν αἶμα φαγεῖν ὄξιν. καὶ διὰ τὴν χειρῶν
 τῆν ἑαυτῆν ἀμολόγει, καὶ τῶν κλήρω τῆν μαρ-
 τυρίων παροικίτου. καταργηθέντων δὲ τῶν τυ-
 ραννικῶν κόλασηρίων ὑπὸ τῆς Χειρῶς διὰ τῆς
 τῆν μακαρίων ὑπομονῆς, ἑτέρας μηχανὰς
 ὁ διάβολος ἐπειροῖ, τὰς καὶ τῶν εἰρκτῆν ἐν
 τῶν σκότει καὶ τῶν χαλεπῶν χωρίων συγ-
 κλείσεις καὶ τὰς ἐν τῶν ξύλων διατάσεις τῶν
 ποδῶν, ἵνα πέμπτον διατενομένων τρυφήμα.
 καὶ τὰς λοιπὰς αἰκίας, ὅσας εἰώθασιν ὀργι-
 ζομένοι ὑπεργοῖ, καὶ ταῦτα διαβόλου πλή-
 ρεις, διατιθέναι τὰς ἐγκλειομένης. ὡς δὲ πο-
 πνηγῆναι τὰς πλείους ἐν τῇ εἰρκτῇ, ὅσας γε ὁ
 Κύριος ἔτιος ὄξιν ἠθέλησεν, ἵνα δεικνύων
 τὴν αὐτῆς δόξαν. οἱ μὲν γὰρ βασιανθίντες πι-
 κρῶς, ὡς δοκεῖν μὴ ὅτι πάσης θεραπείας
 τυγχόντας ἐπὶ τῆσιν δυνάσιν, παρέμενον ἐν
 τῇ εἰρκτῇ ἔρημοι μὲν τῆσιν ἀνθρώπων ἐ-
 πιμελείας. ἀναρρῶνόμενοι ὅτι ὑπὸ τῆς Κυρίας καὶ
 ἐνδωαμέμενοι καὶ σώματι καὶ ψυχῇ, καὶ τὰς
 λοιπὰς παροικιώντες καὶ ἀναρρῶνόμενοι. οἱ
 ὅτι νεαροὶ καὶ ἀρῶν σωματικῶν, ὧν μὴ παρο-
 κατήκιστο τὰ σώματα, τὸ βάρος ἐκ ἔφερον
 τῆσιν συκλείσεως, ἀλλ' ἐνδον ἐναπέθησκον. ὁ ὅτι
 μακάριος ποθενὸς ὁ τὴν διακονίαν τῆς Ἐπισκο-
 πῆς ἐν Λαδῶν πεπεσθμένον ὑπὲρ τὰ ἐνε-
 νήκοντα ἐτὴ τῆσιν ηλικίας γεγονώς, καὶ πάντῃ ἀσθε-
 νῆς τὸ σώματι, μόλις μὲν ἐμπνεῶν διὰ τὴν παρο-
 κειμένην σωματικὴν ἀσθένειαν, ὑπὸ τῆς παρο-
 κειμένης πνευματικῆς ἀναρρῶνόμενον διὰ τὴν ἐ-
 κειμένην τῆσιν μαρτυρίας ἵνα δυνάμει, καὶ αὐτὸς
 ἵνα τὸ βῆμα ἐσύρετο. ἵνα μὲν σώματι καὶ ὑπὸ
 τῆς γῆρας καὶ ὑπὸ τῆσιν νόσων λελυμένος. τρυμέ-
 νος ὅτι τῆσιν ψυχῆς ἐν ἀπαίῃ δι' αὐτῆς Χειρῶς
 θριαμβέσθ. ὅτι ὑπὸ τῆσιν σφραγιώσει ἵνα τὸ
 βῆμα κομισθεῖς, ἀναρρῶνόμενον αὐτὸν
 τῆσιν πολιτικῶν ὄξιν, καὶ παντὸς ἵνα πλῆ-
 ρεις ἐπιδοήσεις παντοίας ποιημένων, ὡς
 αὐτῆς ὄντος ἵνα Χειρῶς, ἀπεδίδοε τῶν καλῶν
 μαρτυρίων. ἀνέλαζόμενον ὅτι ὑπὸ τῆς ἡγε-
 μόνος τῆσιν εἰς χειρῶν ὁ Θεός, ἵνα φησὶ ἐάν

A de nobis proloqui. Verum illa resipuit
 inter cruciatus, ac veluti ex altissimo
 fomno excitata est, praesente supplicio
 de aeternae gehennae cruciatibus ipsam
 submonente. Et contradicens impiis:
 Qui fieri posset, inquit, ut infantes
 comederent, quibus ne sanguinem
 quidem animantium degustare licet.
 Abhinc Christianam se esse confessam, in
 consortium martyrum relata est. Porro
 cum universa tyrannorum tormenta
 per martyrum constantiam a Christo
 essent hebetata ac retusa, alias machi-
 nas Diabolus excogitavit: ut scilicet in
 B obscurissimum ac molestissimum car-
 ceris locum conjicerentur, utque pe-
 des in nervo ad quintum usque for-
 am distentos haberent, ac reliqua hu-
 jusmodi cruciatuum genera perferrent,
 quibus ministri, utpote infensi & a Da-
 mone incitati, vexare inclusos consue-
 verunt. Adeo ut ex eorum numero
 quamplurimi in carcere suffocati inter-
 ierint, quos scilicet Deus, qui suam in
 omnibus gloriam ostendit, hoc mortis
 genere defungi voluerat. Alii siqui-
 dem qui acerbissime excruciatii fue-
 rant, ita ut ne vivere quidem diutius
 C posse crederentur quamvis omni cura-
 tionis genere refocillati fuissent; per-
 manserunt in custodia: hominum qui-
 dem auxilio destituti, verum roborati
 ab Deo, & tam animi quam corporis
 vigore firmati; qui quidem accende-
 bant ceteros & consolabantur. Alii ve-
 ro novelli qui recens comprehensi fue-
 rant, quorum corpora cruciatibus per-
 ferendis nondum assueverant, cum gra-
 vitate carceris pati non possent, in
 ipsa custodia expirarunt. Beatissimus
 autem Pothinus qui episcopatum Lug-
 dunensis ecclesiae administrabat, nona-
 genario major, & corpore admodum
 infirmo, ob praesentem quidem corpo-
 ris imbecillitatem aegre spiritum tra-
 hens, ceterum praecupiditate immi-
 nentis martyrii mirabili alacritate ani-
 mi firmatus, etiam ipse ad tribunal fe-
 rebatur: corpore quidem partim ob
 senectutem, partim vi morbi penitus
 exhausto ac soluto: animam vero ad-
 huc retinens, ut per eam Christus
 triumpharet. Perlatus igitur a militibus
 ad tribunal, prosequentibus ipsam
 Magistratibus civitatis, & universa ple-
 be variis eum acclamationibus impe-
 tente tanquam ipse Christus esset, e-
 gregium edidit testimonium. Interro-
 gatus vero a Praeside quisnam esset Chri-
 stianorum Deus, respondit: Si di-

gnus fueris, cognosces. Post hæc ab-
que ullo humanitatis respectu raptatus,
atque innumeris plagis affectus est, cum
i quidem qui propius adstant, cal-
cibus & pugnis illum contumeliosè
appeterent, nec ullam ejus ætati reve-
rentiam exhiberent: qui verò longius
distabant, quicquid ad manum erat, in
ipsum conjicerent: omnes denique
gravissimi delicti ac piaculi reos se ex-
istimarent, nisi pro sua quisque parte ei
petulanter insultare studuissent. Quip-
pe hoc modo injuriam Deorum suo-
rum ulturos se arbitrabantur. Exinde
vix adhuc spirans in carcerem projectus
est, tandemque post biduum animam
exhalavit. Hic verò singularis quædam
Dei dispensatio, & immensa Jesu Chri-
sti misericordia apparuit: raro quidem
inter fratres exemplo, sed à dexterita-
te ingenioque Jesu Christi minimè alic-
no. Omnes siquidem qui à prima stam-
tim comprehensione fidem negave-
rant, ipsi quoque in carcerem conjecti,
eadem quæ ceteri martyres perfere-
bant. Neque enim illis quidquam tunc
profuit fidei suæ negatio. Verùm illi
quidem qui sese id quod reverà erant,
esse profitebantur, tanquam Christiani
conjeciebantur in vincula, nullo alio
crimine ipsis objecto. Hi verò perinde
ac homicidæ & scelerati homines dein-
ceps detinebantur, duplo gravius quàm
reliqui supplicium perferentes. Illos
enim gaudium martyrii, spesque pro-
missæ beatitudinis, & caritas erga Chri-
stum, & Dei Patris Spiritus recreabat.
Hos verò graviter torquebat conscien-
tia: ita ut dum traducerentur, ipso vul-
tu atque adspectu facile discernerentur
à ceteris. Quippe illi quidem hilares
accedebant, Majestatem quandam ve-
nustati intermixtam vultibus præferen-
tes: adeò ut vincula præcipuum ipsis
ornatum addidisse viderentur, instar
sponse fimbriis aureis variegatis orna-
ta: adhæc suavem Christi odorem spi-
rantes, ita ut nonnulli terreno eos un-
guento delibutos putarent. Hi verò de-
missio vultu, abjecti & squalidi ac sordi-
di, omnique deformitatis genere coo-
perti: ab ipsis quinetiam Gentilibus
probro affecti utpote ignavi atque im-
belles, qui homicidarum quidem sibi
ipsis crimen imposuissent, Christiano-
rum autem venerandum & gloriosum
ac salutare nomen amisissent. Quæ
cum ceteri viderent, magnoperè confirmabantur. Et si quem postea à comprehendi contige-
rat, is statim absque ulla cunctatione confitebatur, ne cogitatione quidem tenuis contum-
ham

A ἡς ἀξιῶ, γνώση ἐντεύθεν δὴ ἀφειδῶς ἐπι-
ρετο, καὶ ποικίλας ἐπαχθεύσας πληγὰς τῶν ἀπο-
σώμενων, χειρὶ καὶ ποσὶ ἐνδεδιζόμενον πα-
τοῖως, μὴ δὲ τὴν ἡλικίαν αἰδέσθων ἀπο-
τῶ δὲ μακρὰν, ὁ μετὰ χεῖρας ἑκάς ἐπι-
χεν, εἰς αὐτὸν ἀκονίζοντων. πάντων δὲ πνε-
μῶν μεγάλως πλημμελεῖν καὶ ἀσεβῆναι, ἡ-
πὶς διπλασθεῖν τῆς εἰς αὐτὸν ἀσελγείας, καὶ
γὰρ τὰς θεοῦ ἐπιλήθων ὠντο ἕως ἐπιπλά-
σειν, καὶ μόγις ἐμπέων ἐρρίφη εἰς τὴν ἐπι-
τῶν, καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἀπέψυξεν. ἐνταῦθα
δὴ μεγάλη πρὸς οἰκονομίαν τῆς θεοῦ ἐγένετο, καὶ
B ἔλεος ἀμέτερον ἀνεφάνετο Ἰησοῦ. ἀποκρί-
μεν ἐν τῇ ἀδελφότητι γεγονός, μὴ διπλα-
σόμενον δὲ τῆς τέχνης τῆς χειρῶν. οἱ γὰρ
τὴν πρώτην σύλληψιν ἔξαρνοι χροῖμα
συνεκλείοντο καὶ αὐτοὶ καὶ μετεῖχον τῶν ἐπι-
πλάσεων. ἐδὲ γὰρ ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὀφελῆς πα-
τοῖς ἡ ἔξαρνησις ἐγένετο· ἀλλ' οἱ μὲν ὁμοῦ
γενῆες ὁ καὶ ἦσαν, συνεκλείοντο ὡς χειρῶν
μυθεμίας ἀλλῆς αἰτίας αὐτοῖς ἐπιφανε-
μένης. ἔτοι δὲ λοιπὸν ὡς ἀνδροφόνου καὶ μα-
ργι καλείχοντο, διπλοτέρου ἄρα τὰς λοιπῶν
C κολαζόμενοι. ἐκείνους μὲν γὰρ ἐπεκράθη
ἡ χαρὰ τῆς μαρτυρείας, καὶ ἡ ἐλπίς τῆς
ἐπισημασμένων. καὶ ἡ πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγά-
πη, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ πατρικόν. τῆς δὲ
τὸ σπειδὸς μεγάλως ἐπιμαρτυροῦτο ὡς καὶ
ἄρα τοῖς λοιποῖς ἅπασιν κατὰ τὰς παρ-
δῆς, διαδήλας τὰς ὀφείας αὐτῶν εἶναι. οἱ μὲν
γὰρ ἰλαρῶς ἀπέψυξαν, δόξης καὶ χαρῆς
πολλῆς ταῖς ὀφείσιν αὐτῶν συγκεκομη-
νης: ὡς καὶ τὰ δεσμὰ κόσμον ἐπέσει-
παικίοντο αὐτοῖς, ὡς νύμφη κεκοσμημένη
D κρηστωτοῖς χρυσοῖς πεποικιλμένοις, τῶν ἐπι-
πλάσεων ὁδωδοτῶν ἅμα τὴν Χεῖρῶν. ὡς ἐπι-
δόξαι καὶ μύρω κοσμητικῶν κεχειῶν αὐτῶν.
καὶ δὲ, καλῆφεις καὶ ταπεινοὶ καὶ δυσειδῆς, καὶ
πάσης ἀσημοσύνης ἀνάπλεοι. ἀποστῆναι δὲ
ὑπὸ τῶν ἐθνῶν ὀνειδιζόμενοι ὡς ἀσημεῖοι καὶ
ἀνανδροῖ. ἀνδροφόνων μὲν ἑκκλησία ἐχούσης
διπλασεύουσα τὴν πάντων καὶ ἐνδοξοῦ καὶ
ζωοποιῶν προσηγορίαν. ταῦτα δὲ οἱ λοιποὶ
θεωροῦντες, ἐσηείχθησαν καὶ οἱ συλλαμα-
νόμμοι ἀδιστακτῶς ὁμολόγησαν, μὴ δὲ ἐπι-

νοιαν έχοντες διαβολικῶς λογισμῶ. τῆτοις
μετὰ τὴν πᾶν ἐπειπόντες, αὐτοῖς Ἰπφέρεσι.
μὲν ταῦτα δὴ λοιπὸν εἰς πᾶν εἶδος διηρέτο
τὰ μαρτύρια τῆς Ἰξόδος αὐτῶν ἐν διαφόρων
ἢ χρωμάτων καὶ παντοίων ἀνθῶν ἐνα πλέ-
ξαντες ἐφάνον, ἀπερσίνεγκαν τῷ πατρὶ.
ἐξελῶ γὰρ τὴν Ἰουναίης ἀθλητὰς, ποικίλον
ὑπομείνασθαι ἀγῶνα καὶ μεγάλως νικήσαν-
τας, ἀπολαβεῖν τὸν μέγαν τῆς ἀφθαρσίας
ἐφάνον. ὁ μὲν οὖν μάτερος καὶ ὁ Σάγκτος καὶ
ἡ Βλανδίνα καὶ Ἄτταλῶ ἠγόνο Ἰππὶ τὰ θη-
ρία εἰς τὸ δημόσιον, καὶ εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἐθνῶν
τῆς ἀπανθρωπίας θέαμα. Ἰππηδῆες τῆς τῶν
θηριομαχιῶν ἡμέρας διὰ τὴν ἡμετέρας δι-
δομένης. καὶ ὁ μὲν Μάτερος καὶ ὁ Σάγκτος
αὐτῆς δῆσαν ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ διαπάσης
κολάσεως, ὡς μηδὲν ὄλως ἀπεπενοθότες
μᾶλλον ἢ ὡς δια πλειόνων ἢ δὴ κλήρων ἐκβε-
σιακότες τὸν ἀντίπαλον, καὶ ἀπὸ τῆς ἐφάνε
αὐτῶ τὸν ἀγῶνα έχοντες, ὑπέφερον πάλιν
τὰς διεξόδας τῶν μαστῶν τὰς ἐκείσε εἰδισ-
μένας. καὶ τὰς δύο τῶν θηρίων ἐλκισμῶς. καὶ
πάνθ ὅσα μαυόμενοι ὁ δὴ μὲν ἄλλοι ἀλ-
λαχόθεν ἐπεβόων καὶ ἐπεκελεύοντο. καὶ Ἰππὶ πᾶσι
τῶν σιδηρῶν καθέδραν, ἐφ' ἧς τηγανίζομεθα
τὰ σώματα, κνίσσης αὐτῶς ἐνεφόροι. οἱ δὲ ἐδ'
ἔτω εἰληγον, ἀλλ' ἐτι καὶ μᾶλλον Ἰξεμαί-
νοιο, βελόμενοι νικήσαι τῶν ἐκείνων ὑπομο-
νῶ. καὶ ἐδ' ὡς ἀπὸ Σάγκτος ἕτερον ἢ ἠέ-
σαν, παρ' ἣν ἀπαρχῆς εἰδισο λέγειν τῆς ὁ-
μολογίας Φωνῆν. οὗτοι μὲν οὖν δι' ἀγῶνῶ
μεγάλῃ Ἰππολύ ὑδραμενέσης αὐτῶν τ'
ψυχῆς, τὴν ἄτον ἐτύθησαν. διὰ τῆς ἡμέ-
ρας ἐκείνης, ἀντὶ πάσης τῆς ἐν τοῖς μορομα-
χοῖς ποικιλίας, αὐτοὶ θέαμα ἡρόμενοι τῷ
κόσμῳ. ἡ Ἰ Βλανδίνα Ἰππὶ ἐξύλα κρεμασθεῖ-
σα, περὶ ἐκεῖνο βορᾶ τῶν εἰσβαλλομένων θη-
ρίων ἢ καὶ διὰ τὴν βλεπεῖσθαι σαυρῆ ἡμαλι κρε-
μαμένη, διὰ τὴν ἐντόνῃ ἀπερσευχῆς, πολλῶν
ἀπερδυμῶν ἐνεποιεῖ τοῖς ἀγωνιζομένοις.
βλεπόντων αὐτῶν ἐν τῷ ἀγῶνι, ἔ τοῖς ἐξω-
θεν ὀφθαλμοῖς διὰ τῆς ἀδελφῆς, τὸν ὑπὲρ
αὐτῶν ἐσαυρωμένον, ἵνα πείσῃ τὴν πισεύον-
τας εἰς αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὑπὲρ τῆς Χριστοῦ δό-
ξης παθῶν, τῶν κοινῶν αἰεὶ ἔχει μὲν τὴν
ζῶντῶ Θεῶ. ἔ μηδενὸς ἀφαιμένε τότε τῶν
θηρίων αὐτῆς, καθαιρεθεῖσα ἀπὸ τῆς ἐξύλα,

A lium ac suggestionem Daemonis admit-
tens. Paucis deinde interjectis, iterum
hæc subiiciunt: His ita gestis, inquit,
deinceps ipsorum martyria in varias
mortis species divisa sunt. ex omni
quippe florum genere diversisque col-
loribus unicam texentes coronam bea-
tissimi martyres, Deo Patri obtulerunt.
Æquum sane erat ut fortissimi athleta,
qui multiplex certamen subierant, atque
in signem victoriam retulerant, in signem
immortalitatis coronam accipe-
B rent. Maturus igitur & Sanctus cum
Blandina & Attalo ducti sunt ad bestias
in amphitheatrum, ad publicum spe-
ctaculum inhumanitatis gentilium:
præbit de industria munerum die pro-
pter nostros. et Maturus quidem ac
Sanctus rursus omnia tormentorum ge-
nera in amphitheatro subierunt, quasi
nihil antea perpessi essent. Aut potius
quasi athleta qui multis jam vicibus ad-
versarium superassent, & de corona ipsa
jam decertarent, rursus consueta illic
flagrorum verbera pertulerunt, & be-
C stiarum ipsos trahentium morsus, &
quæcunque alia vulgus insanum pro suo
quisque arbitrio variis acclamationibus
imperabat: ipsam postremo ferream
cathedram: cui superposita martyrum
membra cum torrerentur, illorum na-
res molestissimus nidor implebat. Ve-
rum illi ne sic quidem finem sciendi
fecerunt. Sed contra, eò vehementius
accendebatur eorum furor, cum expu-
gnare martyrum constantiam contende-
rent. Nullam tamen ab ipso Sancto
vocem elicere potuerunt, præter illam
quam ab initio proferre consueverat
confessionis suæ vocem. Hi ergo maxi-
mo certamine perfuncti, cum vitalem
spiritum diu protraxissent, tandem ju-
D gularati sunt: eo die spectaculum facti
mundo, loco multiplicis illius varieta-
tis quæ in gladiatorum spectaculis cer-
nitur. Blandina verò ad palum suspen-
sa, bestiis objecta est. Quæ cum in
crucis speciem suspensa cereretur,
Deoque contentissime supplicaret, ma-
ximam alacritatem addebat certanti-
bus; Quippe qui in ipso certamine, sub
fororis persona corporeis oculis cerne-
rent illum, qui pro ipsorum salute cru-
cifixus ideò fuerat, ut credentibus in
ipsum persuaderet, quicumque pro
Christi gloria pateretur, hunc Dei vi-
ventis confortem futurum. Cumque
nulla tunc bestia corpus illius atti-
gisset, deposita ex stipite, rursus in
X

carcerem conjicitur, in aliud certamen A
reservata: ut pluribus prolusionibus ad-
versario superato, tortuosi quidem ser-
pentis condemnationem certam atque
inevitabilem redderet, fratres verò ex-
emplo suo accenderet. Quippe quæ
tametsi pusilla infirmaque & contem-
pta, Christi tamen, magni illius invicti-
que Athletæ, robore induta, & adver-
sarium multis vicibus superasset, & glo-
rioso certamine coronam immortalita-
tis reportasset. Attalus quoque vehe-
menter à populo postulatus ad suppli-
cium, utpote vir valde celebris, para-
tus ad certamen accessit, fretus con-
scientia rectè factorum. Quippe in
Christianorum disciplina solide exerci-
tatus, testisque apud nos veritatis sem-
per exstiterat. Cumque per amphithea-
trum circumduceretur, præcedente
ipsum tabella, in qua latino sermone in-
scriptum erat: Hic est Attalus Christia-
nus: populo adversus illum vehemen-
tius incitato, Præses postquam civem
Romanum eum esse comperit, reduci
in custodiam cum ceteris jubet. Inde
litteris ad Cæsarem datis, de his omnibus
qui inclusi tenebantur, sententiam ejus
expectabat. enimverò hujus temporis
mora, nequaquam inutilis neque infru-
ctuosa illis fuit: Sed per ipsorum tole-
rantiam immensa Christi misericordia
tandem illuxit. Quippè mortua jam
ecclesie membra, viventium ope atque
auxilio ad vitam revocata sunt: & mar-
tyres gratificati sunt iis qui fidem nega-
verant: ingentique gaudio mater ead-
emque Virgo ecclesia cumulata est,
cum eos quos tanquam extinctos abor-
tu ejecerat, vivos jam ac spirantes recu-
peraret. Etenim per illos sanctissimos
martyres, hi qui fidem negaverant, rur-
sus in utero delineabantur, rursus con-
cipiebantur, & vitali calore reparato
rursus fidem confiteri discabant. Cum-
que jam ad vitam revocati roboratique
essent, Deo qui non vult mortem pec-
catoris, sed pro sua benignitate ad pen-
itentiam potius invitavit, mitiorem eis
succum infundente, ad tribunal accesse-
re, quò iterum à Præsede interroga-
rentur. Quippe rescriptum fuerat à
Cæsare, ut confitentes quidem gladio
cæderentur: hi verò qui negarent, di-
mitterentur incolumes. Ineunte igitur
solemni apud nos mercatu, qui ma-
xima hominum frequentia celebratur,
utpote ex omnibus populis ac provinciis eo
conveniente virorum multitudine, Præses be-
atissimos martyres ad tribunal adduci jussit, tanquam in theatri pompa eos populo ostendit

A ἀνελήθη πάλιν εἰς τὴν εἰρκτὴν, εἰς ἄλλου ἀ-
γῶνα τηρεμένη. ἵνα δια πλείονων γυμνα-
μάτων νικήσασα, τῶ μὲν σκολιῶ ὄφει ἀπο-
ραύτητον ποιήσῃ τὴν καταδίκην· προτρέψου-
ται ὅτι τὸς ἀδελφῶς ἢ μικρὰ καὶ ἀδύνατος καὶ
εὐκαταφρόνη, μεγάλη καὶ ἀκαταγώνιστος
Ἀθλητὴν Χριστὸν ἐνδεδμημένη. δια πολλῶν
κλήρων ἐκείδασα τὸν ἀντικείμενον. καὶ ἐν
ἀγῶνι τὸν τῆς ἀφθαρσίας σεφάρμη στυ-
φανον. ὁ δὲ Ἀἴαλ· καὶ αὐτὸς μεγάλου
ἰσχυρισμοῦ ἕως τῶ ὄφρα, καὶ γῆν ὀνομασ-
B ἔτοιμ· εἰσήλθεν ἀγωνιστῆς δια τὸ εὐσυνεί-
δητον, ἐπεὶ δὲ ἠγασίως ἐν τῇ χριστιανῇ σωτη-
ξαι γυμνασθῆναι ἦν, καὶ αἰεὶ μάρτυς ἐπι-
γόνου παρ ἡμῖν ἀληθείας. καὶ ἀειπαλῆς πο-
κλω τῶ ἀμφιθεάτρῳ, πίνακ· αὐτοῦ παρ-
γόν· ἐν ᾧ ἐπεγεγραπτο Ῥωμαῖ. ὅτι ἐστὶ
Ἀἴαλ· ὁ χριστιανός· καὶ τῶ δῆμος σφοδρῶς
σφειγῶν· ἐπ' αὐτῶ, μαθῶν ὁ ἠγεμὸν τῶ
Ῥωμαῖ· ἐστίν, ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀναλκῆ-
ναί μ· καὶ τῶ λοιπῶν τῶ ἐν τῇ εἰρκτῇ ἄνω-
πείων ἐπέσειε τὸ καίσαρι, καὶ ἀειμνηστῆ
C δόξασα τὴν ἀπ' ἐκείνου. ὁ δὲ διαμέσῃ καὶ
ὄφρα δόξος αὐτοῖς ἔδδ' ἀκαρπος ἐγένετο, αἰεὶ
δια τῆς ὑπομονῆς αὐτῶν, τὸ ἀμέτητον ἐπὶ
ἀνεφαίνετο Χριστῶ. δια γῆ τῶν ζῶντων ἐπι-
ποιεῖν τὸ νεκρῶ. καὶ μάρτυρες τοῖς μ-
μάρτυσιν ἐχαιρίζοντο. καὶ ἐγενέτο πολλὴ
χαρὰ τῇ παρθένῳ μητρὶ, ἔς ὡς νεκρῶς ὄφ-
τρωσε, τέτρες ζῶντας δόξα λαμβάνουσα.
ἐκείνων γῆ οἱ πλείους τῶ ἠρημῶν ἀνεμ-
τρεῖντο καὶ ἀνεκίνονον καὶ ἀνεζῶπυρμα-
το. καὶ ἐμάνθανον ὁμολογεῖν καὶ ζῶντες καὶ
καὶ τέτονα μῆροι, ἀερόσῃσαν τῶ βῆμα
ἐγλυκαίνοντο τῶ τὸν μῆρ θάνατον τῶ
D μαρτωλῶ μὴ βελομῆρ, ἰππὶ δὲ τῶ μῆρ
νοϊαν χρεσδομῆρ Θεῶ, ἵνα καὶ πάλιν ἐπι-
ρωτηθῶσαν ὑπὸ τῶ ἠγεμῶν· ἐπισείλαντο γῆ
τῶ Καίσαρ· τῶ μῆρ δόπουμπανιδῆσαι
δὲ πνεσ δροῖντο, τέτρες δόπουδῆσαι τῆς
θαδὲ πανηγύρεως, ἐστὶ δὲ αὐτῇ πολυ-
δρωπ· ἐν πάντων τῶ ἔθνων συμερχομῶ-
νων εἰς αὐτῶ, δόχομῆρ συμεσάσαι, αἰ-
γῆ ἰππὶ τὸ βῆμα θεατεῖζων τῶ μακα-
ρις, καὶ ἐμπομπεύων τοῖς ὄφρα. διο καὶ

πάλιν ἀνήταξε καὶ ὅσοι μὲν ἐδόκειν πολυλείαν
Ρωμαίων ἐχρηκέναι, τῶν ἀπέτεμνε τὰς κε-
φαλὰς· τὰς δὲ λοιπὰς ἐπέμπεν εἰς θηρία.
ἐδοξάζετο δὲ μεγάλως ὁ Χριστὸς ἐπὶ τοῖς
πρῶτον ἀποστόλοις, τότε πρὸς τὴν τῆς
ἐθνῶν ὑπόνοιαν ὁμολογεῖσιν καὶ ἰδίᾳ ἔτοι-
μῶν ἀντιθέτον, ὡς δὴθεν ἀπολυθησόμενοι. καὶ
ὁμολογεῖντες, προσετίθεντο τῶν τῆς μαρτύ-
ρων κλήρω. ἔμειναν δὲ ἕξ, οἱ μὴ δὲ ἔχου-
σιν ἄπο πώποτε πίστεως, μὴ δὲ αἰδῶσιν ἐνδύμα-
τα· οἱ δὲ ἄλλοι πάντες τῆς ἐκκλησίας προ-
σετίθησαν ὡν καὶ ἀντιθέτων, Ἀλέξαν-
δρος τις Φρυγῆ μὲν τὸ γένος, ἰατρὸς δὲ τῆς ἐ-
πισήμου. πολλοὺς ἔτεσιν ἐν ταῖς Γαλλίαις
διασείψας, καὶ γνωστὸς σχεδὸν πᾶσι διὰ τὴν
πρὸς Θεὸν ἀγάπην καὶ παρρησίαν τῆς λό-
γῆς ἢ καὶ οὐκ ἀμείνων· Ἀποστολικῆς χάρι-
ματι. παρεῶς τῶν βήματι, καὶ νεύματι
προσετίπων αὐτὸς πρὸς τὴν ὁμολογίαν,
φανερὸς ἦν τοῖς ἀπειθεῖσι τὸ βήμα ὡς περὶ
ἰδίων. ἀναγκάστησαντες δὲ οἱ ὄχλοι ἵππῶν
τῶν πρῶτον ἠνεμημένους αὐτοὺς ὁμολογεῖν, κα-
τέδωσαν τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἐκείνους τὸ
ποιεῖν· καὶ ἵππῶν αὐτὸν τὸν ἠγεμόνα· ἔ-
σαντα αὐτὸν ὡς πρὸς εἶναι. τὸ δὲ φῆσαν.
Ὁ ὀφθαλμῶν, ἐν ὁρῆν γινόμενον, κατέ-
κειμεν αὐτὸν πρὸς θηρία καὶ τῆς ἵππου εἰσῆλθε
μὴ κατὰ ἄλλα. καὶ γὰρ τὸν Ἀπάλον τῶν
ὄχλων χαιρεζόμενον ὁ ἠγεμὼν, ἔξιδωκε πάλ-
ιν πρὸς θηρία. οἱ καὶ διὰ πάντων διεληθόντες
τῆς ἐν τῶ ἀμφιθεάτρῳ πρὸς κόλασιν ἔξου-
ρημένων ὀργάνων, καὶ μεγίστον ὑπομέναντες
ἀγῶνα, τὰ γὰρ ἐτύθησαν καὶ αὐτοί. τὸ
μὲν Ἀλέξανδρον μὴτε σενάσαν· μὴτε
γρυξάνους πόλιν, ἀλλὰ καὶ καρδίαν ὁμι-
λέν· τῶ Θεῷ ὁ δὲ Ἀπάλ· ὁπότε ἵππῶν
σιδηρὰς ἐπέβη καθέδρας καὶ ἀπεικαίετο, ἦν ἵνα
ἠδύτο δὲ ῥωμαϊκῆς κνίσσας ἀνεφέρου, ἔφη πρὸς
τὸ πλῆθος τῆς ῥωμαϊκῆς φωνῆ. ἰδὲ τὸ ἐστὶν
ἀνθρώπους ἐδίον, ὃ ποιεῖτε ὑμῶν. ἡμεῖς δὲ
οὔτε ἀνθρώπους ἐδίον, εἴθ' ἔτερον τι πο-
νηρὸν πρᾶξομεν. ἐπερωτῶμεν δὲ τί ὄνο-
μα ἔχει ὁ Θεός, ἀπεκρίθη. ὁ Θεός ὄνομα
οὐκ ἔχει ὡς ἀνθρώπων. ἵππῶν πᾶσι δὲ τῶτοις

A tans. Cumque illos denuò interrogaf-
set, quicumque cives Romani reperti
sunt, capite truncati, reliqui traditi
sunt bestiis. Ceterum ingens gloria ac-
cessit Christo per eos qui prius quidem
negaverant, tunc verò confitebantur
fidem Christi præter spem atque exspe-
ctationem Gentilium. Hi siquidem
seorsum interrogati sunt quasi mox ab-
solvendi. Qui cum se Christianos con-
fessi essent, reliquorum martyrum nu-
mero adscripti sunt. Foris autem man-
ferunt ii, quorum animis nec vestigium
ullum fidei, nec reverentia vestis nu-
ptialis, nec sensus timoris Dei impres-
sus unquam infederat; filii scilicet per-
ditionis, qui sua ipsorum conversatio-
ne religionem quam profitebantur in-
famaverant. Verum ceteri omnes ag-
gregati sunt ecclesiæ. De quibus cum
quæstio haberetur, Alexander quidam
natione Phryx, professione medicus,
qui plures jam annos moratus fuerat in
Galliis: vir omnibus notissimus ob amo-
rem Dei & eximiam in prædicanda fide
libertatem (quippe Apostolicæ gratiæ
minimè expers erat) tribunali adstans,
cum illos ad fidei confessionem nutibus
hortaretur, cunctis qui tribunal circun-
dabant, tanquam parturiens videbatur.
C At vulgus moleste ferens quòd qui an-
teà fidem negaverant, eandem de inte-
gro confiterentur, adversus Alexan-
dram tanquam hujus facinoris aucto-
rem conclamare cœpit. Instans illicò
Præses, interrogavit hominem quifnam
esset. Qui cum Christianum se esse di-
xisset, iratus iudex eum ad bestias da-
mnavit. Postridiè igitur unà cum At-
talo ingressus est. Nam & hunc Præses,
gratificari populo studens, bestiis rur-
sum tradiderat. Ambo itaque cum om-
nia tormentorum genera quæ adver-
sus ipsos excogitata fuerant, in amphi-
theatro percucurrissent, maximoq; cer-
tamine perfunèti essent, tandem gla-
dio percussi sunt. Et Alexander qui-
dem nec ingemuit unquam, nec vocem
ullam protulit, sed interius mente in se
collecta colloquebatur cum Deo. At-
talus verò cum in ferrea cathedra col-
locatus undique torreretur, & ambu-
stum corpus nidorem gravissimum ex-
halaret, Latino sermone populum allo-
cutus: en inquit, hoc demùm est homi-
nes vorare quod agitis. Nos verò neque
homines voramus, neq; omninò quid-
quam mali facimus. Interrogatus etiam
quod nomen Dei esset: Deus, inquit,
X ij

nomen non habet perinde ac nos mortales. Post hos omnes, ultimo tandem spectaculorum die, Blandina rursus illata est una cum Pontico adolescente quindecim circiter annos nato. Qui etiam quotidie antea introducti fuerant, ut reliquorum cruciatus intuerentur. Adactique per simulacra Gentilium jurare, cum in proposito constantes permanerent, Deosque illorum nihili facerent, tantus in eos exarsit multitudinis furor, ut nec atatem pueri miserarentur, nec mulieris sexum ulla profecerentur reverentia. Cunctis igitur cruciatibus eos vexare ac per omnia pœnarum genera circumagere cœperunt, jurare illos subinde compellentes. Numquam tamen id quod volebant, perficere valuerunt. Nam Ponticus quidem Sororis exhortationibus incitatus, ita ut Gentiles quoque ipsam esse cererent quæ puerum hortaretur & confirmaret, cuncta supplicia generose perpessus, animam exhalavit. Beata verò Blandina omnium postrema, tanquam nobilis mater quæ filios ad fortiter certandum accenderat, & victores ad Regem præmiserat, eosdem certaminum cursus quos filii confecerant remetiens, ad eosdem ire properabat, de exitu suo lata atque exultans, prorsus quasi ad nuptiale convivium invitata, non bestiis objecta esset. Denique post flagra, post ferarum vellicationes, post fartaginem: reticulo inclusa, tauro objecta est. A quo diu in altum jactata, nihil jam eorum quæ fiebant penitus sentiens, tum ob spem & comprehensionem eorum quæ credebatur bonorum, tum ob familiarem congressum quem cum Christo in oratione habebat, tandem & ipsa victimæ instar jugulata est: ipsis etiam Gentilibus ingenuè fatentibus, nullam unquam apud se feminam extitisse, quæ tot ac tanta pertulerit. Sed ne sic quidem furor illorum & immanitas adversus Sanctos conquievit. Quippe feræ & barbaræ gentes ab immani illa bestia concitata, pacari facile non poterant. Quin potius aliud quoddam initium seviendi, in sanctorum corporibus protervia illorum invenit. Neque enim ex eo quod à martyribus victi fuissent, pudore ac verecundia suffundebantur, quippe qui humano sensu ac ratione penitus essent destituti. Sed contra Præfidis simul ac populi tanquam immanis belluæ magis inde accendebatur furor, qui quidem nullo jure adversus nos æquali odio ferebantur: ut impleteretur Scriptura

A τῆ ἑξάτη λοιπὸν ἡμέρα τῷ μονομαχίῳ
Βλανδίνα πάλιν εἰσεκομίζετο μὲν καὶ Πόν-
κοῦ παιδαρίως ὡς πεντεκαίδεκα ἐτῶν. αὐ-
καθημέραν εἰσήγοντο πρὸς τὸ βλέπειν τῶν
τῶν λοιπῶν κόλασιν, καὶ ἠναγκαζο-
μέναι καὶ τῶν εἰδώλων αὐτῶν. καὶ δια-
εμμένειν εὐσταθῶς καὶ δεχθῆναι αὐτὰς, ἠγρο-
θη πρὸς αὐτὰς τὸ πλήθος. ὡς μὴτε τῶν
κίαν τῆ παιδὸς οὐκ εἶραι, μὴτε τὸ γυναι-
B αἰδεῖσθαι. πρὸς πάντα δὲ τὰ δεινά παρ-
βαλλον αὐτὰς, καὶ διὰ πάσης ἐν κυκλίῳ
γονι κόλασεως, ἐπαλλήλως ἀναγκαζόντες
μόσαι, ἀλλὰ μὴ διωάμφοι τῆτο πρῶτον
μὲν γὰρ Ποϊλικὸς ὑποπῆς ἀδελφῆς παρρη-
μῆν, ὡς καὶ τὰ ἔθνη βλέπειν ὅτι ἐκείνη
C πρὸς τὸν βασιλέα ἠγρομένη καὶ ἀπο-
πάντα τὰ τῶν παίδων ἀγωνίσματα, ἑσπῆ-
δε πρὸς αὐτὰς χαίρουσα καὶ ἀγαλλωπι-
νῆ Ἰππὶ τῆ Ἰζόδω, ὡς εἰς νυμφικὸν δεῖπ-
κεκλημένη, ἀλλὰ μὴ πρὸς θηρία βέβληται
καὶ μὲν τὰς μάστιγας. μὲν τὰ θηρία. μὲν τὸ
γανον, τοῦ ἄρα εἰς γύργαθον βληθέντα
ταύρα παρεβλήθη καὶ ἰκανῶς ἀναδύ-
σα πρὸς τὴν ζώον, μὴ δὲ αἰδῆσαι ἐπὶ
συμβανόντων ἔχουσα διὰ τὴν ἐλπίδα καὶ
ἐποχλῶ τῶν πεπιθυμένων καὶ ὀμιλίαν πρὸς
Χριστὸν, ἐτόθη καὶ αὐτῆ. καὶ αὐτῶν ὁμολογη-
των τῶν ἐθνῶν, ὅτι μὴ δὲ πώποτε παρὰ
D τοῖς γυνήτοιαυτὰ καὶ τοσαυτὰ ἔπαθεν. αὐ-
τῶν ἕως κόρον ἐλάμβανεν αὐτῶν ἢ μασ-
καὶ ἢ πρὸς τὰς ἀγίους ὁμότης. ὑπο γὰρ ἀγρο-
θηρῶν ἀγρία καὶ βάρβαρα φύλα τασσο-
θέντα, διασαύτως εἶχε. καὶ ἄλλω ἰδίῳ δε-
χθῆναι Ἰππὶ τοῖς σώμασιν ἐλάμβανεν ἢ ὑπερ-
αὐτῶν. τὸ γὰρ νενηκῶδες αὐτὰς εἶναι ἔδει-
πει, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἀνδράπων Ἰππολο-
μῶν μᾶλλον δὲ καὶ Ἰξέκασιν αὐτῶν τῆν
γῆν. καθάπερ θηρίου καὶ τῆ ἠγεμονίᾳ καὶ
τῆ δήμες, τὸ ὅμοιον εἰς ἡμᾶς ἀδίκως ὅτι
δεικνυμένων μίσος ἢ αὐτῶν πηρωθέντων
ἀνομῶ ἀνομησάτω ἐπὶ, καὶ ὁ δίκαιος δίκαιος

θήτω ἐπ. κ' γ' τὰς ἀποπνεύχτας ἐν τῇ
 εἰρήνῃ, παρέβαλον κυσίν ἑπιμελῶς ὡσαυ-
 λαστοντες νύκτωρ κ' μεθήμερον, μήκη δ' ὁδοῦ
 ἵε ὕψ' ἡμῶν, κ' τότε δὴ προθέβητε τὰτε ἰσὼν θη-
 ρίων, τὰτε ἔπυρὸς λείψανα, πῆ μὲν ἔσα-
 ραζμένα, πῆ ἢ ἠνδρακωμένα, κ' τῶν λοιπῶν
 τὰς κεφαλὰς σὺ τοῖς διπολήμασιν αὐτῶν
 ὡσαύτως ἀτάφως παρεφύλαχον μὲν ἑρα-
 υλικῆς ἐπιμελείας ἡμέραις συχναῖς. ὁ οἱ μὲν
 ἐνεβρωμῆτο κ' ἐβρυχον τὰς ὁδοὺς ἐπ' αὐ-
 τοῖς, ἢ ἰβήτες τινὰ ὡς ἰσὼν ἐκδικησὼν παρ'
 αὐτῶν λαβεῖν. οἱ ἢ ἐνεγέλων κ' ἐπετάβαζον,
 μεγαλυόντες τὰ εἶδωλα αὐτῶν, κ' ἐκείνοις
 προσάπτοντες τὴν τέτων ἡμωρίαν. οἱ ἢ ἐπει-
 κέσεροι κ' κ' ποσὸν συμπαθεῖν δοκῶντες, ὡ-
 νεῖδρον πολὺ λέγοντες πᾶ ὁ Θεὸς αὐτῶν, κ' ἢ
 αὐτὸς ὠνήσεν ἡ θρησκεία, ἢ ὁ πρῶτῆς ἑαυτῶν
 εἰλοντο ψυχῆς, κ' τὰ μὲν ἀπ' ἐκείνων, ἰοιάντην
 εἶχε τὴν ποιικιλίαν, τὰ ἢ καθ' ἡμᾶς ἐν μεγάλῳ
 καθεισῆκει πέθει, διὰ τὸ μὴ δυνάσθαι τὰ σώ-
 ματα κρύψασθαι γῆ. ἔτε γ' ὡς συνεβάλλε-
 τοῦ μὲν πρὸς τὸτο, ἔτε δ' ἐγγύρια ἐπειθεν, ἔτε
 λιτανεία ἐδυσώπει παντὶ ἢ τρῶπι παρρη-
 ρην ὡς μέγα ἡ κερδανῆτες, εἰ μὴ τυχοῖεν
 ταφῆς. τῆτοις ἐξῆς μετ' ἑτερα φασί. τὰ ὡν
 σώματα τῶν μαρτύρων παντοῖως ὡσαυδευ-
 μαῖς θέντα ὁ αἰθρίας θέντα ἐπὶ ἡμέρας ἐξ,
 μετέπειτα καὶ ἐντα κ' αἰθαλωθέντα ὑπὸ τῶν ἀ-
 νόμων καλεσαρῶθη εἰς τὸν Ῥοδανὸν ποταμὸν
 πλησίον ὡσαυρρέοντα, ὅπως μὴ ἢ λείψανον
 αὐτῶν φαίνῃται ἐπὶ τῆς γῆς ἐτι. κ' ταῦτ' ἐ-
 πσαπῶν, ὡς δυνάμενοι νικῆσαι τὸν Θεὸν, καὶ
 ἀφελῆθαι αὐτῶν τὴν παλιγγρησίαν. ἵνα ὡς
 ἐλεγον ἐκείνοι, μὴ ἢ ἐλπίδα χάσιν ἀνασά-
 σεως, ἐφ' ἢ πεποισότες, ξένην ἵνα κ' καινὴν
 ἡμῖν εἰσαγάσῃ θρησκείαν, κ' καταφρονῶσι τῶν
 δεινῶν, ἔτοιμοι κ' μὲν χαρᾶς ἠκούτες ἐπὶ τὸν
 θάνατον νῦν ἰδόμεν εἰ ἀνασῆσονται, κ' εἰ δὴ
 ναλαῖ βοθηθῶσιν αὐτοῖς ὁ Θεὸς αὐτῶν, κ' ἔξε-
 λέσθαι ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν.

A quæ dicit : Iniquus adhuc iniquè agat, & justus adhuc justificetur. eorum enim corpora qui in carcere suffocati perierant, canibus objecerunt; sollicitè observantes noctu atque interdium, ne quis nostrorum ea sepulturæ mandaret. Post hæc quidquid aut à bestiis, aut ab igne reliquum fuerat, partim laniata, partim ambuſta membra exponentes: reliquorum denique capita cum ipsis corporum truncis similiter insepulta per plurimos dies additis militum exequiis custodierunt. Et alii quidem infremebant ac dentibus stridebant in mortuos, adhuc exquisitiore quodam supplicio eos afficere cupientes. Alii verò irridebant insultabantque, simulacra sua laudibus extollentes, ac pœnas de martyribus sumptas eis adscribentes. Nonnulli paulò æquiores, & qui vicem nostram dolere quodammodo videbantur, exprobrabant identidem hæc dicentes: Ubi est Deus eorum? & quid illis profuit hæc religio, cui vitam quoque suam postposuerunt. Ac gentilium quidem insectatio talem habuit varietatem. Nos verò gravissimo interim dolore premebamur, quòd humare cadavera nobis non liceret. Nam neque noctis tenebræ nos juvare, neque auri vis flectere, neque preces ullæ animos eorum commovere potuerunt. Sed omni studio atque industria cadavera custodiebant, quasi ingens lucrum facturi, si sepultura caruissent. Nonnullis deinde interjectis hæc addunt. Igitur martyrum corpora postquam omni genere contumeliæ traducta, & sub divo per sex dies exposita jacuerunt, tandem cremata atque in cineres redacta, in præfluentis Rhodani alveum sparſa sunt ab impiis, ne ullæ deinceps eorum reliquæ in terris superessent. Atque id agebant, prorsus quasi Deo superiores esse, & resurrectionem illis adimere possent: ut quemadmodum ipsi dicebant, ne spes quidem ulla resurgendi eis relinqueretur, qua freti novam quandam ac peregrinam nobis inveniant religionem, & gravissima quæque tormenta contemnunt, promptique & alacres mortem subeunt. Videamus nunc an sint resurrecturi, & utrum adesse ipsis Deus suus, ac de manibus nostris ipsos eripere valeat.

CAPUT II.

Quemadmodum Deo dilecti martyres lapsi in
persecutione manum porrigentes curatio-
nem adhibuerint.

Vide
Nepht.
c. 18. l. 4.

HÆc supradicti Imperatoris tem-
poribus Christi ecclesis contige-
runt, ex quibus ea quæ in reliquis Pro-
vinciis gesta sunt, conjectura assequi li-
cet. Sed & alia quædam ex eadem epi-
stola hic adjungere operæ pretium fue-
rit, quibus benignitas atque humanitas
illorum quos memoravimus marty-
rum describitur his verbis: Qui quid-
em Christum æmulari atque imitari
tantoperè studuerunt, qui cum in for-
ma Dei esset, non rapinam arbitratus
est esse se æqualem Deo: ut quamvis in
tantum gloriæ culmen evecti essent,
nec semel atque iterum, sed sæpius marty-
rium subiissent, & à bestiis denuò in
cærcerem relati essent; quamvis ignium
impresca vestigia, quamvis vibices &
vulnera toto corpore circumferrent, ta-
men nec se ipsos martyres prædicarent,
nec à nobis ita se appellari paterentur.
Verùm si quis nostrum per literas aut in
familiari colloquio eos martyres compellasset,
objurgabant graviter atque increpabant.
Martyris enim appella-
tionem libentissimè concedebant
Christo, utpotè fido veroque testi, &
primogenito mortuorum, vitæque cæ-
lestis Principi & auctori. Eos quoque
qui jam ex hac vita migraverant marty-
res, nobis commemorabant, aiebantque:
Hi jam sunt martyres, quos in ipsa
confessione Christus assumi voluit,
professionem ipsorum morte tanquam
annulo obsignans: Nos verò viles at-
que abjecti confessores. Simul profu-
sis lacrymis obsecrabant fratres, ut con-
tinuè ad Deum preces fierent, quò
tandem ipsi perfectum finem adipisci
mererentur. Ac re ipsa quidem virtu-
tem martyrum exhibebant, cum in-
genti libertate ac fiducia Gentilibus re-
spondentes: & egregiam animi indol-
em partim tolerantia, partim quòd
metus ac pavoris expertes essent, per-
spicue testabantur. Ipsam verò marty-
rum appellationem à fratribus sibi ob-
latam, utpote timore Dei còstricti refu-
giebant. Et paulò post: deprimebant se,
inquiunt, sub manu potenti, à qua nunc
sublimius elevati sunt. Tunc verò om-
nium defensionem suscipiebant, ne-
minem accusabant, cunctos abolve-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Ἡσὶ Θεοφιλεῖς μάρτυρες τῶν ἐν τῷ διαβόλῳ διαπεπαιστω-
θησάντων δὲ ξιμνοί.

Τοιαῦτα καὶ τὰ κατὰ τὸν δὲ δηλωμένα
ἀντοκράτορα, ταῖς Χεῖρσιν συμπεριε-
κκλησίας. ἀφ' ὧν καὶ τὰ ἐν ταῖς λοιπαῖς
ἐπαρχίαις ἐπιγενημένα, εἰκόπι λογισμῶ
χάρις παρέσιν. ἄξιον τέτοις ἐκ τ' ἀντι-
δύσων ἄνω γραφῆς λέξεις ἐτέρας, διὰ
τὸ ἐπεικῆς καὶ Φιλάνθρωπον τῷ δὲ δηλω-
μένων μαρτύρων ἀναγράφειν τέτοις ἀντι-
τοῖς ῥήμασιν. οἱ καὶ ἐπὶ τοσούτων ζήλωτων καὶ
μιμητῶν Χεῖρσιν ἐξήσθη, ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ
ὑπάρχων, ἐχ' ἀεπαγμὸν ἠγήσατο τὸ ἐοῦ-
σα Θεῷ. ὡς ἐν ταυταύτῃ δόξῃ ὑπάρχων
καὶ ἐχ' ἀπαξ ἐδὲ δις, ἀλλὰ πολλάκις μαρ-
τυρησάντες, καὶ ἐν θηρίων ἀνθὶς ἀναληφθέντες
καὶ τὰ καυτήρια καὶ τὰς μώλωπας καὶ τὰ
τεράματα ἐχούσας ἀεικείμενα, ἐπὶ αὐτοῖς
μαρτύρας ἐαυτῶν ἀνεκήρυχον, ἐπεὶ μὴ
ἐπίσταντες τῷ τῷ ὀνόματι αἰσθησάμενοι
αὐτῶν ἀλλ' εἶποτέ τις ἡμῶν δι' ἐπιστολῆς
διὰ λόγους μαρτύρας αὐτῶν αἰσθησάμενοι, ἐπι-
πληστον πικρῶς. ἡ δὲ εὖ γὰρ παρεχώρησαν
τῷ τῆς μαρτυρίας προσηγορίαν τῷ Χρ-
στῷ. τῷ πιστῷ καὶ ἀληθινῷ μάρτυρι καὶ πε-
ποτόκῳ τῷ νεκρῶν, καὶ δεχθῆναι τῆς ζωῆς τῆ
Θεοῦ καὶ ἐπεμνήσθησαν τῶν δὲ δηλω-
μένων ἡδὲ μαρτύρων, καὶ ἐλεγόν' ἐκεῖνοι καὶ
μαρτύρες, ὅς ἐν τῇ ὁμολογίᾳ Χριστῶς ἤσαν
σεν ἀναληφθέντες, ἐπιφραγισάμενοι αὐ-
τῶν διὰ τῆς δόξης τὴν μαρτυρίαν ἡμεῖς δὲ
ὁμολογοῦμεν καὶ ταπεινοὶ καὶ μὴ δακρυῶν
παρεκάλειν τὰς ἀδελφούς, δειόμενοι ἵνα αὐ-
τενεῖς ἐνχαί γίνωμαι πρὸς τὸ τελειωθῆναι
αὐτῶν, καὶ τῷ μὲν διωκτῆ τῆς μαρτυρίας
ἐγὼ ἐπεδέκην, πολλῶν παρηγορίαν α-
γοντες πρὸς πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὴν ἐν γῆν
διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἀφοβίας καὶ ἀπει-
μίας φανεροῦν ἐποίησεν. τῷ δὲ πρὸς τὸ
ἀδελφῶν τῶν μαρτύρων προσηγορίαν πα-
ρηγοῦντο, ἐμπλησμένοι φόβου Θεοῦ. καὶ αὐ-
θὶς μὴ βραχέα φασίν. ἐταπεινῶν αὐτοῖς
ὑπὸ τὴν κραταίαν χεῖρα, ὑφ' ἧς ἱκανῶς καὶ
εἰσὶν ὑψωμένοι. τότε δὲ πᾶσι μὲν ἀπέλα-

γενῶ, κατηγόρειν ὃ ἐδένος· ἔλυνον μὲν ἅπαν-
 τας, ἐδέσμευον ὃ ἐδένα, καὶ ὑπὲρ τῶν τὰ δει-
 νὰ διαπθέντων νύχοντο, καθάπερ Στέφανος ὁ
 τέλειος μάρτυς. Κύεε μὴ σήσης αὐτοῖς τῶν
 ἀμαρτιῶν ταύτων. εἰ δὲ ὑπὲρ τῶν λιθαζόν-
 των ἐδέετο, πόσω μᾶλλον ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
 φῶν, καὶ αὐθις φασὶ μὲθ' ἕτερα ὄσα ἔγωγε καὶ μέ-
 γιστος αὐτοῖς πρὸς αὐτὸν ὁ πόλεμος ἐγγίκετο,
 διὰ τὸ γήσιον τῆς ἀγάπης. ἵνα ἀποπνιχθεὶς ὁ
 θῆρ, ὡς περὶ τὸν ὄντο καταπεπωκέναι, ζῶν-
 τας δὲ ξυμῆσθαι, ἔγωγε ἔλαβον καὶ χιτῶνα καὶ τῶν
 πεπωκότων, ἀλλ' ἐν οἷς ἐπέοναζον αὐτοῖς, τῶ-
 ντο τοῖς ἐνδεεστέροις ἐπήρικεν, μητρικὰ ἀσπλά-
 χνα ἔχοντες, καὶ πολλὰ πρὸς αὐτῶν ἐκχέοντες
 δάκρυα πρὸς τὸν πατέρα. ζῶν ἠτήσαντο, καὶ
 ἐδῶκεν αὐτοῖς ἡν καὶ συμεμερίσαντο τοῖς πλη-
 σίον. καὶ πάντων νικηφόροι πρὸς Θεὸν ἀπελ-
 θόντες εἰρήνην ἀγαπήσαντες αἰεὶ, καὶ εἰρήνην αἰεὶ
 παρεχυσάμενοι, μετ' εἰρήνης ἐχώρησαν πρὸς
 Θεόν. μὴ καταλιπόντες πόνον τῆς μητρὸς, μὴ δὲ
 εἶσαν καὶ πόλεμον τοῖς ἀδελφοῖς, ἀλλὰ χα-
 ρὰν καὶ εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην. ταῦτα
 καὶ πρὸς τῆς τῶν μακαρίων ὁμεινῶν πρὸς τὴν
 καταπεπωκότας τῶν ἀδελφῶν σοφῆς, ὡ-
 φελίμως προσκείσθω. τῆς ἀπανθρώπου τε καὶ
 ἀνηλεῆς ἐνεκα διαθέσεως, τῶν μετὰ ταῦτα ἀ-
 φειδῶς τοῖς χριστοῦ μέλεσι προσενηγε-
 μῶν.

A neminem ligabant. Quinetiam pro illis
 à quibus acerbissime cruciati fuerant,
 exemplo perfectissimi martyris Stepha-
 ni, Deum precabantur: Domine ne im-
 putes illis hoc peccatum. Quod si ille
 pro lapidantibus orabat, quanto magis
 pro fratribus cum orasse credibile est;
 nec multo post, hæc addunt: Hoc enim
 maximum certamen illis fuit adversus
 Diabolum, ob sinceram ac minimè fu-
 catam caritatem: ut quos ille malignus
 serpens vivos jam se devorasse credide-
 rat, elisis faucibus remove cogere-
 tur. Neque enim fastu & arrogantia intum-
 uerunt adversus lapsos, sed ea quibus
 abundabant bona, indigentibus libera-
 liter subministrabant, materna quædam
 misericordie viscera gestantes, ma-
 gnamque vim lacrymarum pro illorum
 salute coram Deo Patre fundentes. Vi-
 tam petierunt, & largitus est eis Deus:
 quam etiam illi proximis suis commu-
 nicarunt, ubique victores ad Deum
 profecti. Cumque pacem dilexissent,
 pacem nobis commendassent, ipsi cum
 pace migraverunt ad Deum: non do-
 lorem matri, non fratribus discidium
 ac bellum, sed gaudium & pacem &
 concordiam caritatemque omnibus re-
 linquentes. Atque hæc de Beatorum il-
 lorum affectu erga eos fratres qui lapsi
 fuerant, ad legentium utilitatem hæc
 posita sunt, propter eos qui inhumano
 quodam ac truci animo præditi, incle-
 menter adversus Christi membra post-
 modum sævierunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Ὅτι αὐτὸς ὁ μάρτυρ Ἀττάλο δὲ ἄνερα γέροντι
 ὁπφάνεια.

Ἡ δὲ αὐτῆ τῶν προσειρημένων μαρτύ-
 ρων γραφῆ, καὶ ἄλλην τιὰ μνήμης
 ἀξίαν ἱστορίαν παρέχει. ἡν καὶ εἰδὲς ἂν γέ-
 νοιτο φθόνος, μὴ ἐχθρῶν ἐντετυξομένων
 εἰς γνώσιν προδέναι, ἔχει δὲ οὕτως. Ἀλ-
 κibiάδου γὰρ πινθὸς δὲ αὐτῶν, πάντων ἀν-
 μηρῶν βιέντος βίον, καὶ μηδενὸς ὄλως
 τὸ πρότερον μέγα λαμβάνουσι, ἀλλ' ἢ
 ἀετῶ μόνω καὶ ὕδατι χρωμῶν, πειρω-
 μῶν τε καὶ ἐν τῇ εἰρετῇ οὕτω διάγειν, Ἀτ-
 τάλω μετὰ τὸν πρῶτον ἀγῶνα ὃν ἐν τῷ
 ἀμφιθέατρῳ ἤνυσεν, ἀπεκαλύφθη ὅτι
 μὴ καλῶς ποιοῖν ὁ Ἀλκibiάδης, μὴ
 χρωμῶν τοῖς κῆσμασι τῶ Θεοῦ, καὶ
 ἄλλοις τύπον σκανδάλου ὑπολειπόμην.

CAPUT III.

Cujusmodi visio martyri Attalo in somnis divi-
 nitus missa apparuit.

Porro in eadem epistola quæ res su-
 pra memoratas complectitur, alia
 etiam habetur narratio prorsus memo-
 riâ dignissima, quam quidem nihil ve-
 tat, quo minus hoc loco lectoribus
 proponamus. Sic autem habet: Alcibiades
 quidam unus ex illorum marty-
 rum numero, durum & squalidum vi-
 vendi genus sectabatur: nullumque
 omnino cibum admittens, solo pane
 & aqua hæcenus vesci consueverat.
 Cumque in carcere positus eandem vi-
 vendi rationem vellet retinere, Attalo
 post primum quod in amphitheatro
 confecerat certamen, revelatum est,
 non rectè neque ordine facere Alcibiadem,
 qui & creaturis Dei minimè ute-
 retur, & aliis exemplum scandali fieret.

Huc refer
 Niceph.
 c. 18. l. 4.

Paruit itaque Alcibiades, & cunctis A
deinceps cibus promiscue uti cepit,
gratias agens Deo. Neque enim divina
gratia eos presentia sua destituerat: sed
consultorem habebant Spiritum San-
ctum. Verum de his hactenus. Cete-
rum cum Montanus & Alcibiades ac
Theodotus, tunc primum in Phrygia
opinionem hominum tanquam Prophe-
tæ celebrari cepissent (multa quippe
divinæ gratiæ miracula in pluribus ec-
clesiis etiamtum fieri solita, fidem plu-
rimis faciebant eos quoque propheta-
re) cumque illorum hominum causâ
diffensio orta esset, qui in Gallia erant
fratres, privatim de his iudicium suum,
religiosum imprimis & cum recta fide
consentiens, rursus eidem epistolæ sub-
iunxerunt, prolatis interfectorum apud
se martyrum variis epistolis, quas illi
dum in vineulis adhuc essent, partim
ad fratres in Asia & Phrygia degen-
tes, partim ad Eleutherum Romanæ
urbis episcopum scripserant, pro pa-
ce ecclesiarum quasi legatione fun-
gentes.

πειθεῖς ἢ Ἀλικιὰδος, πάντων ἀνέδην με-
λαμβάνει, ἡ ψυχὰς αὐτῶν Θεῷ. ἔτι γὰρ
πίσκειται χαρῆς Θεοῦ ἦσαν, ἀλλὰ τὸ πρῶ-
μα τὸ ἀγιὸν ἢ συμβεβηκὸς αὐτοῖς, καὶ ταῦτα
μὲν ὠδὲ ἐχέτω. τῶν δὲ ἀμφὶ τὸν Μοντανὸν
Ἀλικιὰδ' ἠὲ Θεοδότῳ, καὶ τὴν Φρυγίαν
ἄρτι τότε πρῶτον τὴν κατὰ τὴν προσηγορίαν
καὶ τὴν ἀποστολὴν πολλοῖς ἐκφερομένων. πρῶ-
τον γὰρ οὐκ ἄλλα παρὰ Θεοδότῳ αὐτῶν
χαρίσματι εἰσέτι τότε καὶ διαφορὰς ἐκ-
κλησίας ἐκτελεσθέντων, πρῶτον πολλοῖς
κακείνων προσηγορίαν παρεῖχον καὶ διὰ
βίας ὑπαρχούσης πρὸς τῶν δεδηλωμένων, αὐ-
τοῖς οἱ καὶ τὴν Γαλιαν ἀδελφοί, τὴν ἰδίαν κα-
σιν καὶ πρὸς τῶν ἐλαβῆ καὶ ὀρθοδόξοι ἀπὸ
τῶν ἡσυχαστῶν ἐκτελεσθέντων καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς τελε-
θέντων μαρτύρων διαφορὰς ἐπιστολάς, αὐ-
τοῖς ἐπὶ ὑπαρχούσας, τοῖς ἐπὶ Ἀσίαν καὶ
Φρυγίαν ἀδελφοῖς διεχάραξαν ἔμφαντα
καὶ ἑλευθέρω τὰ τότε Ῥωμαίων Ἐπι-
στώ, τῆς τῶν ἐκκλησιῶν εἰρήνης ἕνεκα πρῶ-
τον βεβούοντες.

CAPUT IV.

Quomodo martyres Irenæum epistola sua commendaverunt.

Huc refer
Niceph.
c. 13. 14.
15. l. 4.

Sed & iidem martyres Irenæum qui
stunc temporis adhuc presbyter Lug-
dunensis erat ecclesiæ, supradictò eleu-
thero per literas commendarunt, eum
testimonio suo non mediocriter ornantes,
sicut ipsorum verba declarant quæ
sic habent: Te per omnia ac perpetuò
optamus in Deo valere pater eleu-
there. Has literas ut ad te perferret,
fratrem & collegam nostrum Irenæum
hortati sumus. Quem quidem ut com-
mendatum habeas rogamus, utpotè
amulatorem testamenti Christi. Quòd
si nobis compertum esset, locum cui-
quam conferre justitiam, eum tan-
quam Presbyterum ecclesiæ (hunc enim
gradum obtinet) tibi imprimis com-
mendassemus. Ceterum quid opus est
expressum in supradicta epistola cata-
logum martyrum hic recensere, quo-
rum alii securi percussi, alii feris obje-
cti, alii in carcere exanimati sunt? Quid
item opus est referre numerum confes-
sorum qui postea superfuere? Hæc
enim quicumque voluerit, cuncta pote-
rit plenissimè cognoscere ex ipsius epi-
stolæ lectione, quam quidem nos, ut

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Ὅπως οἱ μάρτυρες τὸν Εἰρηναῖον ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς
παρετίθειτο.

Οἱ δὲ αὐτοὶ μάρτυρες καὶ τὸν Εἰρηναῖον
πρῶτον ἐπεσέβουον τὸ ὄνομα τὸ ἐν Λεγομένη
παρρησίας, τὰ δηλωθέντα καὶ Ῥώμην Ἐπι-
στώ σιωπῶν, πλείστα τῷ ἀνδρὶ μαρ-
τυρῶν, ὡς αἱ τῶν ἐχέσω τὸν πρῶτον
δηλοῦσι φωναί. χαίρειν ἐν Θεῷ σε ἐν πάσι
εὐχόμεθα καὶ αἰεὶ πᾶτερ ἑλευθέρω, ταῦτα
σοι τὰ γράμματα προσετέθεικα μετὰ τῶν
ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ κοινῶν Εἰρηναῖον διακο-
νιστῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐκ τῆς ἰδίας
ἐπιστολῆς, ἡμεῖς γὰρ ὄντα τὸ διαθήκης ἔχειν
ἡμεῖς ἐν τόποις πρὸς δικαιοσύνην καὶ ἀποστολῆν
ὡς πρῶτον ἐκκλησίας ὅπερ ἐστὶν ἐν
αὐτῶν ἐν πρῶτοις ἀνὰ παρεθέμεθα. τί δὲ κα-
ταλέγειν τὸν ἐν τῇ δηλωθείσῃ γραφῇ τῶν
μαρτύρων κατάλογον. ἰδίαν μὲν τῶν ἀποστο-
λικῶν κεφαλῆς τετελειωμένων. ἰδίαν δὲ τῶν ἐπι-
στολῶν εἰσδορῶν παρὰ βεβλημένων. καὶ αὐτῶν τῶν ἐπὶ
τῆς εἰρήνης κεκοιμημένων. τὸν τε δεινῶν τῶν
εἰσέτι τότε κατὰ τῶν ὁμολογητῶν. ὅτι
γὰρ φίλον, καὶ ταῦτα ῥάδιον πληροῦσαι
διαγνώσαι, καὶ χάριτας ἀναλαβόντι τὸ σὺν
γράμματι

γραμμα, ὃ κ' αὐτὸ τῆ τῶν μαρτύρων συνα-
γωγῆ πρὸς ἡμῶν, ὡς γὰρ ἐφ' ἴω, καλεῖται.
ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπ' Ἀντωνίνου τοιαῦτα.

A supra monuimus, in passionibus mar-
tyrum à nobis collectis integram insec-
ruimus. Atque hæc sunt quæ Antoninū
Principatu contigerunt.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ὡς Μάρκῳ Ἀυρηλίῳ Καίσαρι Ἐπιμητῶν ἐνχαίς ἐρανθέν
ὁ Θεὸς ἰσχυρῶς ὑπέστη.

Τούτῳ δὴ ἀδελφὸν Μάρκον Ἀυρηλίον
Καίσαρα, λόγῳ ἔχοντα Γερμανοὺς καὶ Σαρ-
μάτας ἀντιπαρατάξασθαι μάχῃ, δι' ἐπιπε-
σομένης αὐτῷ τῆς στρατίας, ἐν ἀμνηχανίᾳ γρά-
σαι τὰς ἰσχυρὰς τῆς Μελιτινῆς ἔτω καλεσμέ-
νης λεγεῶν στρατιώτας διὰ πίστεως ἕξ κεί-
νης καὶ εἰς δευτέρω σωσεώσεως, ἐν τῇ πρὸς τὰς
πολεμίας ἀρχαὶ ἀξίως γόνου θείας ἐπιτῶν γῆν
κ' τὸ οἰκίον ἡμῶν τῶν ἐυχῶν ἐθῶ, ἵνα τὰς
πρὸς τὸν Θεὸν ἰκεσίας τελέσῃ. ἀρχαὶ δὲ ἵνα
τοῖς πολεμίοις ἔτοιχται δὴ θεάματος φα-
νέως, ἀλλοπλόγῳ ἔχοντα ἀρχαὶ ἑξοτέρου ἰσχυ-
καλαθεῖν ἀντικαταστήσασθαι ἐν φυγῇ καὶ
ἀπόλειαν σωλαυμόνα τὰς πολεμίας ὁμ-
ερον ἵνα τὴν τῶν τῶν θεῶν ἀρχαὶ κληρονομήσασθαι
στρατιάν, πᾶσαν αὐτῶν ἐκ τῆς δὲ πρὸς μέλλου-
σαν ὅσον ἔπω διαφθάρσασθαι ἀνακλιώμενον. ἡ
ἰσορία φέρεται μὲν καὶ πρὸς τοῖς πόρρω τὰ
καὶ ἡμᾶς λόγῳ συγγραφεύσιν, οἷς μέλλον γέ-
γονε τῆς καὶ τὰς δηλωμένους γραφῆς. δεδῆ-
λωται ἵνα πρὸς τῶν ἡμετέρων. ἀλλὰ τοῖς μὲν
ἕξωθεν ἰσχυροῖς ἀπὸ τῆς πίστεως ἀνοικεῖται, τέ-
θειται μὲν τὸ ἀρχαὶ ἕξωθεν. ἔμνη καὶ ταῖς τῶν
ἡμετέρων ἐνχαίς τῶν ὁμολογηθῆναι γερονέται.
τοῖς δὲ γε ἡμετέροις ἀπὸ ἀληθείας φίλοις, ἀ-
πλῶ καὶ ἀκακοῦται πρὸς τὸ πρὸς ἀρχαὶ ἕξωθεν
δοῦναι. τῶν δ' ἀνείη καὶ Ἀπολιναίῳ. ἕξ
ἐκείνης φήσας τὴν δι' ἐυχῆς τὸ ἀρχαὶ ἕξωθεν πε-
ποικῆσαν λεγεῶνα, οἰκίαν τῶν γερονόπ πρὸς
τῶ βασιλέως εἰληφέναι ἀρχαὶ ἕξωθεν, κε-
ραυσοδόλον τῆ Ρωμαίων ἰσχυρῶν ἕξωθεν Φω-
νῆ. μάρτυς ἵνα τῶν γρόσι ἀν ἀξιοχρεως, ὁ Τερ-
τυλλιανός. τῆ Ρωμαϊκῆ συκλήτω πρὸς Φω-
νήσας ὑπὲρ τῆ πίστεως ἀπολοῖαν, ἡς καὶ πρὸς ἐν
ἐμνημονεύσαμεν. τῶν τε ἰσορίαν βεβαίων
σὺν ἀποδείξει μείζονι καὶ ἐναργετέρα. γρά-
φει δ' ὡς καὶ αὐτὸς λέγων. Μάρκῳ τῶ σω-
τῶν βασιλέως ἰσχυρῶν εἰσέπνυ φέρε-
ται, ἐν αἷς ἀνὸς μαρτυρεῖ ἐν Γερμανία ὑδα-
τος ἀπορία μέλλουσα αὐτῶν τὸν στρατὸν διαφθεί-

CAPUT V.

Quomodo M. Aurelio Casari Deus nostrorum
precibus exauditus pluviam prestavit.

Hujus porro fratrem M. Aurelium
Cæsarem, cum adversus Ger-
manos & Sarmatas pugnaturus aciem
instrueret, & exercitus ipsius siti pre-
meretur, penè ad inopiam consilii
reductum esse memorant. Tùm ve-
rò milites legionis Melitinæ, quæ fi-
dei merito etiam nunc manet, dum
acies adversus hostes ordinatur, fle-
xis in terram genibus ut nostris oran-
tibus mos est, preces ad Deum fu-
disse perhibentur. Cujus spectaculi
novitate hostibus stupefactis, aliud
quiddam longè majori dignum admi-
ratione accidisse narrant: hinc qui-
dem fulminum jactus, quibus ho-
stium copia in fugam verfa atque ex-
stincta sunt: illinc verò imbrium vim,
quibus exercitus eorum qui Deum
precati fuerant, jamjam siti periturus,
præter spem recreatus est. At-
que ea res tùm à Scriptoribus à fide
nostra penitus alienis, quibus curæ
fuit res eo tempore gestas memoriæ
mandare, tùm à nostris etiam homi-
nibus refertur. Sed Gentilium Scri-
ptores utpotè à religione nostra dissi-
dentes, hoc quidem miraculum com-
memorarunt: non tamen id nostrorum
precibus factum esse confessi sunt.
Nostrum verò utpotè veritatis cultores,
simpliciter atque ingenuè rem ipsam
literis tradiderunt. Ex his est Apollin-
aris: qui legionem ipsam cujus pre-
cibus id miraculum perpetratum est,
exinde congruo rei vocabulo fulmi-
neam ab Imperatore cognominatam
esse scribit. Sed & Tertullianus ejus-
dem rei idoneus testis est in Apologe-
tico, quem pro fidei nostræ defensione
ad Senatū urbis Romanæ Latino
sermone conscripsit, cujus etiam supra
mentionem fecimus: ubi hanc histo-
riam validiore atque evidentiore argu-
mento confirmat. Scribit enim Marci
gravissimi Imperatoris literas adhuc
sua ætate extitisse, quibus testabatur
exercitum Romanum in Germania,
cum aquæ penuria jamjam periturus
esset, Christianorum precibus esse

Huc refer
Niceph.
c. 12. l. 4.

servatum. Eundem quoque Principem A capitis poenam comminatum esse dicit accusatoribus Christianorum. Quibus ista subjungit: Quales ergo leges istae, quas adversus nos soli exercent impii, injusti, truces, vani, dementes? Quas Trajanus ex parte frustratus est, vetando inquiri Christianos. Quas nullus Hadrianus, quanquam curiositatum omnium explorator: nullus Vespasianus, quanquam Judaeorum debellator: nullus Pius, nullus Verus impressit. Sed de his quisque pro arbitrato suo statuat: nos vero ad historiae ordinem redeamus. Igitur cum Pothinus anno aetatis nonagesimo una cum Gallicanis martyribus casus esset, episcopatum Lugdunensis ecclesiae post illum suscepit Irenaeus. Quem quidem in adolescentia Polycarpi auditorem fuisse comperimus. Hic in tertio adversus haereses libro Romanae urbis episcoporum seriem recensens, in Eleuthero cujus nunc tempora ac res gestas inquirimus, finem enumerandi facit, quippe cum eo Romanam ecclesiam gubernante opus illud elaboraret. Sic enim scribit.

Ἐπειδὴ ταῖς τῶν χριστιανῶν ἐνχαίς σεσαῶται, τὸν δὲ φησὶ καὶ θάνατον ἀπειλήσαι τοῖς καθ' ἑαυτοὺς ἡμῶν ἐπιχειρῆσαι. οἷς ὁ δηλωθεὶς ἀποκρίσας ταῦτα προσεπiléγει. πολλοὶ οὖν οἱ νεοκρήτοι οἱ καθ' ἡμῶν μόνων ἐποίησαν ἀσεβείας, ἀλλὰ καὶ ὡμοί. ἔς ἔτε Οὐεσσασιανὸς ἐβούλετο καίτοι γε Ἰουδαίους νίκησας. ἔς Τεργιανὸς μέρως δὲ θένθησε, καλύων ἐπιζητείων χριστιανῶν. ἔς ἔτε Ἀδριανὸς, καίτοι γε πάντα τὰ ἀέριστα πολυπρασμονῶν, ἔτε ὁ ἐνοσηρὸς κληθεὶς ἐπεκύρωσεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὅτι ἐβλήθη πῖδες θω μετώμην ἢ ἡμεῖς ἐπὶ τῆν τῶν ἐξῆς ἀκολουθίαν. Ποθεν ἔδῃ ἐφ' ὅλοις τῶν ἐτέσιν ἐνενήκοντα σὺν τοῖς Ἰηθὶ Γαλλίας μαστυρήσασσι τελευθῆναι. Εἰρηναῖος τῆς κτ' Ἀδριανὸν ἦς ὁ Ποθεωὸς ἠγεῖτο παροικίας, τῆν ἐπισκοπὴν διαδέχεται. Πολυκάρπος ἢ τέτονι καὶ κερσὴν ἡμεῶν κτ' τῆν νέαν ἐμανθάνομεν ἰουδαίαν. ὅτι τῶν ἐπὶ Ρώμης τῆν διαδοχὴν ἐπισκοπῶν ἐν τρίτῃ σὺνιάξει τῶν πρὸς τὰς ἀφῆσεις ἀπὸ θεοῦ μέρως, εἰς Ἐλευθερον ἔτα κτ' τῶν χρόνων ἡμῶν δὲ ἀξίως εἶναι, ὡς ἀνδρῶν καὶ ἀποστολῶν ἀποδοξασθῆναι ἀπὸ τῆς γραφῆς, τὸν καὶ λογονίσῃσι γράφων ὡδε.

CAPUT VI.

Enumeratio Episcoporum urbis Romae.

Huc refer Nieceph. c. 15. l. 4.

FUndata jam & aedificata ecclesia, beatissimi Apostoli episcopatus officium Lino tradiderunt. Hujus Lini mentionem facit Paulus in literis ad Timotheum. Huic successit Anacleus. Post quem tertio ab Apostolis loco Pontificatum sortitus est Clemens, qui quidem beatissimos Apostolos viderat, & cum iisdem familiariter versatus fuerat: & praedicationem Apostolorum adhuc auribus suis insonantem, traditionemque praeculis habebat. Nec vero ipse solus: sed & alii plurimi etiam tum supererant ab Apostolis instituti. Hujus Clementis temporibus cum gravissima dissensio Corinthi exorta esset inter fratres, ecclesia Romana luculentissimam epistolam Corinthiis scripsit, qua eos ad pacem concordiamque revocaret, & fidem illorum, & quam recens ab Apostolis susceperant traditionem renovaret. Paulus post subdit: Huic porro Clementi successit Evarestus, Evaresto Alexander. Sextus deinde post Apostolos

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

τῶν ἐπὶ Ρώμης ἐπισκοποῦσάντων κατὰ λόγον.

Ἡμελιώσαί τις οὖν καὶ οἰκοδομήσασθαι οἱ μακάριοι Ἀπόστολοι τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐπισκοπῆς λειτουργίαν ἐνεργήσαν. τέτρε τῶν Λίνου Παύλου ἐν ταῖς περὶ Τιμόθεον ἐπιστολαῖς μέμνηται. διαδέχεται ἢ αὐτὸν Ἀνέγκλητος μὲν τέτονι ἢ τρίτω τῶν ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων τῆν ἐπισκοπὴν κληρονομήσας Κλήμης. ὁ καὶ ἑωρακῶς τῶν μακαρίων Ἀποστόλων, καὶ συμβεβηκότως αὐτοῖς. καὶ ἐν ἐναυλον τὸ κηρυγμα τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἀποστόλων πρὸς ὀφθαλμῶν ἔχων ἐμὸν ἔστι γὰρ πολλοὶ ὑπολείποντο τότε ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων δεδιδασκασμένοι ἐπὶ τέτρε οὖν τῶν Κλήμητος ἡμεῶν ἀδελφοῖς, ἐπέσειλεν ἢ ἐν Ρώμῃ ἐκκλησίαν ἰκανωτάτην γραφῆν τοῖς Κορινθίοις, εἰς εἰρήνην συμβεβήσασα αὐτοῖς, καὶ ἀνανεώσασθαι τὴν πίσιν αὐτῶν, καὶ ἢν νεωστὶ ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἀποδοξασθῆναι εἰληθεῖ καὶ μὲν βραχέως φησὶ τὸν ἢ Κλήμητα τέτονι διαδέχεται. Ἐν ἑστέον καὶ τὸν Ἐυάρεστον Ἀλέξανδρον. εἰδὲ ἔστι

ἐκ τῶν ὑποτάκτων Ἀποστόλων καὶ διατάξαι Χύστος. Ἐπειδὴ ὁ Τηλεφῶρος, ὃς καὶ ἐνδοξῶς ἐμαρτύρησεν ἔπειτα Ὑγίνῳ, εἶτα Πίῳ, μετ' οὗ Ἀνίκητῳ. διαδέξαμενος τὸν Ἀνίκητον Σωτήρῳ, καὶ δωδεκάτῳ τόπῳ τὸν Ἐπίσκοπὸν τῆς ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων κατέχει κληρὸν Ἐλευθερῳ. τῇ αὐτῇ τάξει καὶ τῇ αὐτῇ διδασκαλίᾳ τε ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀσάδοσις, καὶ τὸ τῆς ἀληθείας κήρυγμα κατήντηκεν εἰς ἡμᾶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Ὅτι καὶ ἐν τῷ τότε καιρῷ ἐπὶ τῶν δυναμῶν ἐνεργήθη τὸ παράδοξον.

Τὰ ἑξ ἑορταστικῶν, ἀνελάθως ταῖς ἀποδοξαστικαῖς ἡμῶν ὑπογράψας ἱστορίαις, ἐν οἷς ἐπέγραψε πέντε εἰς τὸν δευτμόν ἐλέγχε καὶ ἀνατροπῆς τῶν ψευδῶν γνώσεως, ἐν δευτέρῳ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ὅτι δὴ καὶ εἰς αὐτὸν ὑποδείγματα τῆς θείας καὶ ἀσάδοξου δυνάμεως ἐν ἐκκλησίαις ποῖν ὑπολείπει, διὰ τῶν ἑπιστολῶν λέγων. τοσούτον ὅσον δέσσει τὰ νεκρὰ ἐγείρει, καθὼς ὁ Κύριος ἤγειρε καὶ οἱ Ἀπόστολοι διὰ τῶν ἀδελφότητων πολλοὶ πολλὰς, διὰ τὸ ἀναγκάσιον τῆς καὶ τόπον ἐκκλησίας πάσης αἰτησαμένης καὶ ἡσυχίας καὶ ληνείας πολλῆς, ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα τὸ τετελειωμένον, καὶ ἐχαίρει ὁ ἄνθρωπος ταῖς ἐνχαῖς τῶν ἀγγέλων. καὶ αὐτὸς φησὶ μετ' ἑτέρου. εἰ καὶ τὸν Κύριον φασίαισιν ὡς τὰ τοιαῦτα πεποικέναι φήσασιν, ἐπὶ τὰ ἀσάδοξον καὶ ἀνάγκη αὐτὰς, ὅτι αὐτῶν ἑπιστολῶν πάντα ἕως αὐτῶν καὶ ἀσάδοξου γεγονέναι βεβαίως, καὶ αὐτὸν μόνον εἶναι τὸν ὄντα Θεόν. διὸ καὶ ἐν τῷ ἐκείνῳ ὀνόματι οἱ ἀληθῶς αὐτῶν μαθηταί, παρ' αὐτῶν λαβόντες τὴν χάριν. ἐπίελθον ἐπ' ἐνεργείᾳ τῇ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων, καθὼς εἰς ἕκαστος αὐτῶν τὴν δωρεὰν εἰληφεν παρ' αὐτῶν οἱ μὲν γὰρ δαίμονας ἐλαύεον βεβαίως καὶ ἀληθῶς, ὡς πολλὰς καὶ πιστεύειν αὐτὰς ὁσέως καθαροῦ ἐνίας ἀπὸ τῶν πονηρῶν πνευμάτων, καὶ εἶναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ οἱ καὶ ἀσάδοξου ἔχοντες τῶν μελλόντων, καὶ ὁπιασίας καὶ ῥήσεις ἀσάδοξου ἄλλοι δὲ τῶν καμνοῦντων διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως ἰώντων, καὶ ὅτι καὶ ἀσάδοξου καὶ ἄσιν. ἢ δὴ καὶ ὡς ἐφάρμοξε καὶ νεκροὶ ἠγέρθησαν, καὶ παρέμειναν σὺν ἡμῖν ἰκανοὶς

A constitutus est Xystus. Quem deinceps excepit Telephorus, qui etiam illustri martyrio defunctus est. Post hunc Hyginus, ac deinde Pius. Post Pium Anicetus. Cui cum successisset Soter, duodecimo demum ab Apostolis loco episcopatum nunc obtinet Eleutherus. Hac serie & successione, tum traditio Apostolorum in ecclesia, tum veritatis prædicatio ad nos usque pervenit.

CAPUT VII.

Quod ad illa usque tempora per fideles miracula patrabantur.

Hæc Irenæus breviter perstrinxit ac veluti delineavit in illis quinque libris, quos de falsæ doctrinæ refutatione ac everfione inscripsit, quæ quidem planè consentiunt cum iis, quæ in superioribus historiæ nostræ libris tradidimus. In secundo autem ejusdem operis libro, divinæ admirandæque virtutis specimina adhuc sua ætate in quibusdam ecclesiis superfuisse testatur his verbis: Tantum abest, inquit, ut mortuum excitent per orationem, quemadmodum Dominus & Apostoli fecerunt. Sed & sæpenumero inter fratres, totâ simul unius loci ecclesiâ ob aliquam necessitatem id flagitante cum jejuniis multis & orationibus, reversa est in corpus anima defuncti, & Sanctorum precibus hominis vita donata est. Et aliquanto post: Quod si, inquit, simulatione quadam ac præstigiis hæc Dominum fecisse dicturi sunt, ad Prophetarum oracula eos deducentes, ex illis demonstrabimus cuncta de ipso ita prædicta & gesta esse certissimè, eumque solum esse Filium Dei. Unde etiam in ejus nomine, quotquot veri sunt ejus Discipuli, accepta ab eo gratia ad salutem atque utilitatem reliquorum omnium ea faciunt, prout unusquisque ipsorum ab eo munus accepit. Alii enim Dæmonas expellunt certissimè ac verissimè; adeo ut qui ejusmodi malis spiritibus liberati sunt, sæpe fidem amplectantur, & in ecclesia permaneant. Alii præscientiam futurorum & visiones sortiti sunt, & propheticas prædictiones. Alii infirmos per impositionem manuum curant, ac pristina sanitati restitunt. Sed & mortui aliquoties ut supra diximus, excitati sunt, & pluribus deinceps annis nobiscum remanserunt.

Quid plura? non potest numerus iniri donorum, quæ per universum orbem ecclesia à Deo accipiens, in nomine ejus qui sub Pontio pilato crucifixus est Jesu Christi, quotidie ad opitulationem gentium operatur; nec fallens quemquam, nec pecuniam corradsens. Ut enim gratis accepit à Deo, sic etiam gratis ministrat. Idem in alio loco ita scribit: Sicuti multos ex fratribus audimus in ecclesia, qui prophetiæ dona consecuti sunt, & omni linguarum genere per Spiritum loquuntur, & ad hominum utilitatem, occulta in lucem proferunt, atque arcana Dei mysteria exponunt. Ex his igitur apparet, multiplicem donorum spiritalium varietatem ad illa usque tempora penes eos qui digni essent permanisse.

CAPUT VIII.

Qualiter Irenæus divinarum meminit Scripturarum.

Huc refer Nicéph. c. 14. l. 4.

Sed quoniam in ipso hujus operis exordio polliciti sumus, veterum nos ecclesiæ presbyterorum ac Scriptorum verba suo loco adducturos, quibus ea quæ à majoribus sibi tradita accepissent, de sacris utriusque testamenti libris exposuerunt: Ipsius etiam Irenæi qui unus ex illorum numero fuit, verba si placet apponamus: Ac primum quidem quæ de sacris evangelii scribit in hunc modum: Matthæus, inquit, apud Hebræos propria eorum lingua conscriptum evangelium edidit, dum petrus ac paulus Romæ Christum prædicarent, & ecclesiæ fundamenta jacerent. post horum verò interitum Marcus discipulus atque interpres petri, quæ à petro prædicata fuerant, perscripta nobis tradidit. Lucas quoque sectator pauli, evangelium à paulo prædicatum literis mandavit. Joannes denique Domini Discipulus, qui etiam in ejus sinu recubuerat, evangelium edidit cùm ephesi in Asiamoraretur. Hæc ille in tertio supradicti operis libro, cujus antea mentionem fecimus. In quinto verò, de Revelatione Joannis & de computatione nominis Antichristi sic differit. Cùm igitur hæc ita se habeant, & in omnibus probis ac vetustis exemplaribus

φωτὴς τῆς ἀντιχριστικῆς κατηγορίας ἔτω διαλαμβάνει τῶν δὲ ἔτιωσ ἔχοντων, καὶ ἐν πᾶσι δὲ τοῖς παλαιοῖς καὶ δευτεροῖς ἀπηγορεύοις ἔδραμῆ τῆς κειμένης

A ἔτεσι. καὶ ἡ γὰρ ἐκείνη δριβμὸν εἰπεῖν τῶν χειρισμάτων, ὧν καὶ παντός τε κόσμου ἡ ἐκκοσμία πᾶσα θεὸς λαβῆσα, ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς σωτηρίας, ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου ἐκάστης ἡμέρας ἐπ' ἐνεργεσίᾳ τῆς τῶν ἐθνῶν ἐπιτελεί, μήτε ἕξαπαλώσασθαι, μήτε ἕξαριζομένη, ὡς γὰρ δωρεὰν εἰλήθε πᾶσα θεὸς δωρεὰν καὶ διακονεῖ, καὶ ἐν ἑτέρῳ ὅτι τὸ πᾶν αὐτῶν γράφει, καθὼς καὶ πολλῶν ἀκέραια ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προφητικὰ χειρισμάτων ἐχόντων. καὶ παντοδαπαῖς λαλῶντων διὰ τὸ πνεύματος γλώσσαις, καὶ τὰ κρύφια τῶν ἀπόρων εἰς φανερόν ἀγόντων ἐπὶ τῶν συμφερόντων, καὶ τὰ μυστήρια τῆς θεοῦ ἐκδηλωμένων ταῦτα καὶ περὶ τῆς διαφορᾶς χειρισμάτων μετὰ τῶν δηλωμένων χρόνων πᾶσα τοῖς ἀδελφοῖς διαμεῖναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η.

Ὅπως ὁ Εἰρηναῖος τῶν μνημονεύει γραφῶν.

EΠεὶ δὲ δευτεροῖς τῆς πραγματείας ὑπόχρεσιν πεποιήμεθα, καθήκον ἐστὶν καὶ καθεὶν εἰπόντες τὰς τῶν δευτεροῦν ἐκκλησιαστικῶν προεσφύτων τε καὶ συγγραφέων φωνῶν, ἐν αἷς τὰς περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραφῶν εἰς αὐτὰς κατελθῆσας πᾶσα δόξα, καὶ φωνῆ πᾶσα δὲ δώκασι, τῶν δὲ καὶ ὁ Εἰρηναῖος λέγει. Φέρε καὶ τὰς αὐτὰς καθήκοντα λέγει καὶ πῶτας γε τὰς περὶ τῶν ἱερῶν Ευαγγελίων, ἔτιωσ ἔχσας. ὁ μὲν δὲ Ματθαῖος ἐν τοῖς Ἑβραίοις τῆ ἰδίᾳ αὐτῶν διαλέκτῳ καὶ γραφὴν ἔξηνεγκεν Ευαγγελίου, ἔπειτα καὶ τὸ Παῦλος ἐν Ῥώμῃ Ευαγγελιοζόμενον καὶ φωνῶντων τῶν ἐκκλησιαστικῶν. καὶ ὅτι τὴν τετάρτην ἔξοδον, Μάρκος ὁ μαθητὴς καὶ ἐρμηνεύων τῆς Πέτρος, καὶ αὐτὸς τὰ ὑπὸ Πέτρος κηρυσσόμενα, ἐγράφη ἡμῖν πᾶσα δὲ δώκα καὶ Λουκᾶς ὁ ἀκούσθης Παύλου, τὸ ὑπ' ἐκείνου κηρυσσόμενον Ευαγγέλιον, ἐν Βιβλίῳ καθέθετο, ἔπειτα Ἰωάννης ὁ μαθητὴς ἔκεινος, ὁ καὶ ἐπὶ τὸ σῆμα αὐτῶν ἀναπεσῶν, καὶ αὐτὸς ἔξεδωκε τὸ Ευαγγέλιον, ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας διατρίβων. ταῦτα μὲν ὧν ἐν τῷ τῆς εἰρημότητος ὑποθέσεως τῶν παλαιῶν ἐν τῇ εἰρήμῳ εἰρημῶν. ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ περὶ τῆς Ἰωάννης Ἀποκαλύψεως, καὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἀντιχριστικῆς κατηγορίας ἔτω διαλαμβάνει τῶν δὲ ἔτιωσ ἔχοντων, καὶ ἐν πᾶσι δὲ τοῖς παλαιοῖς καὶ δευτεροῖς ἀπηγορεύοις ἔδραμῆ τῆς κειμένης

camquam Alexandria extruxerat, omnium gentium libris quotquot lectu digni essent exornare contendens, petiit ab Hierosolymitanis, ut ipsorum Scripturas Græco sermone interpretatas acciperet. At illi, erant enim tunc Macedonibus obnoxii, quos habebant sacrarum literarum & utriusque linguæ peritissimos septuaginta teniores ad Ptolemæum miserunt, ejus desiderio satisfacturos. Ptolemæus cum singulorum seorsum periculum facere vellet, veritus ne fortè ex compacto veritatem Scripturæ interpretatione sua occultarent, temotos ab invicem eandem omnes Scripturam interpretari jussit: idque in omnibus præstitit libris. Post hæc cum omnes simul convenissent apud Ptolemæum, ac versiones suas inter se contulissent, & Deus glorificatus est, & Scripturas verè divinas esse compertum est. Quippe omnes cuncta à capite ad calcem iisdem dictionibus ac vocabulis expresserant: adeo ut ipsi qui aderant Gentiles, afflatu divino convulsas esse Scripturas cognoscerent. Neque verò mirandum est id à Deo præstitum fuisse, cum in captivitate populi que sub Nabuchodonosoro contigit, corruptis Scripturis, ac post septuaginta demum annos regressis in patriam Judæis, Artaxerxis Persarum Regis temporibus, Esdræ Sacerdotem de tribu Levi afflatu suo Deus impulerit, ut omnes veterum Prophetarum libros denuò componeret, legemque ministerio Moysis latam populo restitueret. Hactenus Irenæus.

Aθήνῃ ἐν Ἀλεξάνδρεια κομισαί τοῖς πάσι ἀνθρώποις συγγραμμάτων, ὅσα γε ἀπὸ αἰῶνος πῆρξεν ἡγήσατο ἡ δὲ τῆς Ἱερουσαλιμιτικῆς ἑλληνικῆς διαλέκτου γέναι αὐτῶν μετὰ τὴν ἐπιβίωσιν τὰς γραφὰς. οἱ δὲ, ἰσχυροὶ ἦσαν τοῖς Μακεδόσι τότε, τὰς παρ' αὐτοῖς ἐμπειροτάτους τῶν γραφῶν καὶ ἀμφοτέρων τῶν διαλέκτων, ἐβδόμηκοῦτα πρὸς ἐπιτελείαν Πτολεμαίου, ποιήσαντες τὸ θεῶν ὅτις ἡκούσας τὸ ὅτι ἰδίᾳ πείσαν αὐτῶν λαβεῖν θελήσας, λαθηθεὶς τε μήτι ἄρα σωθήμενοι δόξα ἡ ψοσι τῶν ἐν ταῖς γραφαῖς διὰ τῆς ἐρμηνείας ἀλήθειαν, χωρίσας αὐτὰς ἀπ' ἀλλήλων, ἐκλυσε τὰς πάντας τὴν αὐτὴν ἐρμηνείαν γραφῶν. καὶ τὸ ἐπὶ πάντων τῶν βιβλίων ἐπισημασθεῖς ἐπισημασθέντων ὅτι αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἑστῶτα Πτολεμαίου, καὶ σιωνιτικῶν ἐκάστη τῶν αὐτῶν ἐρμηνείαν, ὁ μὲν θεὸς ἐδοξάσθη, αἱ δὲ γραφαὶ ὁμῶς θεῖαι ἐγνώθησαν. τῶν παλαιῶν τὰ αὐτὰ ταῖς αὐταῖς λέξεσι καὶ τοῖς αὐτοῖς ἀριθμοῖς ἀναγορευσάντων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς ἡμετέρας ὥστε καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἔθνη Ἰνδοὶ, σκῆται, ἑβραῖοι, καὶ οἱ ἄλλοι ἐπὶ τῶν γραφῶν, καὶ ἐδὲν γε θαυμαστὸν τὸ ἐνηρηκέναι τὸν θεόν, ὅς γε καὶ ἐν τῇ ἐπὶ Ναβουχοδονόσου αἰχμαλωσίᾳ τῆς λαῆς, διαφθαρῆσάντων τῶν γραφῶν, καὶ μετ' ἐβδόμηκοῦτα ἔτη τῆς Ἱερουσαλιμιτικῆς ἀνεληθῶν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν, ἐπειτα αὐτοῖς χρόνοις Ἀρταξέρξης τὸν Περσῶν βασιλέως, ἐπέπυσεν Ἐσδρα τὸν ἱερεὶ ἐκ τῆς φυλῆς Λευι, τὰς τῶν προφητῶν Περσῶν πάντα ἀνατάξασθαι λόγους, καὶ διοικησάντων τῶν λαῶν τὴν διὰ Μωσέως νομοθεσίαν. τὰς δὲ εἰρηναίους.

CAPUT IX.

Quinam Episcopi fuerint Commodi Principatu.

Vide Nicephor. 14. c. 19.

Porro cum Antoninus novemdecim annis Imperium tenuisset, Commodus Principatum accepit. Cujus anno primo Julianus Alexandrinæ Ecclesiæ suscepit Sacerdotium, cum Agrippinus duodecim annos episcopalis administrationis expleffet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Οἱ κατὰ Κόμοδον ἑπισκοπήσαντες.

Εν τῇ δεκάτῃ βασιλείᾳ διαδοχῆς Ἀντωνίνου, Κόμοδος τὴν ἡγεμονίαν ἀσφαλμέναι ἔχει τὸ πρῶτον ἐπὶ τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἐκκλησιῶν Ἱερουσαλιμιτικῆς ἐπιχειρεῖται τὴν ἑπισκοπὴν, ἐπὶ διοικησάντων τὴν λειτουργίαν ἀναπήσαντες Ἀγριππίνου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄

Περί Πασιανού φιλοσόφου.

ΗΓέτο ἡ τωκαύτα τῆς τῆς πιστῶν ἀντι-
 τῶν διὰ τὴν ἀποκαταστάσεως ἀπὸ πειρασμῶν ἀνὴρ
 Ἰπποκρίτης, ὄνομα αὐτοῦ Πάντανος. Ἦν
 δὲ ἄρχαις ἔθους διδασκαλίας τῶν ἱερῶν λόγων
 παρ' αὐτοῖς σωματῶν. ὁ δὲ εἰς ἡμᾶς ἔδρα-
 τεινέαι, καὶ πρὸς τῶν ἐν λόγῳ καὶ τῆς ἀρετῆς
 θείας σωματῶν διωκτῶν συληθῆναι παρελή-
 φαμεν. ἐν ᾗ τοῖς μάλα καὶ ἐκείνο καιρῶ
 διαλάμψαι λόγῳ ἔχει τὸν δεδηλωμένον, **B**
 οἷα καὶ ἀπὸ φιλοσόφου ἀγωγῆς τῶν καλεμέ-
 νων σοφῶν ὁρμώμενον. τὸ αὐτῶν δ' οὐκ ἔστι
 αὐτὸν ἐκδυμοτάτη διαθήσει πρὸς τὴν
 ἀρετῆν θείον λόγον ἐνδείξασθαι, ὡς καὶ κήρυκα
 τῆς Χριστοῦ ἐναγγελίας τοῖς ἐπ' ἀνατολῆς ἔθ-
 νων ἀναδειχθῆναι, μέχρι καὶ τῆς Ἰνδῶν τελευ-
 τῶν γῆς ἦσαν ἤδησαν εἰς ἐπὶ τότε πλείους ἐ-
 ναγγελιστῶν λόγῳ, ἐνθεν ἦν ἁποστολικῶ
 μὴματι σωματῶν ἐπ' ἀνέσει καὶ οἰ-
 κοδομῆ τῆς θείας λόγῳ πρὸς τὴν ἐκείνῳ
 χροῖον καὶ ὁ Πάντανος καὶ εἰς Ἰνδὸς ἐλθεῖν
 λέγειται ἐνθα λόγῳ εὐρεῖν αὐτὸν προσφθά-
 σαν τὴν αὐτῆς παρσίαν, τὸ καὶ Ματθαῖον Ευ-
 αγγέλιον ἀρτίῳ αὐτοῦ τὸν χριστὸν ἐπεγνω-
 κόσῳ οἷς Βαρθολομαῖον τῶν ἁποστόλων ἐνα
 κηρύξαι αὐτοῖς τὴν Ἑβραίων γραμμασιν, τὴν δὲ
 Ματθαίου καταλέψαι γραφὴν ἣν καὶ σὺν ἑαυ-
 τοῖς ἐν τῷ δὲ πλεονέκῳ χρόνῳ, ὁ γὰρ Πάντανος
 ἐπὶ πολλοῖς ἀποστόλοις, καὶ Ἀλεξάνδρου
 καὶ ἱεροσολιμῶν ἠγέται διδασκαλίας, ὡς καὶ Φωνῆ
 καὶ διασυγραμμάτων, τὰς τῶν θείων δογμα-
 τῶν ἡσασθῆς ὑπομνηματίζομεν.

CAPUT X.

De Pantano Philosopho.

PER idem tempus fidelium scholæ <sup>Huc referre
Niciph.
c. 32. l. 4.</sup>
 præerat vir doctrinæ causâ celeberrimus, nomine Pantenus, quippe jam inde à priscis temporibus, sacrarum literarum schola in ea civitate fuerat instituta: quæ quidem nostra adhuc ætate perseverat, & ab hominibus tum eloquentia, tum divinarum literarum studio instructissimis obtineri dicitur. Sed præ ceteris omnibus ea tempestate floruisse fertur quem diximus Pantenus, utpotè qui præceptis institutisque Stoicæ Philosophiæ primùm innutritus fuisset. Tantum porò animi ardorem erga verbum Dei idem vir ostendisse perhibetur, ut Orientis nationibus Evangelii Christi prædicator exstiterit, ad ipsam usque Indiam progressus. Quippe complures erant etiam tum Evangelistæ sermonis Dei, qui divina quadam æmulatione succensi, Apostolorum exemplo studium suum conferre ad ædificationem fidei & ad incrementum verbi divini properabant. Ex quorum numero Pantenus, ad Indos usque penetrasse dicitur, ibique Evangelium Matthæi, quod adventum ipsius jam prævenerat, apud quosdam Christi notitia imbutos reperisse: Quibus scilicet Bartholomæus unus ex duodecim Apostolis, olim ut fama est prædicaverat, & evangelium Matthæi Hebraicis conscriptum literis reliquerat: quod quidem ad prædicta usque tempora servatum esse memoratur. Hic ergo Pantenus post multa præclare gesta, tandem Alexandrinæ præfuit scholæ: ubi partim viva voce, partim Scriptis, divinorum dogmatum thesauros exposuit.

D

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄

Περί Κλήμεντος Ἀλεξανδρείας.

ΚΑτὰ τῶν τῶν θείων γραφῶν σωμα-
 τῶν ἐπ' Ἀλεξανδρείας ἐγνωρί-
 ζετο Κλήμης, ὁμώνυμος τῷ παλαιῷ τῆς Ῥω-
 μαίων ἐκκλησίας ἠγασμένῳ Φοῖνῃ τῶν ἁ-
 ποστόλων, ὃς δὲ καὶ ὄνομασιν ἐν αἷς σωματῶν
 ὑποτύπωσιν, ὡς ἀνὴρ διδασκαλίας Παν-
 τάνου μέμνηται. τῶν δὲ αὐτῶν καὶ τῶν γραμ-
 μάτων ἐν πρώτῳ συληθῆναι ἀνιήθηται

CAPUT XI.

De Clemente Alexandrino.

TUNC etiam alexandriæ iisdem cum <sup>Huc referre
Niciph.
c. 33. l. 4.</sup>
 Pantano studiis divinarum Scripturarum incumbens floruit Clemens, prisco illi Rom. ecclesiæ antistiti & Apostolorum Discipulo Clementi cognominis. qui etiam in Institutionum libris à se conscriptis, Pantanum præceptorem suum discretè nominat. Sed & in primo Stromateon libro eundem ipsum designare mihi videtur, ubi præstantif-

fimos quosque Apostolica doctrina A
 successores à quibus institutus fuerat,
 recenset his verbis: Hi quidem libri ne-
 quaquam ad ostentationem elaborati,
 sed quasi viaticum senectutis, & obli-
 vionis remedium, à me sepositi Com-
 mentarii reconduntur: ut sint nobis
 imago quaedam & species adumbrata
 efficacia illius animataque doctrinae,
 quam à viris beatis, & commemoratione
 profectò dignissimis audire merui-
 mus. Horum alter in Graecia Jonicus, al-
 ter in magna Graecia fuit. Quorum
 ille quidem ex Caesaryia erat oriun-
 dus, ille verò ex Aegypto. Alii autem B
 in Oriente vixerunt: ex quibus alter
 quidem fuit Assyrius: alter in Palestina,
 ab ultima origine Hebraeus. Novissi-
 mum verò, tametsi hic doctrinae meri-
 to omnium primus erat, cum casu quo-
 dam offendissem, tandem in eo acquie-
 vi: quem quidem in Aegypto latentem,
 tanquam venator indagaveram. Hi er-
 go sinceram Apostolicae doctrinae tra-
 ditionem custodientes, quam jam inde
 à Petro, Jacobo, Joanne ac Paulo fan-
 ctissimis Apostolis, tanquam filii à pa-
 rentibus continuà successione traditam
 acceperant, tametsi rarò contingat ut
 parentibus similes sint filii, Dei nutu ad
 nostra usque tempora pervenerunt, ut
 avita & Apostolica semina mentibus
 nostris infererent.

CAPUT XII.

De Hierosolymorum Episcopis.

Vide
 Niceph.
 l. 4. c. 19.

Adem tempestate Narcissus Hie-
 rosolymorum episcopus floruit, vir
 multorum sermonibus nostra quoque
 aetate celebratus. Hic quintumdecim
 successione locum obtinuit post
 obsequium illam Judaeorum, quae Ha-
 driano regnante facta est. Ex quo qui-
 dem tempore ecclesiam illius loci pri-
 mum ex gentibus coaluisse post eos qui
 ex Circumcisione fuerunt, primum
 ex gentibus Marcum illis praefuisse
 retulimus. Post quem Episcopatu fun-
 ctum esse Cassianum, deinde Publium,
 postea Maximum, ac deinceps Julia-
 num, episcoporum series quae in archi-
 vis illius ecclesiae servantur, ostendunt.
 Juliano successit Cajus, Cajo Symma-
 chus: Symmacho verò alter Cajus. Post
 quem rursus alter Julianus: quem
 excepit Capito, ac deinde Valens &
 Dolichianus. Postremò Narcissus, qui
 continuo successione ordine tricesi-
 mus ab Apostolis fuit.

μοι δοκεῖ, ὅτε τὲς ἐμφανέστερας ἢς κατεῖ-
 φεν Ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἐπισημανόμενα
 ταῦτα φησὶν. ἤδη ὅτι ἔγραψεν εἰς ἐπίδειξιν τῆς
 τεχνασμένης ἢδε ἡ ψευδαισθησίας, ἀλλὰ
 ὑπομνήματα εἰς γῆρας θησαυρίζεται
 φάρμακον εἰδωλον ἀτεχνῶς ἡ σκιαγραφία
 τῶν ἐναργῶν καὶ ἐμψύχων ἐκείνων ὡν κατε-
 ξιώθην ἀκροατοῦν τε καὶ ἀνδρῶν μακα-
 ρίων, καὶ τῶν ὄντων ἀξιολόγων. τῶν ὁ μὲν
 τῆς Ἐμάδος ὁ Γωνικός, ὁ δὲ ἐπὶ τῆς μεγάλης
 Ἐμάδος τῆς κοίτης ἀτερῶν αὐτῶν Συρια-
 ῖν. ὁ δὲ ἀπὸ Αἰγύπτου ἄλλοι δὲ ἀνά τινὰ ἀνα-
 λην, καὶ ταύτης ὁ μὲν τις τῆς Ἀσσυρίων. ὁ δὲ
 τῆ Παλαιστίνης Ἐβραϊκῶν ἀνεκαθεν. ὡς τῶν
 ᾤξευχῶν, δὲ αὐμοὶ ὅτι ἀρα πρῶτον ἦν ἀνα-
 παυσάμην, ἐν Αἰγύπτῳ θησαυρῶν λαλοῦν-
 τα. ἀλλ' οἱ μὲν τὴν ἀληθῆ τῆς μακαρίας δι-
 δασκαλίας σώζοντες ᾤξευχον, ἐκείνους δὲ
 Πέτρον καὶ Γακώβου, Ἰωάννην τε καὶ Παύλον
 ἀγίων Ἀποστόλων πατρῶν ᾤξευχον ἐκείνους
 μὲν (ὀλίγοι δὲ οἱ πατρῶν ὅμοιοι) ἦσαν
 σὺν Θεῷ καὶ εἰς ἡμᾶς, τὰ ᾤξευχον ἐκείνους
 Ἀποστολικά κατὰ θεοῦ ᾤξευχον ἀπὸ μαρτύρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐπισκόπων.

Ἐπὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησιῶν
 Ἐπισκόπων, ὁ ᾤξευχον πολλοῖς εἰσέτι κα-
 βεβησμένῳ ἐγνωρίζετο Νάρκισσος. περὶ
 καὶ ἐκάτην ἀγῶν διαδοχῆν, διὰ τῆς τῶν Ἱε-
 ροσολύμων καὶ Ἀδριανὸν πολιορκίας. ἔξ ἧς ἐπὶ
 τὸν τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν ἔξ ἔθνων συστή-
 μῳ τῶν ἐκ ᾤξευχῶν, κατηγήσατο αὐτῶν
 τῶν πρῶτον ἔξ ἔθνων Ἐπίσκοπον Μάρκον ἐ-
 λῶσαμεν. μετ' ὃ Ἐπίσκοπος αὐτῶν Καρσίνος
 αὐτῶν αὐτοῦ διαδοχῆς ᾤξευχῶν καὶ
 τῶν Πέπλιον. εἶτα Μάξιμον. καὶ ὅτι τῶν
 τοῖς Ἰουλιανὸν ἔπειτα Γαίον μετ' ὃν Σύμμα-
 χον, καὶ Γαίον ἕτερον καὶ πάλιν ἄλλον Ἰουλι-
 ανὸν Καπίτανά τε πρὸς τῶν καὶ Οὐάλετα
 καὶ Δολιχιανὸν καὶ ἐπὶ πᾶσι τῶν Ἀποστόλων
 τριακῶσιν διὰ τῶν Ἀποστόλων καὶ τὴν τῶν ἐξ
 διαδοχῆν γεγενημένον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'

Περὶ Ρόδων καὶ ἄλλων ἐπισημάνουσεν κατὰ Μαρκίωνα διαφωνίας.

ΕΝ τῷ τετῷ καὶ Ρόδων γένει τῶν διὰ τῆς Ἀσίας μαθητῶν τοῦ Ἰησοῦ ὡς αὐτὸς ἰσορεῖ Ταπανὸν ὃν ἐκ τῶν προδόντων ἐγνωμένον, διάφορα συλλάβας βιβλία, καὶ τῶν λοιπῶν καὶ πρὸς τὴν Μαρκίωνα ἀποστατήριον αἵρεσιν ἦν καὶ εἰς διαφορὰς γνώμας κατ' αὐτὸν διαστάσαν ἰσορεῖ τὰς τῶν διαστάσαν ἐμπεπονηκότας ἀναγράφων, ἐπ' ἀκριβῆς τετὰς παρ' ἐκάστῳ τετῶν Ἰππινενομηδίας διελέγχων ἡθεολογίας, ἀκκε δὲ οὕτω καὶ αὐτὰ ταῦτα γράφοντι. διὰ τῆτο καὶ παρ' ἑαυτοῖς ἀσύμφωνοι γεγονάσιν. ἀσυστάτε γνώμη ἀντιποιεμένοι διὰ τῆς τούτων ἀγγελίας Ἀπελλῆς μὲν ὁ τῆ πολιτεία σεμνωμένη καὶ τῆ γῆρα, μίαν δὲ χλίω ὁμολογεῖ. τὰς δὲ ἀποφθίσιαι, Ἰξ ἀνικεμηδία λέγει πνεύματι. περθόμωρον διὰ τῆ φθίμασι παρθένος δαιμονώσεως ὄνομα φιλεμένης. ἕτεροι δὲ καθὼς καὶ αὐτὸς ὁ ναύτης Μαρκίων, δύο δεχάσ εἰσηγῆνται ἀφ' ὧν εἰσι πότιτος τε καὶ Βασιλικός. καὶ ἕτοι μὲν κατακολυθῆσαντες τῶ Ποιικῶ λυκῶ, καὶ μὴ εὐερίσκοντες τῶν διαίρεσιν τῶν πρῶτων ὡς εἰδὲ ἐκείνοι, Ἰππ τῶν εὐχέρειαν ἐπράποντο. καὶ δύο δεχάσ ἀπεφῆναντο ἡλιώσ καὶ ἀναποδέεικτος. ἄλλοι δὲ πάλιν ἀπ' αὐτῶν Ἰππ τὸ χεῖρον Ἰξοκείλιαι, εἰ μόνον δύο, ἀλλὰ καὶ τρεῖς ὑποθέσθαι φύσεις. ὧν εἶν δὲ χληγὸς καὶ ἀποστάτης Σιώνερος, καθὼς οἱ τὸ διδασκάλιον αὐτῶ ἀποσταλλόμενοι λέγουσι. γράφει δὲ ὁ αὐτὸς ὡς καὶ εἰς λόγους ἐληλυθὸι τῶ Ἀπελλῆ, φάσκων ἕτως ὁ γῆρων Ἀπελλῆς συμμίζας ἡμῖν, πολλὰ μὲν καθὼς λέγων ἠλέγχθη ὅθεν καὶ ἐφασκε μὴ δὲ ἰσῶς Ἰξετῶζον τὸν λόγον, ἀλλ' ἕκαστον ὡς πεπίσθηκε διαμείνειν. καθῆσεως γῆ τὰς Ἰππ τὸν ἐσαυρωμένον ἠλκίκοτας ἀπεφάνετο. μόνον εἰάν ἐν ἐργοῖς ἀγαθοῖς εὐερίσκονται. τὸ δὲ πάντων ἀσαφῆσατον ἐδογμα πῆζε αὐτῶ πῆγμα, καθὼς ἀποστῆκαμεν, τὸ περὶ τῶ Θεῶ. ἔλεγε γῆ μίαν δὲ χλίω, καθὼς καὶ ὁ ἡμέτερον λόγον. εἶτα ἀποστῆς αὐτῶ πῆσαν τῶν δόξαν, Ἰππ φέρε φάσκων. λέγοντι δὲ μου πρὸς αὐτὸν, πόθεν ἢ διὰ δει-

A
CAPUT XIII.
De Rhodone & Marcionitarum diffensione ab eodem commemorata.

PER idem tempus Rhodon oriundus ex Asia, & in urbe Roma, ut ipse scribit, à Tatiano illo cujus supra meminimus eruditus, varios conscripsit libros, & cum reliquis adversus Marcionis hæresim decertavit. Quam quidem sua ætate in diversas scissam esse sententias narrat, auctores illius diffensionis in libris suis referens, & mendacia à singulis eorum excogitata diligenter coarguens. Audi ergo, si placeat, cum ita scribentem: propterea, inquit, inter se ipsi dissentiunt, quippe qui ejusmodi doctrinam tuentur quæ omnino stare non potest. Nam ex illorum grege Apelles quidem sanctioris vitæ cultum & senectutem præ se ferens, unum fatetur esse principium: prophetarum autem oracula ex adversario spiritu profecta esse dicit, virginis cujusdam Dæmoniacæ nomine Philumenæ responsis inductus. Alii verò perinde ac Marcion ipse, duo inducunt principia, inter quos est potitus & Basilicus. Hi ergo ponticum illum lupum secuti, cum divisionem rerum æque ac ille reperire non possent, ad temeritatem deflexerunt, & duo rerum principia nudè & absque ulla demonstratione pronuntiarunt. Alii rursus ab his tanquam tempestate in pejus abrepti, non duas solum, sed tres naturas posuerunt: quorum, ut disciplina illius sectatores memorant, princeps & antesignanus fuit Syncros. Idem Rhodon se cum Appelle collocutum esse scribit his verbis: Senex enim Apelles, inquit, in isto nobiscum colloquio, multa quidem perperam dicere convictus est. Quamobrem etiam assererat non esse omnino examinandam fidem; sed unumquemque in eo quod semel imbibisset, perstare oportere. Quippe eos qui in crucifixo ipem suam collocassent, servandos esse affirmabat, dummodo in bonis operibus deprehenderentur. Rem verò omnium obscurissimam esse statuebat, ut diximus, quæstionem de Deo. Unum siquidem principium esse dicebat sicut & nostra religio docet. Universâ deinde ejus doctrinâ in medium prolatâ, hæc subjungit: Cum verò ipsi dicerem: Unde hæc tibi demonstratio, aut qua ratione affirmare potes unum

Huc referre Niceph. c. 29. l. 4.

Z

esse principium? Dic nobis si placet? Tum ille respondit: Prophetias eò quod nihil omninò veri dicant, seipsas refellere. Sunt enim, ajebat, dissonantes & falsæ ac sibimetipsis contrariæ. Porro quæ ratione unicum esset principium, se quidem nescire profitebatur; sed tamen moveri atque impelli ut ita sentiret. Post hæc cum eum jurejurando adegissem, ut ex animi sui sententia loqueretur: juravit se verum dicere, nec se omninò scire qua ratione unus esset ingenitus Deus, se tamen ita credere. His auditis ego hominem deridens reprehendi, qui cum se Doctorem profiteretur, doctrinam suam rationibus confirmare non posset. Ceterum in eodem libro quem Callistioni nuncupavit, Romæ à Tatiano se eruditum esse testatur. Refert etiam à Tatiano elucubratum esse Questionum librum: in quo cum Tatianus obscuros se expositurum esse promississet, ipse Rhodon solutiones Questionum Tatiani peculiari opere editurum se esse profiteretur. Exstant etiam ejusdem in Hexæmeron Commentarii. Ille porro quem diximus Apelles, plurima adversus legem Mosâicam impiè est locutus; multisque libris maledicentissimis oracula divina infectatus est, dum ea confutare, & ut quidem sibi videbatur, penitus evertere, ingenti studio molitur. Verum de his hæc tenus.

Αξίς αὐτῆ σοι, ἢ πῶς δὴ ἰσχυροῦς λέγειν μίαν θεοῦ τὴν φροῦσον ἡμῶν. ἔφη, τὰς μὲν Προφητείας αὐτὰς ἐλέγχειν, διὰ τὸ μηδὲν ὅλως ἀληθῆς εἰρηκέναι. ἀσύμφωνοι γὰρ ὑπάρχουσιν, ὡς δέεις, καὶ αὐταῖς ἀντικείμενα. τὸ δὲ πῶς ἐστὶ μὴ δόξῃ, μὴ γνώσκων ἐλεγεῖν, ἔγω δὲ κινεῖσθαι μόνον. εἰτ' ἐπομοσαμένε με ταλῆθες εἰπὼν, ὡμνεν ἀληθεύων λέγειν, μὴ ἐπίσαδὸς πᾶς ἐστὶν ἀγῆνη. Ὁ Θεὸς, τὸτο δὲ πιστεύειν. ἐγὼ γὰρ γελάσας, κατέβηκεν αὐτῷ. διότι διδάσκων ἐστὶν εἶναι λέγων, ὅτι ἤδει τὸ διδασκόμενον ὑπὸ αὐτῷ κρατύνειν. ἐν τῷ ἀπὸ δὲ συγγράμματι Καλλιστίωνι προσφωνῶν, ὁ αὐτὸς μεμαθημένος δαι ἐπὶ Ρώμης Τατιανῷ αὐτὸν ὁμολογήσῃ φησὶ δὲ καὶ ἐσαυδάδῃ τῷ Τατιανῷ προσεγγινάτων βιβλίον δι' ὧν τὸ ἀσαφὲς καὶ ἐπιπεκρυμμένον τῶν θεῶν γραφῶν ἀσάφιστα ὑποχόμενος ἔ Τατιανῷ, αὐτὸς ὁ Ρόδων ἐκιδῶ συγγράμματι τὰς τῶν ἐκείνου προσεγγινάτων ἐπιλύσεις ἐκθήσασθαι ἐπαγγέλλεται φέρεται δὲ αὐτῷ καὶ εἰς τὴν ἐξαήμερον ὑπομνημα. ὁ γέτοιο Ἀπελλῆς ὅστι, μετὰ καὶ τὸ Μωυσεῶς ἠσέησε νόμῃ. διὰ πλείονων συγγραμμάτων τὰς θεῖας βλασφημίας ἠγάγας, εἰς ἐλεγχόν τε ὡς γε δὴ ἐδόκει καὶ ἀνατηπὴν αὐτῶν, ἔ μικρὰν πεποτημένῃ ἀποδοῖν ταῦτα μὲν οὖν ὡς τῶν.

CAPUT XIV.

De falsis Prophetis Cataphrygarum.

Huc refer Niceph. c. 20. l. 4.

Ceterum hostis ecclesie Dei, qui semper virtuti infestus est & malis delectatur, nec ullam unquam insidiam hominibus speciem atque occasionem prætermittit, peregrinas quasdam hæreses adversus ecclesiam pullulare iterum fecit. Quorum sectatores alii quidem venenatorum anguium instar per Asiam Phrygiamque repserunt. Qui & Montanum Paracletum, duasq; ejus comites Priscillam & Maximillam Montani Prophetissas esse jactabant.

CAPUT XV.

De Blasphemia quod factum est Romæ.

Lii vero in urbe Roma viguerunt, quorum dux fuit Florinus quidam presbyterii in ecclesia gradu dejectus; & blasphemus simili errore implicatus, qui qui-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ τῶν κατὰ Φρύγας ψευδοπροφητῶν.

Μισοκαλὸς γὰρ μὴν ἐς τὰ μάλα καὶ φιλοπόνητος ὢν ὁ τῆς ἐκκλησίας ἔ Θεοπολέμιος, μηδένα τε μηδαμῶς τῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπιβελῆς διπολιτῶν τρέπον, αἰρήσεις ξένας αὐτῷ ἐπιφύσας καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐνήργησεν ὡς οἱ μὲν ἰοδόλων δίκην ἐρπετῶν ἐπὶ τῆς Ἀσίας καὶ Φρυγίας εἶπον. τὸν μὲν Παράκλητον Μοντανόν, τὰς δὲ ἔξ αὐτῶν γυναικάς Πρίσκιλλαν καὶ Μαξιμίλλαν, ὡς ἀντὶ Μοντανῶ Προφήτιδας γενομένας ἀνυχεῖτες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄.

Περὶ τῶν κατὰ Βλασφῆμιαν ἐπὶ Ρώμης γενομένων σχισμάτων.

Οἱ δὲ ἐπὶ Ρώμης ἠκμαζόν, ὡς ἠγείτο Φλωρίνος, πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας διποπεσῶν Βλάσος τε σὺν τῷ τῶν ἄλλων

COMMODUS.

σίω πλάσμα καλεσθημένον· οί κ' πλείους τῆς ἐκκλησίας ἀπεικονίζοντες ἐπὶ τὸ σφῶν ὑπόηγον βέλημα. Ἐάτερ· ἰδίως πρὸς τὴν ἀλήθειαν νεωτέριον περιώμενον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

Ὅσα περὶ Μοντανῶν ἐστὶ μετ' αὐτῶν ψευδοπροφητῶν μνημονεύονται.

Πρὸς μὲν οὖν τὴν λεγομένην καὶ Φρύγας αἵρεσιν, ὅπλον ἰσχυρὸν καὶ ἀκατάλακτον ἐπιτρεπόμενος ἦν Ἀπολινάριον, ἔκ τ' ἀπὸ μνήμων ὁ λόγος πεποιοῦτο. ἄλλως τε σὺν αὐτῷ πλείους τῶν τνικῶν τε λογίων ἀνδρῶν, ἢ τῶν ἀληθείας ὑπερμαχος ἀνίστη δυνάμεις. Ἐξ ὧν καὶ ἡμῖν ἰστορίας πλείστη τις ὑπόθεσις καταλείπεται. Δοχόμενον γὰρ τὸ κατ' αὐτῶν γενοφῆς τῶν εἰρημῶν δὴ πρὸς πρῶτον ἐπιστημαίνεσθαι ὡς καὶ ἀγαθῶν καὶ αὐτῶν ἐπεξέλθει ἐλέγχους. ἀποδομαζέει γὰρ τὸν τρέπον. ἐκ πλείους ὅσα κ' ἰκανωτάτη χροῖα ἀγαπητῆς Αἰρίκις Μάρκελλε ἐπιταχθεὶς ὑπὸ σέθεν συγγραψάμενος λόγους εἰς τὴν τῶν καὶ Μιλτιάδου λεγομένην αἵρεσιν, ἐφελκώτερον πῶς μὲρ νῦν διεκείμην· ὅσα δὲ πορῖα ἔδυνάσθη ἐλέγχειν μὲν τὸ ψεῦδος, μαρτυρεῖν δὲ τῆ ἀληθείας δεδιώς· ἢ ἔξυλαβε μὲν, μὴ πη δόξω τισὶν ἐπισυγγραφῆν ἢ ἐπιδιατάσσεσθαι τῶν τῶν Ἐυαγγελίῳ καινῆς διαθήκης λόγῳ. ὡ μὴ τε ἀποδείξαι μὴτ' ἀφελείν δωματὸν, τῶν καὶ τὸ εὐαγγέλιον αὐτὸ πολιτεύεσθαι ἀποσημῶν. ἀποφάτως δὲ γρόμνον ἐν Ἀγκύρᾳ τῆ Γαλατίας, καὶ καταλαβὼν τὴν καὶ πόντον ἐκκλησίαν ὑπὸ τῆς νεῆας ταύτης ἐχῶς αὐτοὶ Φασί Προφητείας, πολὺ δὲ μάλλον ὡς δειχθήσεσθαι ψευδοπροφητείας διατεθρυλλημένων, καθόσον δωματὸν, ἔκκειν ἀπαχρόντων, ἀπὸ αὐτῶν τετέτων καὶ τῶν ἀποσημῶν ὑπὸ αὐτῶν ἐκασάτε διελέχθη μὲν ἡμέραις πλείοσιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς τῶν μὲν ἐκκλησίαν ἀγαλλιάσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐπιρρώσθαι. τῆς δὲ ἔξεναντίας πρὸς τὸ παρὸν διποκρῆσθαι, καὶ τῆς ἀντιθέτης λυπηθῆναι. ἀξιωματῶν οὖν τῶν καὶ τόπον πρεσβυτέρων, ὅπως τῶν λεχθέντων καὶ τῶν ἀντιδιαθεμένων τῶν τῶν ἀληθείας λόγῳ ὑπόμνημά τι καταλίπωμεν. παρὸν δὲ καὶ συμπρεσβυτέρη ἡμῶν Ζωτικῆ τῆ Ὁσείως, τῆτο μὲν ὅσα ἐπεσφάμεν.

Adem quamplurimos ab ecclesia gremio abstrahentes, in suam sententiam perduxerunt: cum uterque seorsum novam doctrinam adversus fidei veritatem invehere laboraret.

CAPUT XVI.

Quanam de Montano & de falsis illius Prophetis memorentur.

ET adversus Cataphrygarum quidem hæresim propugnator veritatis Deus, tum Apollinarem Hieropolitanum cujus supra meminimus, tum alios cum illo quamplures doctrina & eloquentia præstantes, tanquam validum atque invictum telum excitavit. A quibus etiam uberrima nobis materia ad præsentem historiam relicta est. Unus igitur ex illis in ipso principio operis quod adversus Cataphrygas composuit, prius se cum illis nuda voce dimicasse admonet, eorumque errores coarguisse. Sic enim sermonem suum orditur: Cum jamdudum id mihi minus injunxeris Avirci Marcelle carissime, ut adversus Miltiadis hæresim opus aliquod componerem, anceps tamen atque animo dubius hæctenus substiti: non quod aut mendacium refellere, aut veritati patrocinari minime valerem: sed quod verebar ac reformidabam, ne forte quibusdam viderer evangelicæ Novi Testamenti doctrinæ quiddam scribendo addere, & denuo statuere voluisse: cui tamen neque adjici quiddam neque adimi fas est, ab eo præsertim qui ex evangelii præceptis vitam agere instituerit. Nuper vero cum essem Ancyrae in Galatia, & ecclesiam illius loci nova illa non ut ipsi dicunt Prophetia, sed ut postea demonstrabitur Pseudo-Prophetia turbatam deprehendissem; quantum facere potui, Deo juvante tum de his ipsis, tum de reliquis omnibus quæ ab illis proponebantur, singillatim in ecclesia disserui pluribus diebus: adeo ut ecclesia quidem incredibili gaudio affecta, & in veritate fidei magno opere confirmata sit; adversarii vero tunc quidem fugati & Dei hostes non mediocri dolore percussi fuerint. Cum vero ejus loci presbyteri postularent, ut eorum quæ contra veritatis adversarios dicta fuerant, Commentarium ipsi scriptum relinquerem: adstante etiam compresbytero nostro Zotico Otreno, id quidem minime præstiti;

Hæreses Niciph. c. 23. l. 4.

COMMODUS.

ἡ καὶ ἐλεεινὸν εἶναι δοκῆ ὄλοι δ' ἦσαν ἔτοι
 τῶν Φρυγῶν ἔξηπασημένοι. τὴν δὲ καθόλου καὶ
 πᾶσαι τὴν ὑπὸ τὸν ἔρανον ἐκκλησίαν βλασ-
 φημεῖν διδάσκοντες τὴν ἀπληθυσμένην πνεύ-
 ματος, ὅτι μήτε τιμῶν μήτε πάρεδρον εἰς αὐ-
 τῶν τὸ ψευδοπροφητικὸν ἐλάμβανε πνεύ-
 μα. τῷ γὰρ κατὰ τὴν Ἀσίαν πιστῶν πολλὰκις καὶ
 πολλαχῶς τὴν Ἀσίαν εἰς τὴν συνελθόντων, καὶ
 τὰς πρὸς φάτας λόγους ἔξετασάντων καὶ
 βεβήλων διποφνηνάντων καὶ διποδοκιμασάντων
 τὴν αἵρεσιν, ἔτω δὲ τὴν ἐκκλησίαν ἔξεώδη-
 σαν, καὶ τῆς κοινωνίας εἰρήθησαν. ταῦτα ἐν
 πρώτοις ἰσορήσας, καὶ δι' ὅλας τὰς συζητήμασιν
 τὸν ἐλεγχόντ' ἐκαὶ αὐτὰς πλάνης ἐπαγαγόν.
 ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς τελευτῆς τῶν προδε-
 δηλωμένων ταῦτα φησὶν. ἐπεὶ δὲ τὸν καὶ
 προφητὸν φόντος ἡμᾶς ἀπεκάλεν, ὅτι μὴ τὰς
 ἀμετροφώνους ἀνθρώπων προφήτας εἰδεξάμεθα.
 τέτοις γὰρ εἶναι φασὶν ἕως πρὸς ἐπισημασθέντα τὰ
 λαὸν πνεύματι ὁ Κύριος, διποκρινάτωσαν ἡμῖν
 πρὸς Θεὸν ἐστὶς, ὡς βέλτιοι, τέτων τῷ διπο
 Μοῦσαν καὶ γυναικῶν λαλῶν δρξαμένων, ὡς
 τις ὑπὸ Γ' εἰς αἰῶν ἐδιώχθη, ἢ ὑπὸ φθάνομων
 ἀπεκάνθη; εἰ δὲ τις αὐτῶν κρατη-
 θῆς ὑπὲρ τὸ ὄνομα Θεοῦ ἀνεσπύθη; εἰ γὰρ
 οὐκ εἰς μὲν εἰς ἐν συναγωγαῖς Γ' εἰς αἰῶν
 τῶν γυναικῶν τις ἐμασγώθη ποτε, ἢ ἐλιθοβο-
 λήθη; εἰ δὲ αὐτὸς εἰς αἰῶν. ἀλλὰ ὅτι θανάτω
 τελευτήσας λέγονται Μοῦσαν τε καὶ Μαξι-
 μίλλα. τέτοις γὰρ ὑπὸ πνεύματι βλαψί-
 φρονι ἐκαίερες ὑποκνήσαντι, λόγῳ ἀ-
 ναρτῆσαι ἑαυτὰς ἐχ' ὅμι. κατὰ τὸν τῆς ἐ-
 κάστη τελευτῆς καιρὸν φήμη πολλή, καὶ ἔτω ὅτι
 τελευτήσας καὶ τὸν βίον κατασπύσαι, Γ' εἰς αἰῶν
 προδοτὸς δίκην. καθάπερ καὶ τὸν θαυμαστὸν
 ἐκείνον τὸν πρώτον τὸν καὶ αὐτὰς λεγομένης
 προφητείας οἷον Ἰππερόν τινα Θεοδότου,
 πολὺς αἰρετῶν, ὡς αἰρεθόμενον ποτε καὶ ἀνα-
 λαμβανόμενον εἰς ἔρανος, παρεκτείναι τε καὶ
 κατὰ πειθεσθαι ἑαυτὸν τῷ τῆς ἀπάτης πνεύ-
 ματι, καὶ διακλινῆσαι, κακῶς τελευτήσας. φασὶ
 γὰρ τὸ ἔτος γεγονέναι. ἀλλὰ μὴ ἀνευτὸ
 ἰδῆν ἡμᾶς, ἵππας θάι τι τῶν τοιούτων νομί-
 ζομεν ὡς μακάρι. ἴσως μὲν γὰρ ἔτος, ἴσως
 δὲ οὐχ' ἔτος τετελευτήσας Μοῦσαν
 τε καὶ Θεοδότῳ καὶ ἢ περὶ ἡμῶν γυνή.
 αὐτὸς δὲ ἐν τῷ αὐτῷ φησὶ λόγῳ, τὰς τότε

A mnabat, quò scilicet etiam objurgato-
 rius videretur. Hi perpauci erant Phry-
 ges, hujusmodi fraude decepti. Univer-
 sam verò, quæ per orbem terrarum spar-
 sa est, ecclesiam, idem ille arrogantissi-
 mus spiritus maledictis appetere eos
 docebat, eò quod nec honorem, nec
 aditum ullum ad ipsam pseudoprophe-
 ticus spiritus reperiret. Nam cum fide-
 les qui in Asia erant, sæpius & in pluri-
 mis Asia locis ejus rei causa convenis-
 sent, novamque illam doctrinam exa-
 minassent, & prophanam atq; impiam
 judicassent; damnata hæresi isti ab Ec-
 clesia & fidelium communionem expulsi
 sunt. His in principio operis comme-
 moratis, ac per totum deinceps librum
 confutatione illorum erroris adjecta,
 supradictus Scriptor in secundo libro de
 illorum quos dixi obitu ita scribit. quan-
 do igitur, inquit, Prophetarum nos in-
 terfectores vocarunt, propterea quòd
 loquaces ipsorum prophetas non admi-
 simus (hos enim esse affirmant, quos
 Dominus populo se missurum esse pro-
 miserit) respondeant nobis quæro per
 Deum: estne aliquis eorum qui jam in-
 de à Montano & mulierculis garrere pri-
 mum cœperunt, qui à Judæis persecu-
 tionem passus sit, aut ab impiis trucidatus:
 Nemo certe. Nec verò ullus eorum
 pro Christi nomine prehensus, in cru-
 cem actus est: sed neque ulla mulier in
 Judæorum synagogis aut flagris caesa
 aut lapidibus impetita est. Nusquam
 profecto, nec unquam. Immo longè
 alio mortis genere interiisse dicuntur
 Montanus & Maximilla. Ambo enim
 ut fama est, ab infano spiritu incitati,
 laqueo sibi gulam fregerunt: non qui-
 dem simul, sed suæ quisque mortis tem-
 pore: atque ita instar proditoris Judæ
 vitam finierunt. Sic etiam admirabilis
 ille Theodotus, qui primus propheta
 illorum quasi procurator quidam
 fuit, plurimorum sermone perhibetur
 falso mentis excessu abreptus fuisse,
 perinde ac si levaretur aliquando & af-
 fumeretur in cælum: cumque se to-
 tum fraudulentissimo spiritui permisisset,
 ab eo in altum jactatus miserabili
 exitu periisse. Et id quidem ita factum
 esse narrant. Sed quoniam ipsi non vi-
 dimus, nequaquam existimamus nos
 quidquam eorum certò cognoscere.
 Nam fortè hoc, fortè etiam alio mortis
 genere Montanus ac Theodotus & mu-
 lier illa jam à nobis nominata occubue-
 runt. Refert præterea in eodem libro
 Z iij

sanctissimos episcopos spiritum illum qui in Maximilla residebat, confutare conatos quidem fuisse; sed ab aliis qui spiritui favebant, prohibitos. Verba ejus hæc sunt: Nec mihi jam dicat ille Maximillæ spiritus, prout in eodem Asterii Urbani libro relatum est. Arceor tanquam lupus ab ovibus. Non sum lupus, sed verbum, spiritus & potentia. Verum potentiam illam in spiritu evidenter ostendat & approbet, faterique & assentiri per spiritum cogat eos qui tunc aderant ut garrulum illum spiritum alloquerentur & examinarent; viros probos & episcopali dignitate præditos: Zoticum scilicet Comanensem, & Julianum Apamenum. Quibus Themison alique os obrurantes, mendacem illum & vulgi seductorem spiritum ab illis coargui vetuerunt. In eodem quoque libro postquam nonnulla ad falsam illam Maximillæ prophetiam convincendam interferuit, tum tempus ipsum quo hæc scripta sunt designat, tum mulieris illius vaticinia commemorat, quibus bella & tumultus imminere prædixerat. Quorum quidem vaticiniorum falsitatem convincit his verbis: Nonne, inquit, etiam hoc mendacium omnibus manifestum apparuit? Etenim ab obitu Maximillæ ulque in hunc diem plusquam tredecim anni jam elapsi sunt: nec tamen ullum aut particulare bellum aut universale in terris fuit. Immo Christianis præcipuâ quadam Dei misericordia, pax stabilis & firma permansit. Atque hæc in secundo leguntur libro. Ex tertio item Volumine pauca proferre libet, ubi adversus eos, qui jaçtabant plures illorum martyrio esse coronatos, hæc dicit: Postquam verò in omnibus quæ supra posui convicti, nihil habent quod respondeant, ad martyres confugere conantur: asserentes multos se martyres habere, idque potentia prophetici illius qui apud ipsos est spiritus certissimum esse documentum. Sed hoc meo quidem judicio, nihilo verius est. Nam & aliarum hæreseon sectatores, plurimos se habere martyres prædicant: neque idcirco tamen eis assentimur, nec veritatem penes illos esse fatebimur. Primi certè qui Marcionis hæresim sequuntur, vulgò Marcionitæ cognominati, quamplurimos habere se dicunt martyres Christi. Et tamen Christum ipsum reverà minimè confitentur. Paucis deinde interpositis

ἱερὰς Ἐπισκόπους πεπεισθῆναι μὲν τὸ ἐπι
Μαξιμίλλης πνεῦμα διελέγξαι κεκαλιῶσθαι
πρὸς ἑτέρων, συνεργῶν δὴ λαδῆ τῶ πνε
μαλι. γράφει ἵ ἕτως. καὶ μὴ λεγέτω ἐν τῷ
αὐτῷ λόγῳ τῷ ἑσέριον Οὐρβανόν τὸ ἐπι
Μαξιμίλλης πνεῦμα, διώκομαι ὡς λύκος
πρὸβάτων ὅσκι ἐμὶ λύκος. Ῥῆμα ἐμὶ πνε
πνεῦμα καὶ δῶαμις. ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ πνεύματι
δῶαμι ἐναργῶς δεῖξάτω καὶ ἐλεγξάτω
ἔξομολογείσθαι διὰ τῆ πνεύματι καὶ
ναῖ κασάτω τὴς τότε παρῶν, εἰς τὸ δῶα
μάσα καὶ διαλεχθῆναι τῷ πνεύματι λαοῦ
τι ἀνδρας δοκίμους καὶ Ἐπισκόπους, Ζωτικὸν
ἀπὸ Κομάνης κάμης, καὶ Ἰεβλιανόν ἀπὸ Λα
μείας. ὧν οἱ ὅσκι Θεμισῶνα τὰ εἰσμάλα
μῶσα ἄλλες, ὅσκι εἶσαν τὸ ψυδῶδες καὶ λαοῦ
νον πνεῦμα ὑπὸ αὐτῶν ἐλεγχθῆναι. ἐν ταῦ
ἵ πάλιν ἕτερα μεταξὺ πρὸς ἐλέγχον τῶ
Μαξιμίλλης ψυδῶδ προφητειῶν εἶπῶν, ὅσκι
τόν τεχρόνον καθ' ὃν ταῦτ' ἔγραφε σημαῖ
ἔ τῶν προρρήσεων αὐτῆς μέμνηται, δι' ὧν π
λέμεις ἔσεσθαι καὶ ἀκαλίας ασίας προσημαῖ
σάσθαι ὧν καὶ τὴν ψευδολογίαν εὐθύνει ὡς ἡ
γων καὶ πῶς ἐκαταφανέσθαι ἡδη γέγονε καὶ τῶ
τὸ ψυδῶδ; πλείω γὰρ ἡ πεισκαί δεκα ἐπι
ταῦτῳ τὴν ἡμέραν, ἔξ ἑτετελεύτηκει ἡ γ
νή καὶ ἕτε μερικὸς, ἕτε καθολικὸς κόσμ
γέγονε πόλεμος. ἀλλὰ καὶ χριστιανοῖς μᾶ
λον εἰρήνην διάμουσθαι ἔξ ἐλέες Θεῶ. καὶ τα
τα ἵ ἐν τῆ δευτέρῃ συγγραμμάτι. κα
ἀπὸ τῆ τρίτης ἵ σμικρὰς ἀδελφῶσμαι
λέξεις, δι' ὧν πρὸς τὴς ἀνχῆντας ὡς ἀε
πλείους καὶ αὐτῶν μεμαρτυρηκότες εἶεν, τα
τα φησιν. ὅταν τοῖνυν ἐν πᾶσι τοῖς εἰρημι
νοῖς ἐλεγχθέντες ἀπορήσωσιν, ἐπὶ τὴς μαρτυ
ρας καταφεύγειν πειρῶνται. λέγοντες πολλοὶ
ἔχων μαρτυρας, καὶ τῶτο εἶναι τεκμήριον π
σὸν τῆς δῶαμιως τῆ παρ' αὐτοῖς λείομεν
προφητικῆ πνεύματι. τὸ δ' ἐστὶν ἀρα ὡς ἐν
κε παῖσος μᾶλλον ὅσκι ἀληθῆς, καὶ γὰρ τῶν ἀ
λων αἰρέσεων τινές, πλείους ὅσκι ἔχων μαρ
τυρας, καὶ ἑσά τῆ τῆ δῆ πῃ συγκαταθήσόμεθα
ἑδ' ἀληθειαν ἔχων αὐτῆς ὁμολογήσομεν, καὶ
πρῶτοῖ γε οἱ ἀπὸ τῆ Μαρκιωνος αἰρέσεως Μαρκ
κιωνισαὶ καλέμενοι, πλείους ὅσκι ἔχων Χρ
στῆ μαρτυρας λέγασθαι ἀλλὰ τὸν γε Χρ
αὐτὸν καὶ ἀλήθῃαν ἔχ' ὁμολογῆσαι καὶ ἑσά

COMMODUS.

χέα τέτοις ἐπιφέρει λέγων ὅθεν τοι καὶ ἐπει-
δαν οἱ ἐπὶ τῆς κατὰ ἀλήθειαν πίστεως μαρ-
τυριον κληθέντες ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τύχουσι
μετὰ τινῶν τῶν ἀπὸ τῆς τῶν Φρυγῶν αἵρέσεως
λεγομένων μαρτύρων, διαφέρουσι τε πρὸς
αὐτοὺς, καὶ μὴ κοινωνήσαντες αὐτοῖς τελειῶνται,
διὰ τὸ μὴ βεβηλοῦσιν συγκαταβῆναι τῷ διαΜονα-
νῆ καὶ τῶν γυναικῶν πνεύματι, καὶ ὅτι τὸ ἀλη-
θές, καὶ ἵππ τῶν ἡμετέρων χρόνων ἐν Ἀπαμείᾳ
τῆς πρὸς Μαϊάνδρῳ τυχεῖ γεγραμμένον, ἐν
τοῖς περὶ Γαίον καὶ Ἀλέξανδρον ἀπὸ Εὐμενείας
μαρτυρησάσι, προσέηλον.

A hæc subjungit: Quamobrem, inquit,
quotiescunque Ecclesiæ viri ad marty-
rium pro vera fide subeundum vocati,
unà cum quibusdam de Phrygum hære-
si qui martyres dicuntur, casu quodam
coierint, semper ab illis dissentiunt: &
communione eorum sollicitè vitan-
tes, gloriosum martyrii exitum conse-
quuntur; Quippe qui Montani & mu-
liercularum spiritui assensum accom-
modare nefas ducant. Atque id verum
esse constat ex iis quæ nostra ætate in
urbe Apamea quæ ad Mæandrum sita
est, gesta sunt à Cajo & Alexandro
martyribus, oriundis eumenia.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ.

Περὶ Μιλτιάδου καὶ ἄλλων συντάξε λόγων.

ΕΝ τῷ ἴππ συγγραμμάτι καὶ Μιλτιά-
δου συγγραφῆς μέμνηται, ὡς λόγον
παρὰ καὶ ἀπὸ καὶ τῆς περὶ τὴν αἵρέσεως
γεγραμμένου. ὡς ἀπὸ τῶν λέ-
ξεων τῆς, ἐπιφέρει λέγων ταῦτα ἐν τῶν ἐν
ταῖς συγγραμμάτι αὐτῶν ἐπιστολῶν τῷ Ἀλ-
κιμάδῃ τῷ ἀδελφῷ συγγραμμάτι, ἐν ᾧ ἀ-
ποδείκνυσσι περὶ τῆς μὴ δεῖν προσφῆτην ἐν ἐκ-
κλήσει λαλεῖν, ἐπετεμύμην. ὡς καταβῆναι ἵππ
ἐν ταύτῃ τῆς καὶ τὴν καινὴν διαθήκην περὶ
φθηνότατος ἀλαλέγει ἐν οἷς καθάρημι
Ἀμμίαν ἡνὰ καὶ Κοδράτον, λέγων ἕτως·
ἀλλ' ὅγε Ὑδροπροφήτης ἐν παρεκκλήσει ὡ
ἐπεται ἀδελφία καὶ ἀφοβία δὲ χόμην μὲν δὲ
ἐκείσε ἀμαθίας, καλασρέφων ἵππ εἰς ἀκ-
σιον μαίαν ψυχῆς, ὡς περὶ οἰρηται. τῶν δὲ
τῶν ἀπόστολων, ἕτε ἡνὰ τῶν καὶ τὴν παλαιάν,
ἕτε τῶν κατὰ τὴν καινὴν πνευματοφορη-
θέντων προσφῆτην δεῖξαι διωκτοῦσιν. ἕτε Ἀ-
γαβὸν ἕτε Ἰάδαν ἕτε Σίλαν ἕτε τὰς Φι-
λίππης θυγατέρας ἕτε τὴν ἐν Φιλαδελφείᾳ
Ἀμμίαν ἕτε Κοδράτον, ἕτε τινὰς ἄλλας
μηδὲν αὐτοῖς προσήκουσας καυχῆσοισιν. αὐ-
τῶν δὲ μὲν βραχία, ταῦτα φησὶν εἰ γὰρ με-
τὰ Κοδράτον καὶ τὴν ἐν Φιλαδελφείᾳ Ἀμ-
μίαν, ὡς φασιν, αἱ περὶ Μοντανὸν διεδέξαν-
το γυναικες τὸ προσφῆτικὸν χάρισμα, τῶν
ἀπὸ Μοντανῆ καὶ τῶν γυναικῶν τίνες παρ'
αὐτοῖς διεδέξαντο, δεῖξάτωσαν δεῖν γὰρ εἶναι
τὸ προσφῆτικὸν χάρισμα ἐν πάσῃ τῇ ἐκκλη-
σίᾳ μέχρι τῆς τελείας παρεκκλήσεως ὁ Ἀπόστο-
λος ἀξιοῖ ἀλλ' οὐκ ἔχουσι δεῖξαι τῶσα-

CAPUT XVII.

De Miltiade & illius Scriptis.

IN eodem quoque libro Miltiadis ^{Hicrefert}
cujusdam Scriptoris mentionem fa- ^{Niceph.}
cit, qui adversus supradictam hære- ^{c. 24. l. 4.}
sim librum conscripserit. Citatis enim
quibusdam verbis illorum hæretico-
rum, ita deinde scribit: Hæc ego
cum reperissem in quodam libro ipso-
rum adversus Miltiadem fratrem no-
strum, qui peculiari opere docuerat
non decere Prophetam in ecstasi lo-
qui: in compendium redegi. Deinde
aliquantò post in eodem libro univer-
sos Novi Testamenti Prophetas enu-
merat, inter quos Ammiam quandam
& Quadratum recenset his verbis:
Pseudo-Propheta autem, inquit, in fal-
so mentis excessu cujus comes est li-
centia & audacia: à spontanea quidem
imperitia initium sumens, in amentiam
autem, ut jam dixi, involuntariam desi-
nens. Hujusmodi verò spiritu nullum
unquam nec in vetere, nec in novo Te-
stamento Prophetam afflatum pote-
runt demonstrare. Non Agabum, non
Judam, non Silam, nec Philippi filias,
nec Ammiam Philadelphensem, nec
Quadratum, nec plures quòq; alios, qui
nilil ad ipsos pertinent, prædicabunt.
Paucis deinde interjectis sic loquitur:
Nam si quidem ut prædicant, post Qua-
dratum & Ammiam Philadelphensem
mulieres illæ Montani in Prophetiæ
gratiam successerunt, ostendant no-
bis quinam inter ipsos Montano ac
mulierculis successerint. Etenim pro-
phetiæ donum in omni Ecclesia ad ulti-
mum usque Domini adventum permanere
debere auctor est Apostolus. Sed
nullum profus poterunt ostendere,
tamen si jam quartusdecimus hic agatur

annus ab obitu Maximilla. Hæc ille. A Miltiades verò cujus mentionem fecit, alia quoque sui in divinis Scripturis studii monumenta nobis reliquit: tum in libris quos adversus gentes, tum in iis quos adversus Judæos composuit; utrumque argumentum binis Voluminibus executus. Præterea Apologeticum pro Christiana quam ipse profitebatur Philofophia, ad hujus sæculi Principes conscripsit.

CAPIUT XVIII.

Quædammodum Apollonius Cataphrygas con-
futa verit, & quorum mentionem fecerit,

Huc refer
Niceph.
c. 25, l. 4.

Sed & Apollonius ecclesiasticus Scriptor, supradictam Cataphrygarum hæresim adhuc sua ætate vigentem refutare aggressus, peculiare ad-
versus eos Volumen condidit, tum falsas prophetias quæ ab illis circumferuntur verbatim expendens, tum vitam moresque eorum qui hæresis illius auctores fuerunt, discutiens. Ac de Montano quidem, audi si placet quæ dicat. Sed quisnam est novus ille Doctor? opera ejus & doctrina fatis aperte produnt. Hic est qui nuptiarum discidia docuit, qui jejuni-
orum leges imposuit: qui Pepuzam & Tymium Phrygiæ oppidula, Hierusa-
lem nominavit, ut cunctos undique homines eò convocaret. Qui pecu-
niarum exactores constituit; qui sordidam munerum captationem obla-
tionum nomine callidè obvelavit. Qui doctrinam suam prædicantibus salaria præbet, ut per sædam ventris ingluviem doctrina ejus convalescat. Hæc ille de Montano. De Montani verò prophetissis aliquantò post lo-
quitur in hunc modum: Ostendimus igitur, inquit, has principes prophe-
tissas simul ac spiritu impletæ sunt, viros suos dimississe. Quantoperè er-
go mentiebantur qui Priscam virginem vocabant? Deinde subjungit hæc verba: Non tibi videtur Scri-
ptura univèrsa prohibere, ne prophe-
ta munera & pecunias accipiat? Cum igitur videam prophetissam au-
rum & argentum, vestesque pretio-
sas accepisse, quomodo eam non repudiabo? Et paulò post de quodam ex eorum numero qui confes-
siones apud ipsos habentur, hæc di-
cit. Præterea Themison speciosa ava-

ρεσκαιδέκατον ἡδη περ τετὸ ἔτος διὰ τῆς Μι-
ξιμίλλης τελευτήσῃ. ὧν μὲν δὴ τοσαύται
τοὶ πατρὸς αὐτῆς δ' ἐδηλωμένῃ Μιλτιάδῃ
ἀλλὰς ἡμῖν τῆς ἰδίας περὶ τὰ θεῖα λόγια
δὴς μνήμας καὶ ἀλελουπεν, ἐν τοῖς πατρὶ-
λῶνας σωεταξέε λόγοις, καὶ τοῖς πατρὶ-
δαίς ἑκατέρω ἰδίως ὑποθέσει ἐν δυσὶν ὑπο-
τήσας συγγραμμάτων ἐπὶ τῆς καὶ πρὸς τὰς
μικρὰς ἀρχοντας, ὑπερῆς μετῆι φιλοσοφίας
πεποιήσας ἀπολογία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ.

Ὅσα καὶ Ἀπολλωνίου τὰς κατὰ Φρύγας ἀπόληξιν
τῶν ἐμνημόνευσεν.

Tης ἡ κατὰ Φρύγας καλεμένης
σεως, καὶ Ἀπολλωνίου ἐκκλησιασ-
τοῦ συγγραφεὺς, ἀκμαζούσης εἰς ἐπιτότερον
Φρυγίαν ἐλέγχον ἐνεσησάμενον, ἰδιον
αὐτῶν πεποιήσας συγγραμματα. τὰς μὲν
ἐρμηνείας αὐτῶν παρρησιαστικῶς ὑποθέσει
καὶ λέξιν ἐυθύων. τὸν δὲ βίον τῆς αὐτοῦ
δεχηγῶν ὁ ποῖός τις γέγονε διελέχων. αὐτῶν
ἡ ῥήμασι περὶ τῶν Μοντανῶν ταῦτα λέγοντι
καὶ. ἀλλὰ τίς ἐστὶν ὧν ὁ πρὸς Φαλίαν
καὶ τὰ ἔργα αὐτῆς ἡ διδασκαλία ἐν
νυσιν. ἔτος ἐστὶν ὁ διδάξας λύσεις γάμων
σεύσεως νομοθετήσας ὁ Πέπυζαν καὶ Τύμιον
ῤησάλην ὀνομάσας (πόλεις ἡ εἰσὶν αὐτῶν
κερὶ τῆς Φρυγίας) τὰς παλαιὰς ἑθελων
ναλαγῆν ἐθέλων ὁ πρὸς ἀκλήθρας χερματῶν
τασῆσας. ὁ ἐπὶ ὀνόματι παρρησιαστικῶν
ληψίαν ἐπιτεχνώμενος, ὁ σαλαεῖα χερμα-
τοῖς κηρύττεισιν αὐτῶν τὸν λόγον, ἵνα δια-
σεμαργίας ἡ διδασκαλία τῶν λόγων
νήσας καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν Μοντανῶν καὶ
D παρρησιαστικῶν ἡ αὐτῶν ὑποκατάστατος
φει. δεικνύμεν ὡς αὐτὰς πρῶτας τὰς
φήπδας ταύτας, ἀφ' ἧς πνεύματος ἐπι-
θησαν, τὰς ἀνδρας καλαλιπέσας. πῶς οὖν
ψεύδοντο Πείσκων παρθένον διποκα-
εἶτ' ἐπιφέρει λέγων. δοκεῖ σοι πάσα
κωλύειν παρρησιαστικῶν λαμβάνειν δῶρα καὶ
τα; ὅταν οὖν ἴδῃ τὴν παρρησιαστικῶν εἰληφῶ
χρυσὸν καὶ ἀργυρὸν καὶ πολυτελεῖς ἐδότησας
αὐτὴν μὴ παρρησιαστικῶν; αὐτῆς ἡ ὑποκα-
στάσας περὶ ἰσως τῆς καὶ αὐτῆς ὁμολογητῶν
τα φησὶν ἐτι καὶ Θεμισίων ὁ τὴν αὐτῶν

COMMODUS.

πιστον πλεονεξίαν ημφισμένος, ο μη βασά-
 σασ της ομολογίας το σημεϊον, αλλά πληθει
 κρημάτων διαποθέμενος τα δεσμά. δέον επι
 τέτω ταπεινοφρονείν, ως μαρτυς καυχώμε-
 νος, ετόλμησε μιμήμενος τον Αποστολον, κα-
 θολικόν πνα σωλαζάμενος επιπολην. και η-
 χείν μεν τες αμεινον αυτη πεπισευκότας. συ-
 νατωνι ζεαδχ ο τοις τ κενοφωνας λογοις, βλασ-
 φημησαι ηεις τον Κυριον η τες Αποστολους, η
 τλω αγίαν εκκλησιαν. και πειτέζων η αυθις
 τρη και αυτες τελεμηρδών ως δη μαρτύρων,
 ετω γεραφει. ινα η μη περι πλειόνων λέγωμεν,
 η περφητης ημιν ειπατω τα κη Αλεξανδρον
 τον λεγοντα εαυτον μαετυρα. ο σωεσατάι
 ο περσοκωεσι και αυτω πολλοι ε τας λη-
 σεϊας και τα αλλα τολμηματα εφ οϊς κεκο-
 λασαμ, εχ ημας δεϊ λεγειν, αλλα ο οπι οδο-
 μθη εχει. τις ουη τινι χαριζεται τα αμαρτη-
 μαλα; ποτερον ο περφητης τας λησεϊας τα
 μαρτυρι, η ο μαρτυς τα περφητη τας πλεονε-
 σεϊας; ειρηκοθη γδ τες Κυρις, μη κτησηδε
 χρυσον μη τε αργυρον μητε δυο χιτωνας,
 ετοι παν τενατιον, πεπλημεληκασι περι
 τας τετων τρη απηγορδουρδων κτησεις. δεϊ
 ξομεν γδ τες λεγομενες παρ αυτοις περ-
 φητας η μαετυρας, μη μονον περα πλεσιων,
 αλλα η περα πτωχων και ορφανων και χηρων
 κερμαπιζομενες. και ει πεποιθησω εχρσων εν
 τετω, σητωσαν και διορσαδωσαν επι τε-
 τοις. ινα εαν ελεγχθωσι, και τε λοιπε παν-
 σωλια πλημεληεντες. δεϊ γδ τες καρτες
 δοκιμαζεαδ τες περφητες δυο γδ τες καρτε
 το δευδρον γνωσκειαι. ινα δε τοις βελομε-
 νοις τα κη Αλεξανδρον η γνωεμα. κηκε-
 ται ιπο Αιμιλιε φρονητε ανδυπατε εν
 Εφεσω, ε δια το ονομα, αλλα δι ας ε-
 τόλμησε λησεϊας, ων ηδη περαβατης. ει-
 τα επιδουσαμρηθη τω ονομαη τε Κυρις,
 δυποεληια πλησης τες εκει πισας. η
 η ιδια παρηκία αυτον οθεν ιω οκ εδ εζα-
 το, δια το ειναι αυτον λησην και οι θελον-
 τες μαθειν τα και αυτον, εχρσι το της Α-
 σιας δημόσιον δεχεϊον. ον ο περφητης συ-
 νοντα πολλοις ετεσιν αγνοει. τετον ελεγχον-
 τες ημεις, δι αυτη και την ιωπισασιν δε-
 λεχομεν τε περφητου. το ομοιον επι πολ-
 λων διωάμεθα δυποδείξαι. και ει θαρ-

A ritia obvelatus, qui confessionis signum
 non pertulit, sed magna pecuniæ vi ero-
 gatâ vincula abiecit: cum ob eam cau-
 sam modestius deinceps ac submissius
 agere deberet, tanquam martyr sese ef-
 ferens, ausus est exemplo Apostoli con-
 scriptâ epistolâ Catholicâ, eos quidem
 qui fideiores ipso exstiterant, institue-
 re; novæ autem doctrinæ patrocinari:
 ac postremò in Dominum, in Apосто-
 los, & in sacrosanctam Ecclesiam impiè
 loqui. Rursus de alio quodam ex nu-
 mero eorum quos illi tanquam marty-
 res venerantur, ita scribit: Sed ne de
 pluribus loquamur, respondeat nobis
 prophetisâ de Alexandro qui se marty-
 rem prædicat: quocum ipsa conviva-
 tur; qui adoratur etiam ipse à multis.
 Cujus latrocinia & reliqua facinora pro
 quibus poenas dedit, nihil opus est nos
 dicere, præsertim cum in tabulario con-
 tineantur. Uter igitur illorum alteri
 peccata condonat? an prophetes mar-
 tyri latrocinia: an martyr prophetæ ava-
 ritiam? Cùm enim Dominus præcepe-
 rit: nolite possidere aurum neque ar-
 gentum, neque duas tunicas: isti contra
 in rerum vetitarum possessione gravi-
 ter deliquerunt. Qui enim ab ipsis pro-
 phetæ & martyres dicuntur, eos non so-
 lum à divitibus, sed etiam à mendicis,
 pupillis & viduis pecunias corrogare
 demonstrabimus. Quod si hac in par-
 te confidunt innocentie suæ, sistant se,
 & de his nobiscum disceptent: ut si
 quidem convicti fuerint, saltem in po-
 steriorum delinquere desinant. Actus
 enim prophetæ, tanquam fructus exa-
 minandi sunt. Ex fructibus quippe ar-
 bor cognoscitur. Quod verò ad Ale-
 xandrum pertinet, ut veritas omnibus
 nosse cupientibus innotescat, judica-
 tus est Ephesi ab Emilio Frontino Asiæ
 Proconsule, non ob nomen Chri-
 sti, sed ob ea quæ perpetraverat latro-
 cinia, cùm jam defertor fidei esset.
 Deinde verò ementitus nomen Chri-
 sti, dimissus est cùm urbis illius fideles
 fefellisset. Ecclesia verò ejus loci un-
 de erat oriundus, ipsum non recepit,
 eò quòd latrocinia exerceret. Si qui
 verò totum illius negotium scire desi-
 derant, præsto est publicum Asiæ ta-
 bularium. Et tamen Propheta illum
 ignorare se fingit, quocum plures an-
 nos simul vixit. Hunc nos convincen-
 do, per ipsum etiam prophetæ convin-
 cimus fallitatem. Idem in aliis com-
 pluribus possumus ostendere. Quòd

fi fiduciam sui habent, subeant axamen. Rurfus in alio ejusdem operis loco, de Prophetis quos tantopere jactant, hæc subjungit: Si negant prophetas suos munera accepisse, hoc igitur fateantur, non esse illos prophetas, si munera accepisse convicti sint. Ac tùm demùm sexcenta ejus rei documenta ac testimonia proferemus. Necessè porrò est ut omnes propheta fructus atque actus probentur. Dic mihi, tingitne capillos propheta? an sibi oculos limet? an studet ornari? propheta ne tabula ludit & tesseleris? an pecuniam locat scenori? ingenuè fateantur ac respondeant utrùm hæc agere liceat, an secus. Ego verò hæc apud ipsos acta esse convincam. Ceterùm hic ipse Apollonius in eodem libro testatur, tunc cum hæc scriberet, annum quadragesimum fuisse, ex quo Montanus adulterinam illam prophetiam commentus fuerat. Addit præterea Zoticum illum cujus à priore Scriptore facta est mentio, cum jam Maximilla Pepuzis se prophetare simularet, supervenientem Dæmonium quo illa agitabatur, coarguere instituisse: verùm ab aliis qui idem cum illa sentiebant, esse cohibitum. Meminit etiam cujusdam Thraseæ qui circa hæc tempora martyr fuit. Ad hæc tanquam ex veterum traditione hæc refert, Dominum Apostolis suis præcepisse, ne intra duodecim annos Hierosolymis excederent. Utitur quoque testimoniis ex Joannis Revelatione depromptis: mortuumque ephesi ab eodem Joanne per divinam potentiam suscitatum esse narrat. Multa denique alia scribit, quibus perniciosissimum illum errorem abundè & luculentissime confutavit. Hæc Apollonius.

A
 ῥέσιν, ὑπομεινάτωσαν τὸν ἐλεγχόν. πάλιν αὖ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τὸ συζητηματικὸν ὡν ἀνχῆσαι προφητῶν, ἀπλέγει ταῦτα. ἡ δὲ γνώμη δῶρα τὰς προφητάς αὐτῶν εἶναι φέροι. τὸτο ὁμολογησάτωσαν, ὅτι ἐὰν εἰσέλθωσιν εἰρηφότες, ἐκ εἰσὶ προφήται. καὶ μάλιστα διὰ τοῦ εἶξαι τῶν ἁδῶν ἡσυχίας. αὐτῶν καὶ ὅτι ἐπὶ πάσης καρπὸς δοκιμασίας προφήτης. προφήτης, εἰπέ μοι, βασιλεῦς προφήτης εἰσέλθει; προφήτης φιλοσοφῶν; προφήτης ταβλάς καὶ κύβους παύσει; προφήτης δανείζει; ταῦτα ὁμολογησάτωσαν πότερον ἔξεσιν ἢ μὴ ἐγὼ ὅτι γέροντες παρὰ αὐτοῖς δεῖξω. ὁ δὲ αὐτὸς εἶδεν Ἀπολλωνίου κατὰ τὸ αὐτὸ συζητηματικὸν ἰσορεῖ, ὡς ἀρα τὸν σαρακοσθὲν ἐτύχανεν ἐπὶ τῆς συζητηματικῆς γραφῆς, ὅτι ἐπὶ τῆς προσηγορίας αὐτῆς προφητείας ὁ Μοντανὸς ἐπιχειροῦν καὶ πάλιν φησιν, ὡς ἀρα Ζωλικὸς ἐκαὶ ὁ περὶ τῆς συζητηματικῆς ἐμνημόνευσεν, ἐν Πεπερῶν προφήσει ἡδὴ προσηγορίας τῆς Μαξιμίνης Ἰησοῦς, διελέγετο τὸ ἐνεργεῖν ἐν αὐτῷ πνεύματι πεπειράσαι ἐκλωθε γερμῶν καὶ τὰ ἐκείνης φρενέντων καὶ θρασεῶν δὲ ἰσως τότε μαρτυρῶν μνημονεύει ἐπὶ ὅτι ὡς ἐκ δόσεως τὸν σωτήρα φησὶ προσελαχῆσαι ταῦτα Ἀποστόλοις, ἐπὶ δώδεκα ἔτη μὴ ἐλθῆναι τὴν Γερουσίαν καὶ χερσὶ καὶ μαρτυρίας διὰ τὸ Ἰωάννην ἀποκαλύψαι καὶ νεκρῶν δυνάμει θεῶν πρὸς αὐτὸ Ἰωάννη ἐν τῇ ἐφῆσῶ ἐγγεῖρθαι ἰσορεῖ καὶ ἄλλα ἵνα φησὶ, διὰ ἰκανῶς τῆς προσηγορίας αἰρέσεως πηρῶν αὐτῶν διηύθυνε τὴν πλάνην. ταῦτα καὶ Ἀπολλωνίου.

CAPI T XIX.

Serapionis sententia de Cataphrygarum hæresi.

Huc refer Niceph. c. 27. l. 4.

A
 Pollinaris autem Scriptorum adversus supradictam hæresim mentionem facit Serapio, qui circa hæc tempora Antiochenæ ecclesiæ episcopus post Maximinum fuisse dicitur. Nam in epistola quam ad Caricum & Ponticum scripsit, eandem refellens hæresim Apollinarem nominat his verbis: Atque ut sciatis, inquit, qualiter universa quæ in terris est fraternitas, operationem illam simulate factionis, quæ nova prophetia nominatur, averfata atque abominata est,

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ.

Serapionis ἐπιστολῆς τῆς ἑφῆσῶν αἰρέσεως.

T
 Ὡς ἡ Ἀπολλινὰ κατὰ τῆς δηλωθείσης αἰρέσεως μνήμην πεποιήσαι Σαραπίων ἐν ἐπιτομῶν δηλωθειῶν χρόνων μὲν Μαξιμίνου ἐπίσκοπον τῆς Ἀντιοχείων ἐκκλησίας κατὰ τὸν λόγον ἡρώδου. μνησθῆναι ὅτι αὐτὸς ἐν ἰδίᾳ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Καρικὸν καὶ Ποινικόν. ἐν ἧς δυνάμει καὶ αὐτὸς ἴπην αὐτῆν αἰρέσιν, ἐπέλεγε ταῦτα ὅπως ὅτι τὸτο ἰδὴ ὅτι τὸ ψαδῶς ταύτης αἰρέσεως τῆς ἐπικαλεσμένης νέας προφητείας, ἐκ δὲ λυκαίᾳ ἢ ἐνεργεῖα ἁδῶν πάσῃ τῇ ἐν κόσμῳ

ἀδελφότητι, πέπομφαυμὴν καὶ Κλαυδίε Α^ο-
 πολωνία καὶ μακαριαῖατε γρομύρε ἐν Ἱερα-
 πόλει τῆς Ἀσίας Ἐπισκόπου γραμμάτα. ἐν ταύ-
 τη ἡ τῆς Σαραπίων Ἐπιστολῆ, καὶ ἕσση-
 μειώσας φέρονται διαφόρων Ἐπισκόπων ἰδὼν
 οὐκ ἔστι πῶς ἕσσημῆνα ἄ. Αὐρήλιου
 Κυρήνιος μάρτυς ἐρρώσας ὑμᾶς εὐχομαι ὁ δὲ
 τις τέτον τὸν τρέπον. Αἰλίου Πέπλιος Ἰβλίου
 δὲ Δεβελίου κολωνείας τῆς Θράκης Ἐπίσκο-
 πος ἡ ὁ Θεός ὁ ἐν τοῖς ἔρανοῖς, ὅτι Σωῖας ὁ
 μακάριος ὁ ἐν Ἀγγαλίω, ἠθέλησε τὸν Δαίμο-
 να τὸν Πεισκήλλης ἐκβαλεῖν, καὶ οὐ ποκρήσαι ἐκ
 ἀφῆσαν, καὶ ἄλλων ἡ πλειόνων τὸν δροθμον Ἐ-
 πισκόπων συμψήφων τέτοις ἐν τοῖς δηλωθεῖ-
 σι γραμμασι ἀνὸ γραφοὶ φέρονται σημειώ-
 σεις, καὶ τὰ μὲν καὶ τέτες ἦν τοιαυτά.

A beatissimi patris Claudii Apollinaris,
 qui Hierapolitanae urbis in Asia episcopus
 fuit, literas ad vos misit. In eadem
 Serapionis epistola leguntur subscri-
 ptiones variorum episcoporum. Quo-
 rum unus subscripsit in hunc modum:
 Aurelius Cyrenius martyr opto vos be-
 ne valere. Alter autem hoc modo:
 Aelius Publius Julius Develtus coloniae
 Thraciae episcopus: Testor Deum qui
 in caelis est, quod beatus Sotas qui est
 Anchiali, Daemonium Priscillae eji-
 cere voluit, sed hypocritae nequaquam
 permiserunt. Sed & aliorum complu-
 rium episcoporum idem cum illis sen-
 tentium subscriptiones propriis ipso-
 rum manibus appositae, in illa quam di-
 xit epistola leguntur. Et ea quidem quae
 ad illos haereticos pertinent, huiusmo-
 di fuere.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Ὅσα Εἰρηναῖο τοῖς ἐπι Ρώμης ἁγιστάτοις ἐπιγράφοις
 διηγεῖται.

Ἐναντίας ἡ τῶν ἐπι Ρώμης τὸν ὑγιῆ τῆς
 ἐκκλησίας φεσμὸν ὡς ἀποκαρπύοντων,
 Εἰρηναῖο διαφόρους ἐπιστολάς συμπάθει.
 τὴν μὲν ἐπιγράψας πρὸς Βλάσον περὶ ἁγισ-
 ματοῦ. τὴν δὲ πρὸς Φλωρίων περὶ μονα-
 ρχίας ἢ περὶ τῆς μὴ εἶναι τὸν Θεὸν ποιητὴν κα-
 κῶν. ταύτης γὰρ τοῖς ἐπι γνάμης ἐστὶ ἐδόκει
 προσαπείρω δι' ὃν αὐτὸς ἕσσημῆρον τῆ καὶ
 Οὐαλεντίνον πλάνη, καὶ τὸ περὶ οὐδαδῶ
 συμπάθει τὰ Εἰρηναῖο ἀσάδασμα ἐν ᾧ καὶ
 ἐπισημαινέται τὴν πρώτην τῶν Ἀποστόλων κα-
 τεληφέναι ἑαυτὸν διαδοχὴν, ἐνθα πρὸς τὰ
 συγράματῶ τέλει, χαλεπῶς ἀπὸ αὐτῶ ση-
 μείωσιν ἐνυρόντες, ἀναγκαίως καὶ ταύτην τῆ δὲ
 καταλέξομεν τῆ γραφῆ, τέτον ἔχουσαν τὸν
 τρέπον ὀρκίζω σε τὸν μετὰ γραφόμενον τὸ βι-
 βλίον τέτο, καὶ ἡ Κυρία ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ
 κατὰ τὸ ἐνδοξὸν παρθεσίας αὐτῆς ἐρχέται κρι-
 ναζῶνας καὶ νεκρῶς, ἵνα ἀντιβάλλῃς ὁ μετὰ γρά-
 ψω, καὶ καθάρωσας αὐτὸ πρὸς τὸ ἀνήγραφον
 τέτο, ὅθεν μετὰ γράψω ἐπιμελῶς καὶ τὸν ὄρ-
 κων τέτον ὁμοίως μετὰ γράψω. καὶ φήσεις ἐν
 τὰ ἀνήγραφο, καὶ ταυτά ὡφελίμως πρὸς
 ἐκείνους λελέχθω, ὡς ἡμῶν τε ἰστορίῳ, ὡς
 ἀνέχομεν ἀριστον ἀσάδασματῆς ἐπιμελείας
 τὰς δεχάμεν ἐκείνους καὶ ὄντως ἱερεῶς
 ἀδελφῶν ὑποδείγμα. ἐν ἡ γε μὴν προειρήκαμεν πρὸς τὸν Φλωρίων ὁ Εἰρηναῖο

CAPUT XX.

Quae Irenaeus adversus schismaticos Roma
 agentes conscripserit.

A Dversus autem illos qui sinceram
 ecclesiae legem adulterabant, Ire-
 naeus varias conscripsit epistolas. Alte-
 ram ad Blastum quam intcriptit de schi-
 smate: alteram ad Florinum de monar-
 chia, seu quod Deus non sit Conditor
 malorum. Eam enim opinionem hic
 defendere videbatur. Qui cum postea
 in errorem Valentini abreptus fuisset,
 iterum Irenaeus ejus gratia librum de
 octonario composuit. In quo etiam li-
 bro primam se Apostolorum successio-
 nem contigisse significat. Sed & in fine
 ejusdem libri adnotationem utilissi-
 mam reperimus, quae huic historiae no-
 strae inferenda mihi videtur. Sic autem
 habet: Adjuro te, inquit, qui tran-
 scripseris hunc librum per Dominum
 nostrum Jesum Christum, & per glo-
 riosum ejus adventum, in quo judi-
 caturus est vivos & mortuos; ut con-
 feras quod transcripseris, & diligen-
 ter emendes ad exemplar ex quo
 transcripsisti: Utque adjurationem
 istam similiter exscribas, & Codi-
 ci tuo inseras. Atque haec utiliter
 tum ab illo dicta, tum à nobis com-
 memorata sint, ut priscos illos ac si-
 ne controversia sanctissimos viros,
 tanquam pulcherrimum exemplum
 exactissimae diligentiae semper ante
 oculos habeamus. Porro in ea ad Flo-

Huerefer
 Niceph.
 c. 30. l. 4.

rinum epistola de qua jam prius dixi, idem Irenaeus se cum Polycarpo familiariter esse versatum prodit his verbis: Hæc verò dogmata Florine, ut parcissimè ac levissimè dicam, non sunt sanæ doctrinæ. Hæc dogmata dissentiunt ab Ecclesia, & in maximam impietatem eos conjiciunt qui illis assentiuntur. Hæc dogmata ne ipsi quidem hæretici extra ecclesiam positi proferre unquam ausi sunt. Hæc dogmata hi qui ante nos vixere presbyteri, qui etiam Apostolorum discipuli extiterant, nequam tibi tradiderunt. Vidi enim te, cum adhuc puer essem, in inferiore Asia apud Polycarpum, splendide agentem in palatio, & magnoperè laborantem ut te illi approbares. Etenim ea quæ tunc temporis gesta sunt, melius memoria teneo quam illa quæ nuper acciderunt. Quippe ea quæ pueri didicimus, simul cum animo ipso coalescunt, eique penitus inhaerent. Adeò ut & locum ipsum possim dicere, in quo bea-^{issimus} Polycarpus sedens diserebat; processus quoque ejus & ingressus, vitæque totius formam, & corporis speciem; sermones denique quos ad populum habebat; & familiarem consuetudinem, quæ illi cum Joanne, ut narrabat, & cum reliquis qui Dominum ipsum vidissent, intercesserat: & qualiter dicta illorum commemorabat; & quæcunque de Domino ab iisdem audierat. De miraculis quoque illius ac de doctrina, prout ab iis qui verbum vitæ ipsi conspexerant Polycarpus acceperat, eodem prorsus modo referebat, in omnibus cum Scriptura sacra consentiens. Hæc ego divina mihi largiente clementia tunc studiosus audiebam, non in charta sed in corde meo audita describens: eademq; per Dei gratiam assidue repeto ac revolvo. Et in conspectu Dei affirmare possim, beatum illum & Apostolicum presbyterum, si quid ejusmodi unquam audisset, exclamaturum continuo, & obturatis auribus suis dicturum fuisse prout ipsi moris erat: Deus bone, quæ me in tempora reservasti, ut hæc sustinerem! Atque ex loco ipso aufugiturum, in quo seu stans, seu sedens, ejusmodi sermones audisset. Sed & ex epistolis illius id liquidò comprobari potest, quas ille partim ad vicinas ecclesias ut eas confirmaret, partim ad quosdam ex fratribus misit, admonens illos atque exhortans. Hactenus Irenæus.

A ἐπιστολῇ, ἀνθὶς τῆς ἀμα Πολυκάρπῳ συν-
 σίας αὐτῆ μνημονεύει λέγων. ταῦτα τὰ δόγμα-
 ματα Φλωρίνης ἀπεφεισμένως εἶπα, ἐκ ἐπι-
 ὑγίης γνώμης ταῦτα τὰ δόγματα ἀσύμφωνά
 ἐστὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, εἰς τὴν μεγίστην ἀσέβειαν
 ἀπεβάλλονται τὰς πειθομένους αὐτοῖς· ταῦτα
 τὰ δόγματα ἐδὲ οἱ ἐξω τῆς ἐκκλησίας οἱ ἐπι-
 κοί ἐτόλμῃσαν ἀποφύλασθαι ποτὲ ταῦτα τὰ
 δόγματα, οἱ πρὸς ἡμῶν πρῶτος οἱ καὶ τὰς
 ἀποστόλους συμφοίτησαν, & παρεδωκέναι
 εἶδον [ἀρ] σε παῖς ὡν ἐτί ἐν τῇ κάτω Ἀσία πα-
 ρὰ τῷ Πολυκάρπῳ, λαμπρῶς πράττοντα ἐν
 τῇ βασιλικῇ ἀντλή, & πειρώμενον εὐδοκίμα
 παρ' αὐτῷ, μᾶλλον γὰρ τότε διαμνημονεύον
 τῆς ἐναλχῆς γνομένων. αἱ γὰρ ἐν παίδων μα-
 θήσεις στανύξασαι τῇ ψυχῇ, ἐνεῖναι αὐτῶν
 ὡς ἐμε δυνάσθαι εἰπεῖν καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ καθέ-
 ζομεν διελέγεθ' ὁ μακαριῶτα Πολυκαρ-
 πῶ καὶ τὰς προόδους αὐτῆ καὶ τὰς εἰσόδους, καὶ
 τὸν χαρακτῆρα τῆς βίης, καὶ τὴν ἐσώματος ἰδέσθαι
 καὶ τὰς διαλέξεις ἀς ἐποιεῖτο πρὸς τὸ πλῆθος
 καὶ τὴν μητρίαν Ἰωάννη σιναναστροφῶν ὡς ἀπην-
 γελλε, καὶ τὴν μητρίαν τῶν λοιπῶν τῶν ἐωρακένων
 τὸν Κύριον καὶ ὡς ἀπεμνημόνευε τὰς λόγους αὐ-
 τῶν, καὶ πρὸς τὸν Κυρίον ἦν ἀπαρ' ἐκείνων ἀκ-
 κῶσι, καὶ πρὸς τῶν δυνάμεων αὐτῆ, καὶ πρὸς τῆς δι-
 δασκαλίας, ὡς ἄρα ἀποστόλων Ἰησοῦς ὁ θεὸς
 γὰρ παρεληφθῶς ὁ Πολυκαρπῶ, ἀπηνύχων
 πάντα σύμφωνά ταῖς γραφαῖς. ταῦτα καὶ τὸ
 ἰεὶ διὰ τὸ ἐλεῖθ' ὁ θεὸς τὸ ἐπ' ἐμοὶ γεγονός
 ἀπεδάλως ἤκων, ὑπομνηματίζομεν αὐτῶν
 ἐκ ἐν χάριτι, ἀλλ' ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ καὶ αἰδέσθαι
 τὴν χάριν ὁ θεὸς γνωστῶς αὐτῶ ἀναμαρτυρη-
 μαί καὶ δυνάμει διαμαρτυρεῖσθαι ἐμπεδῶν
 ὁ θεὸς, ὅτι ἐν τῷ τῆς ἀκκῶσι ἐκείνῳ ὁ μα-
 καριῶτα καὶ ἀποστολικὸς πρῶτος οἱ ἀνακα-
 ξας ἀν' ἐμφράξας ταῦτα αὐτῆ, καὶ καλὰ τῶν
 σιμηθῆς εἰπῶν ὡς καλῆς θεῆ εἰς οἷς με καίρει
 τῆς ἡσυχίας, ἵνα τέτων ἀνέχωμαι πεφύγῃ
 καὶ τὸν τόπον ἐν ᾧ καθέζομενος ἢ ὡς τῶν τοῖ-
 τῶν ἀκκῶσι λόγων, καὶ ἐν τῶν ἐπιστολῶν ὅτι
 ὁ θεὸς ἐπίσειλεν ἠτοι ταῖς γένησθαι ἐκκλη-
 σίας ἐπίσειλεν τῶν αὐτῶν, ἢ τῶν ἀδελφῶν τῶν
 νεθελῶν αὐτῶν καὶ προσηρόμενος, δυνάμει φε-
 νερωθῆναι ταῦτα ὁ εἰρηναῖῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Ὅπως ἐπὶ Ρώμῃ ἐμαρτύρησεν Ἀπολλώνιος.

ΚΑτὰ τὸν αὐτὸν τῆς Κομῶδου βασιλείας χρόνον, μεταβέβηκε μὲν ἐπὶ το πρῶτον τὰ καθ' ἡμᾶς, εἰρήνης σὺν θεῷ χάριτι τὰς καθ' ὅλης τῆ οικουμένης διαλαβέσσης ἐκκλησίας ὅτε καὶ ὁ σωτηριῶν λόγος ἐκ παντὸς ἄνθρωπον, πᾶσαν ὑπέβη ψυχὴν ἐπὶ τὴν εὐσεβῆ τῶ ὅλων Θεῷ ἰρησικίαν ὥστε ἡδὴ καὶ τῶ ἐπὶ Ρώμης δὲ μάλα πλέτῳ καὶ Β

χρῆ διαφανῶν πλείους ἐπὶ τὴν σφῶν ὁμοσε χωρῆν πανοικί τε καὶ παρηνή σωτηρίαν. ἐκ τῆν ὅδεα τῆτο τῶ μισοκαλῶ δαίμονι βασκάνω ὅπτι τὴν φύσιν οἰσὸν ἀπεδνεῖ γέν αὐθις, ποικίλας τὰς καθ' ἡμῶν μηχανὰς ἐπιεχνώμῳ. ἐπὶ γέν τῆς Ρωμαίων πόλεως Ἀπολλώνιον ἄνδρα τῶ τότε πεισῶν ἐπὶ παιδεία καὶ φιλοσοφία βέροσημῶν, εἰς δικαστήριον ἄγει. εἰα γέ ἵνα τῶ εἰς ταῦτα ἐπιτηδείων αὐτῶ διακόνων, ἐπὶ κατηγορία τάνδρὸς εἰείρας, ἀλλ' ὁ μὲν δέιλαιος πῶδα καιρὸν τὴν δίκην εἰσελθῶν, ὅτι μὴ τῆν ἔξον ἢ καὶ βασιλικὸν ὄρον τῶς C

τῶν τοιῶνδε μινυτὰς ἀντίκα καλᾶγνυλα τα σκέλη, Περηνίε δικασῶ τοιαύτην καὶ ἀντεψήφον ἀπενέκωντο. ὁ δ' εἰ θεοφιλέσασθ' μαρτυρ, πολλὰ λυπαρῶς ἰκετεύσασθ' τε δικασῶ, καὶ λόγον αὐτὸν ἐπὶ τῆς συγκλήτε βελῆς αἰτήσασθ', λογιώατην ὑπὲρ ἧς ἐμαρτύρει πίσειω ἐπὶ πάντων πῶδα γῶν ἀπολογίαν, κεφαλικὴ κολάσει ὡς ἀπὸ δόματ' συγκλήτε τελειῶται μὴ δ' ἄλλως ἀφείδῳ τῶς ἀπαξ εἰς δικαστήριον παριόνιας καὶ μηδαμῶς τῆς πρεσβείσεως μελαβαλλομῶν, δεχ

D

χαίς παρ' αὐτοῖς νόμῳ κεκρατηκός. τῶτε μὲν ὄντω τὰς ἐπὶ τῶ δικασῶ φωνὰς καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἄς πρὸς πεδῶν πεποιήται τῶ Περηνίε πᾶσαν τε τῶν πρὸς τῶν συγκλήτον ἀπολογίαν ὅτω διαγνώσασθ' φίλον, ἐκ τῆς τῶν δεχαιῶν μαρτυρίων συναχθείσης ἡμῶ ἀναγραφῆς εἰσελαί.

CAPIUT XXI.

Quomodo Apollonius Roma martyrium passus est.

Edem tempore Commodus Imperium Romanum obtinente, res quidem nostrae in tranquilliore statu versabantur, pace per Dei gratiam cunctas orbis terrarum Ecclesias complexa. Atque interim salutaris Dei sermo ex omni genere hominum quamplurimos ad religiosum summi Numinis cultum pertrahebat: adeo ut multi ex iis qui in urbe Roma genere atque opibus eminebant, simul cum universa domo ac familia salutem consecuturi accurrerent. Verum infestissimus bonis omnibus demon & suo opte ingenio invidus, istud ferre non potuit. Rursus igitur varias adversus nos machinas commentus armatur. Denique Romae Apollonium quemdam e numero fidelium, qui in humanioribus literis & in Philofophia eximius habebatur, in iudicium adduxit, suscitato ei accusatore homine quodam perditissimo, qui ad huiusmodi flagitia idoneus in primis minister demonis videbatur. Sed miser intempestive suscepta accusatione, cum ex Imperatoris edicto capitalis poena in eos qui talia detulissent esset constituta, confestim fractis eruribus occiditur, Perenne eiusmodi adversus ipsum sententiam pronuntiante. Martyr vero Deo acceptissimus, cum iudex multis cum precibus obsecrasset, petissetque ab illo uti coram Senatu rationem fidei suae redderet, elegantissima oratione pro defensione fidei suae coram omnibus pronuntiata, capitali supplicio a Senatu damnatus est. Quippe veteri apud eos lege sancitum erat, ut Christiani qui semel in jus vocati fuerant, nisi a proposito suo discederent, nequaquam dimitterentur. Porro cuncta ab illo in iudicio dicta, & quaecunque Perenni interroganti respondit, & orationem illam quam pro fidei nostrae defensione in Senatu habuit, quisquis nosse voluerit, ex antiquorum martyrum passionibus a nobis collectis poterit percipere.

Huc refer. Niceph. c. 26, l. 4.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Τῆς κατὰ τῶτος ἐπίσκοποι ἰκνωεῖσθῳ.

Δεκάτω ἑμην τῆς Κομῶδου βασιλείας ἔτει, δέκα πρὸς τρισὶν ἔτεσιν ἐπισκοπὴν λελατρεβήκῳτα ἐλευθερῶν, διαδέχεται Βίκτωρ

CAPIUT XXII.

Quinam eo tempore Episcopi inclaruerunt.

Interea Commodus decimum annum Imperii agente, cum Eleutherus tredecim annis episcopatum administrasset, Aa iij

Huc refer. Niceph. c. 19, l. 4.

COMMODUS.

Βικτωρα δηλασα. τῷ τε κ' Πόντον Ἐπισκόπων ὡν Πάλμας ὡς ἀρχαιότατον πρεσβύτερον καὶ τῷ κ' Γαλλίαν δὲ παρθικῶν, ὡς Εἰρῳαίον ἐπισκόπον ἐπιτε τῷ καλῶν Ὁσροηνῶν καὶ τὰς ἐκάστη πόλεις. καὶ ἰδίως Βακχυλλῶν τῆς Κορονηῶν ἐκκλησίας Ἐπισκόπου, καὶ πλείων ὅσων ἄλλων, οἱ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διέξαντε καὶ κείσιν Ἰξεννημῶν τὴν αὐτὴν τέθειται Ἰψῆφον, καὶ τῶν μὲν ἡν ὄρθεις, ὁ δὲ δηλωμῶν.

A nomen praefixum est. Habentur praeterea literae Episcoporum Ponti, quibus Palma utpotè antiquissimus praefuit. Epistola quoque ecclesiarum Galliae exstat, quibus praerat Irenaeus. Ecclesiarum quoque in Osdroenae provincia & in urbibus regionis illius constitutarum literae visuntur. Scorsum verò Bacchylli Corinthiorum episcopi, aliorumque complurium epistola exstant. Qui omnes eandem fidem eandemque doctrinam proferentes, unam edidere sententiam. Et haec quidem fuit, ut dixi, illorum definitio.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ.

Περί τῆς καὶ τῆν Ἀσίαν διαφωνίας.

Τῶν δ' ἐπι τ' Ἀσίας Ἐπισκόπων τὸ πάλας. Ἐπειδὴ αὐτοῖς ᾤσαδοθεν διαφυλάττειν ἐθ' ἡσθ' χρῆναι διὰ χειρὸς Ἰωάννου Πολυκράτους ὡς καὶ αὐτὸς ἐν ἡσθ' Βικτωρα καὶ τὴν Ῥωμαίων ἐκκλησίαν διετυπώσατο γενομένη, τὴν εἰς αὐτὸν ἐλθῆσαν ᾤσαδοθεν ἐπιβταί δια τῶν. ἡμεῖς οὖν δραδιέρρητον ἀγορῶν τὴν ἡμέραν. μήτε ᾤσαδοθεντες, μήτε ἀφαιρέμωροι. καὶ γὰρ κατὰ τὴν Ἀσίαν μεγάλα σοιχεῖα κεκοίμηται. ἅλλα ἀναστήσει τῆ ἡμέρα τ' παρσείας τῆ Κυρίας, ἐν ἡσθ' ἐρχεται ἡ δόξης Ἰξ ἐρανῶν, καὶ ἀναστήσει πάντας τὰς ἀγίας. Φίλιππον τὸν τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, ὡς κεκοίμητ' ἐν Γεραπόλει, καὶ δύο θυγατέρες αὐτῆς γενηρακίαι παρθένοι, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτῆς θυγατῆς ἐν ἀγίῳ πνεύματι πολὺ βουσαμένη, ἡ ἐν Ἐφέσῳ ἀναπαύεται ἐπ' ἡσθ' Γωάννης ὁ ἐπι τὸ σῆθος Ἰ Κυρίας ἀναπεσῶν ὡς ἐγρήθη ἱερεὺς τὸ πέταλον πεφορεκῶς, καὶ μαρτυρὸς καὶ διδάσκαλος. ὅστις ἐν Ἐφέσῳ κεκοίμηται. ἐπ' ἡσθ' Πολύκαρπος ὁ ἐν Σμύρῃ καὶ Ἐπίσκοπος καὶ μαρτυρὸς καὶ Θερασίας καὶ Ἐπίσκοπος καὶ μαρτυρὸς τῆς Ἐνδρίας, ὡς ἐν Σμύρῃ κεκοίμηται. π' ἡσθ' λέγειν Σάγαρον Ἐπίσκοπον καὶ μαρτυρα, ὡς ἐν Λαοδικείᾳ κεκοίμηται ἐπ' ἡσθ' Παπειριον τὸν μακάριον, καὶ Μελίτωνα τὸν Ἐνέχρον, τὸν ἐν ἀγίῳ πνεύματι πάντα πολιτῶσα μῶρον ὡς κείται ἐν Σάρδεσι ᾤσαμένων τὴν δὲ τῶν ἐρανῶν Ἐπισκοπήν, ἐν ἡσθ' νεκρῶν ἀναστήσει. ἔτοι πάντες ἐτήρησαν τὴν ἡμέραν τ' τεσσαρεσκαίδεκάτης τῆ Παύλα κατὰ τὸ Ἐυαγγέλιον. μηδὲν παρεκβαίνοντες, ἀλλὰ κατὰ τὸν κανόνα τ' πίστεως ἀκολουθῶντες. ἐπ' ἡσθ' καὶ γὰρ ὁ μικροτερο πάντων

CAPITULUM XXIV.

De diffensione Ecclesiarum Asiae.

Episcopis verò Asiae, qui morem fidei à majoribus traditum retinendum esse acriter contendebant, Polycrates praerat. Qui quidem in ea epistola quam ad Victorem & ad Romanam urbis ecclesiam scripsit, traditionem ad sua usque tempora propagatam exponit his verbis: Nos igitur verum ac genuinum agimus diem: nec addentes quidquam, nec detrahentes. Etenim in Asia magna quaedam lumina extincta sunt, quae illo adventus Domini die resurrectura sunt, cum Dominus de caelo veniet plenus Majestate & gloria, Sanctosque omnes suscitabit. Philippus scilicet unus de duodecim Apostolis, qui mortuus est Hierapoli, & duae ejus filiae quae virgines consenuerunt: alia quoque ejusdem filia, quae Spiritu Sancto afflata vixit, & ephesi requiescit. Praeterea Joannes qui in sinu Domini recubuit: qui etiam Sacerdos fuit, & laminam gestavit: martyr denique & Doctor exstitit. Hic, inquam, Joannes apud ephesum extremum diem obiit. Polycarpus quoque qui apud Smyrnas episcopus & martyr fuit, itemque Thraseas eumeniae episcopus & martyr, qui Smyrnae requiescit. Quid Sagarim episcopum eundemque martyrem attinet dicere, qui Laodiceae est mortuus? Quid beatum Papirium, quid Melitonem Eunuchum, qui Spiritu Sancto afflatus cuncta gessit: qui & Sardibus situs est, adventum Domini de caelis, in quo resurrecturus est, exspectans. Hi omnino diem Paschae quartadecima luna juxta evangelium observarunt: nihil omnino variantes, sed regulam fidei constanter sequentes. Ego quoque omnium vestrum minimus Polycra-

Hicrefes Niceph. c.37. l. 4.

tes, ex traditione cognatorum meorum, quorum etiam nonnullos affectatus sum: fuerunt enim septem omnino ex cognatis meis episcopi, quibus ego octavus accessi. Qui quidem omnes semper Paschæ diem tunc celebrarunt, cum Judæorum populus fermentum abjiceret. ego, inquam, fratres, quinque & sexaginta annos natus in Domino, qui cum fratribus toto orbe dispersis sermones sæpe contuli, qui Scripturam sacram omnem perlegi, nihil moveo iis quæ nobis ad formidinem intentantur. Etenim ab illis qui me longè majores erant dictum scio: Obedire oportet Deo magis quam hominibus. Posthæc de episcopis qui simul aderant cum hæc scriberet, & eadem cum ipso sentiebant, sic loquitur: Possent etiam episcoporum qui mecum sunt, facere mentionem, quos petiistis ut convocarem, sicut & feci. Quorum nomina si adscripsero, ingens numerus videbitur. Hi cum me pusillum hominem invisissent, epistolam nostram assensu suo comprobant, gnari me canos istos non frustra gestare, sed vitam ex præceptis institutisque Jesu Christi semper egisse. His ita gestis, Victor quidem Romanæ urbis episcopus illic omnes Asiæ vicinarumque provinciarum ecclesias tanquam contraria rectæ fidei sentientes, à communione abscindere conatur; datique literis universos qui illic erant fratres proferibit, & ab unitate ecclesiæ prorsus alienos esse pronuntiat. Verum hæc non, omnibus placebant episcopis. Proinde Victorem ex adverso hortati sunt, ut ea potius sentire vellet quæ paci & unitati caritativè erga proximum congruebant. Exstant etiamnum eorum literæ, quibus Victorem acerbius perstringunt. Ex quorum numero Irenæus in epistola quam scripsit nomine fratrum quibus præerat in Gallia, illud quidem defendit, solo die Dominico resurrectionis Domini mysterium esse celebrandum: Victorem tamen decenter admonet, ne integras Dei ecclesias morem sibi à majoribus traditum custodientes, à communione abscindat. Et post multa alia in eam sententiam dicta, his etiam utitur verbis: Neque enim de die solum controversia est, sed etiam de forma ipsa jejunii. Quidam enim existimant unico die sibi esse jejunandum: alii duobus, alii pluribus: nonnulli etiam quadraginta horis diu-

Ab. s. c.

A ὑμῶν Πολυκράτης, καὶ ᾠδῶσιν τῶν συνων μου, οἷς καὶ παρηκολούθησα ἡσιν ἀπὸ ἐπὶ μὲν ἦσαν συγγενεῖς μετ' ἐπίσκοποι, ἐγὼ δὲ καὶ πάντοτε τῶν ἡμερῶν ἡγαθῶν συγγενεῖς με, ὅταν ὁ λαὸς ἤενε τῶν ζυμῶν ἐγὼ οὖν ἀδελφοὶ ἐξήκοντα πέντε ἔτη ἐχῶν Κυεῖω καὶ συμβεβληκῶς τοῖς ἀπὸ τῆς αἰῶν μὲνης ἀδελφοῖς καὶ πᾶσαν ἀγίαν γὰρ διεληλυθῶς, ἐπύργμαι ἐπὶ τοῖς καθ' ἑαυτοὺς σαρκοῖς. οἱ γὰρ ἐμὲ μείζονες εἰρηκασί, τὰ σαρχεῖν δεῖ Θεοῦ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. τὰ ἐπὶ Φέρι πρὸ πάντων γραφῶν τῶν συμπροβάντων ἀπὸ καὶ ὁμοδοξέντων Ἐπισκοπῶν ταῦτα λέγων ἐδωάμην ἢ τῶν Ἐπισκοπῶν τῶν συμπροβάντων μνημονεῖσαι, ἕως ἡμεῶν ἤξιώσατε μετὰ κληθῆναι ὑπὸ ἐμῆ, καὶ μετὰ καλεσάμην ὡς τὰ ὀνόματα εἰάν γραφῶν πολλὰ κλήθη εἰσιν. οἱ ἢ ἰδόντες τὸν μετὰ μετ' ἀνδραπον, συμπυδόκησαν τῇ ἐπισημῶν εἰδότες ὅτι εἰκὴ πολλὰς οὐκ ἦνεγκα, ἀλλ' ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ πάντοτε πεπολιτευμαι τέτοις ὁ μὲν τῆς Ῥωμαίων παρρησίας ἑαυτῶν, ἀδρόως τῆς Ἀσίας πάσης ἅμα τῶν ὁμοῦρος ἐκκλησίαις τὰς παρρηκίας δαπτῶν νειν ὡς ἑτεροδοξέσας, τῆς κοινῆς ἐνώσεως πειροῦται καὶ σπλιτεῖται γὰρ δια γραμματικῶν ἀκοιωνήτες ἀρδῶν πάντα τὰς ἐκείσεως κηρύττων ἀδελφούς. ἀλλ' οὐ πᾶσι γὰρ τῶν ἐπισκόποις ταῦτ' ἠρέσειε. ἀλλ' ὡς ἀκελευσται δὴ τὰ ἀπὸ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀσπῆτος πλησίον ἐνώσεως καὶ ἀγάπης φέρηται. Φέριται δὲ καὶ αἱ τῶν Φωνῶν, πλεονεκώτερον καθαπτομένων τῶν Βίκτορος ἐν οἷς περὶ ὁ Εἰρημαῖος ἐκ περσῶν ὡς ἠγείτο κατὰ τὴν Γαλλίαν ἀδελφῶν ἐπισείλας, παρρηκῶν λαμ μὲν τὸ δεῖν ἐν μόνῃ τῇ τῆς κυριακῆς ἡμερῶν τὸ τῆς τῆς Κυεῖας ἀνασάσεως ἐπιτελεῖσθαι μυστήριον τῶν γεμῶν Βίκτορι περσῶν τῶν ὡς μὴ ἀποκόποι ὅλας ἐκκλησίας Θεοῦ δεχθῆναι εἶθες ᾠδῶσιν ἐπιτηρῆσας, πλεονεκῶν ἑτέρα ᾠδῶσιν. καὶ αὐτοῖς δὲ ῥήματα τὰ δὲ ἐπιλέγων. εἰδὲ γὰρ μόνον ἀπὸ τῆς ἡμερῶν ἐσὶν ἡ ἀμφισβήτησις, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν εἰδῶν αὐτῶν τῆς νηστείας. οἱ μὲν γὰρ οὐκ εἶδον μίαν ἡμέραν δεῖν αὐτὰς νηστεῖν, οἱ δὲ δύο, οἱ ἢ καὶ πλείονας. οἱ δὲ τεσσαρακονταεῶν ἡμερῶν τε καὶ νυκτερινὰς συμμι-

ρησι

COMMODUS.

πρὸς τὴν ἡμέραν αὐτῶν. καὶ τοιαύτη μὲν
 ποικιλία τῶν ἐπιτηρέων. ἔτι καὶ ἡμεῖς
 γενοῦμεν, ἀλλὰ καὶ πολὺ πρῶτον ἐπὶ τῶν
 πατρῶν. τῶν πατρῶν δὲ ἀκριβὲς ὡς εἰκὸς κρα-
 τῶντων, τὴν κατ' ἀπλοτήτα καὶ ἰδιωτισ-
 μὸν σωφροσύνην εἰς τὸ μετεπέμψαι πεποιηκό-
 των καὶ ἔδεν ἐλαθὸν πάντες ἔτοι εἰρή-
 νευσάν τε, καὶ εἰρηνεομεν πρὸς ἀλλήλους
 καὶ ἡ διαφωνία τῆς νηστείας, τὴν ὁμόνοιαν
 τῆς πίστεως σωφροσύνη. τῶν καὶ ἰσορίαν
 παρρησιασθῆναι, ἢν οἰκείως παρρησιασθῆναι, τῶ-
 ν ἐχθροῦ τὸν τρόπον. καὶ οἱ πατρῶν Σωτήρη
 πρῶτον οἱ πατρῶν τῆς ἐκκλησίας
 ἢς καὶ ἀφυγῆ, Ἀνίκητον λέγουμεν καὶ Πίον, Ἡ-
 γνόν τε καὶ Τελεσφόρον καὶ Χύσον, ἔτε αὐ-
 τοὶ ἐτήρησαν, ἔτε τοῖς μετ' αὐτὰς ἐπέτερον.
 καὶ ἔδεν ἐλαθὸν αὐτοὶ μὴ τηρέντες, εἰρή-
 νιδον τοῖς ἀπὸ τῶν παρρησιασθῆναι ἐν αἷς ἐτήρη-
 το ἐχθροῦ πρὸς αὐτὰς. καὶ τοὶ μάλ-
 λον ἐναντίον ἦν τὸ τηρεῖν, τοῖς μὴ τηρέσι. καὶ
 ἔδεν ποτε διὰ τὸ εἶδεν τῶν ἀπεβλήθη-
 σαντων. ἀλλ' αὐτοὶ μὴ τηρέντες οἱ πρὸς τῶν
 πρῶτον οἱ πατρῶν τῆς ἐκκλησίας
 πρῶτον ἐπέμπον Εὐχαριστίαν. καὶ τῶν μακα-
 ρικῶν Πολυκάρπου Ἰππὸν ἠγάπησαν τῆ Ῥώ-
 μη Ἰππὸν Ἀνίκητον. καὶ παρ' ἄλλων ἰσῶν μι-
 κρὰ γόντες πρὸς ἀλλήλους, ἐνθὺς εἰρήνευ-
 σαν. περὶ τῆς τῶν κεφαλῶν μὴ φιλοεισή-
 σαντες πρὸς ἑαυτὰς. ἔτε γὰρ ὁ Ἀνίκητος τὸν
 Πολυκάρπον πείσαι ἐδύνατο μὴ τηρεῖν, ἄ-
 τε καὶ Ἰωάννη τῶν μαθητῶν τῶν Κυρίου ἡμεῖς,
 καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων οἷς συνδιέτε-
 λεν, αἰετῶς τετηρηκότα. ἔτε μὲν ὁ Πολυκαρ-
 πος τὸν Ἀνίκητον ἐπέειπε τηρεῖν, λέγοντα
 τὴν σωφροσύνην τῶν πατρῶν πρῶτον πρῶτον
 ἀφείλεν κατέχειν. καὶ τῶν ἔτι ἔχοντων,
 ἐκοινώνησαν ἑαυτοῖς καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
 παρεχώρησεν ὁ Ἀνίκητος τὴν Εὐχαριστίαν
 τῶν Πολυκάρπου κατ' ἐπιτροπὴν δηλονότι, καὶ
 μετ' εἰρήνης ἀπὸ ἀλλήλων ἀπληγάγησαν,
 πάσης τῆς ἐκκλησίας εἰρήνην ἔχοντων καὶ
 τῶν τηρέων καὶ τῶν μὴ τηρέων. καὶ ὁ μὲν
 Εἰρηναῖος Φεζώνυμος τις ὢν τῆ παρρησια-
 γορία, αὐτῶν τε τῶν πατρῶν εἰρηνοποιός, τοι-
 αῦτα ὑπερ τῆς τῶν ἐκκλησιῶν εἰρήνης παρε-
 κάλει τε καὶ ἐπέσειθεν. ὁ δὲ αὐτὸς ἔμο-
 νον τῶν Βίβλων. καὶ διαφόροις δὲ πλείστοις

nis ac nocturnis computatis diem suum
 metiuntur. Atq; hæc in observando je-
 junio varietas non nostra primum ætate
 nata est, sed longè antea apud majores
 nostros cœpit: qui negligentius ut veri-
 simile est præfidentes, ex simplicitate &
 imperitia ortam consuetudinem poste-
 ris tradiderunt. Nihilominus tamen &
 omnes isti pacem inter se retinuerunt,
 & nos invicem retinemus. Ita jejunio-
 rum diversitas cõsensionem fidei com-
 mendat. Narrationem deinde subjun-
 git, quam hic opportunè inseram. Est
 autem hujusmodi: Sed & presbyteri illi
 qui ante Soterem, ecclesiam cui tu nunc
 præes gubernarunt: Anicetum dico &
 Pium & Hyginum cum Telephoro &
 Chylo, neque ipsi unquam observarunt:
 neque his qui cum ipsis erant, ut id ob-
 servarent permisit. Ipsi tamen cum
 hoc minimè observaret, pacem nihilo-
 minus colebant cum iis qui ad se venis-
 sent ex ecclesiis in quib; id observabatur
 Atqui observantia inter eos qui mini-
 mè observabant, tantò magis contraria
 videbatur. Nec ulli unquam ob ejusmo-
 di consuetudinem rejecti sunt. Verùm
 illi ipsi qui te præcesserunt presbyteri,
 quamvis id minimè observarent, eccle-
 siarum presbyteris qui id observabant,
 Eucharistiam transmiserunt. Et cum
 beatissimus Polycarpus Aniceti tempo-
 ribus Romam venisset, atq; inter illos
 de quibusdam aliis rebus modica esset
 controversia, statim mutuopacis osculo
 se complexi sunt: de hoc capite non ma-
 gnopere inter se contententes. Neque
 enim Anicetus Polycarpo persuadere
 unquam poterat ut observare desineret,
 quippe qui cum Joanne Domini nostri
 discipulo, & cum reliquis Apostolis qui-
 buscum familiariter vixerat, cum mo-
 rem perpetuò observasset. Neque item
 polycarpus aniceto persuadere conatus
 est ut observaret, cum Anicetus eorum
 qui ante se fuerant presbyterorù morem
 sibi retinendum esse diceret. Quæ cum
 ita se haberent, communicarunt sibi in-
 vicem: Et Anicetus in ecclesia conse-
 crandi munus Polycarpo honoris causa
 concessit: tandemq; cum pace à se invi-
 cem discesserunt: tam iis qui observa-
 bant, quàm illis qui minimè observa-
 bant, pacem communionemque totius
 ecclesiæ retinentibus. Ac Irenæus qui-
 dem nomini suo verè respondens, nec
 solo nomine sed etiam vitæ instituto ac
 proposito pacificus, pro ecclesiarum pa-
 ce hæc monuit & allegavit. Nec verò ad

Vicorem solum, sed ad multos alios ecclesiarum antistites de questione proposita literas in eandem sententiam misit.

Αρχισυνεργόν ἐκκλησιῶν, τὰ κατ' ἄλληλα δι' ἑπτα-
λῶν πρὸς τὸ κεκινημένον ζήτημα ὁ ὁμίλει.

CAPUT XXV.

Quomodo cuncti in unam sententiam de die Pascha convenerint.

Huc refer Niceph. 6. 36. 14. **E**piscopi verò Palæstinæ quos paulò suprà memoravimus, Narcissus scilicet & Theophilus, & cum illis Callius Tyri, & Clarus Ptolemæidis episcopi, & qui simul cum ipsis convenerant, postquam de traditione diei Paschalis, quæ jam inde ab Apostolis ad ipsos continuâ successione manerat, multa in suis literis disseruerunt, tandem ad finem epistolæ his utuntur verbis: Date operam ut epistolæ nostræ exemplaria per omnes ecclesias mittantur, ne nobis crimen imputent qui animas suas à recto veritatis tramite facile abducunt. Illud etiam vobis significamus, eodem quo apud nos die Pascha Alexandria celebrari. A nobis enim ad illos, & vicissim ab illis ad nos literæ perferuntur; ita ut uno consensu & simul sacrosanctum peragamus diem.

CAPUT XXVI.

Quot Irenæus elegantis ingenii monumenta nobis reliquit.

Ceterum præter supradicta Irenæi Opera & epistolæ, exstat etiam brevissimus & in primis necessarius ejusdem liber adversus Gentes, qui de scientia inscribitur. Alius præterea Marciano fratri nuncupatus, qui demonstrationem continet Apostolicæ prædicationis. Denique libellus variarum disputationum, in quo epistolæ ad Hebræos, & Sapientiæ Salomonis mentionem facit, & quædam sententias ex iis libris adducit. Atque hæc sunt quæ ex Irenæi Scriptis ad nostram notitiam pervenerunt. Interim cum per tredecim annos Commodus Imperium tenuisset, ac post ejus obitum Pertinax sex circiter mensium spatio Republicam administrasset, Imperator Severus summa rerum potitus est.

CAPUT XXVII.

Quot etiam ceteri qui eodem tempore floruerunt.

Huc refer Niceph. 6. 35. 1. 4. **P**orro veterum ecclesiasticorum virorum qui tunc temporis vixerunt, plurima adhuc servantur apud multos

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ.

Ὅπως τοῖς πᾶσι μία ψῆφος πρὸς τὸ Πάσχα συντηρηθῆ.

Οἱ γε μὴν ἐπὶ Παλαιστίνης ἐς δὲ τὸν διελθόντα ἀμν. ὅτε Νάρκισσος ὁ ἐπίσκοπος τῆς κατ' ἄλληλα ἐκκλησίας ἐπίσκοπος, καὶ Κλάριος τῆς ἐν Πτολεμαίδι, οἱ τε μὲν τῶν σωεληλυθότες πρὸς τῆς καλεθῆσης εἰς αὐτὰς ἐκ διαδοχῆς τῆς ἀποστόλων πρὸς τὸ Πάσχα ὁμοθυμαδόν πρὸς τὸ ἐπιλεχθῆσαν τὸ τέλος τῆς γραφῆς, καὶ τοῖς ῥήμασιν ἐπιπέμψασιν ταῦτα. τῆς δ' ἐπιστολῆς ἡμῶν περιελάθηται καὶ πᾶσαν ἐκκλησίαν ἀντιγράφα διαπέμψασθαι, ὅπως μὴ ἐπινοήσιν ἄλλοις ῥαδίως πλανῶσιν ἑαυτῶν τὰς ψυχὰς. διηλέμεν ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ ἀγασθῆναι, ἥπερ καὶ ἡμεῖς, καὶ ἡμῶν γὰρ τὰ γράμματα κομίζονται αὐτοῖς, καὶ ἡμῖν παρ' αὐτῶν ὡς συμφανῶς καὶ ὁμοθυμαδόν τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ.

Ὅσα τῆς Εἰρηναίου φιλοκαλίας καὶ εἰς ἡμᾶς κατέλιπε.

Αλλὰ γὰρ πρὸς τῆς δωσδοθεῖσιν Εἰρηναίου συγγράμμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς, Φεβδουλίαν αὐτοῦ πρὸς ἐλλήνας λόγος συντομοτάτος καὶ ἁμαλίστα ἀναγκαϊστάτος, πρὸς ἐπιστολὴν ἐπιγεγενημένην καὶ ἄλλαν ἃν ἀνατίθειεν ἀδελφοὶ Μαρκιανὸν τέτονον, εἰς ἐπίδοξον δὲ ἀποστολικὸν κηρύγματος καὶ βιβλίον περὶ διαφορῶν, ἐν ᾧ τὸ πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς καὶ τὸ περὶ σοφίας Σολομῶντος μνημονεύει, ῥηθῆναι ὅτι αὐτῶν ὁμοθυμαδόν καὶ ταῦτα μὲν εἰς ἡμεῖς ἐλαβόντα γνώσιν τῆς Εἰρηναίου τοσαύτα. Κομόδου δ' ἐπὶ τὴν δεξὴν ἐπὶ δευτέρου καὶ τρίτου ἔτεσι κατὰ λύσαντες, ἀντιγράψασιν Σαβινοῦ καὶ ὁλοῖς μυστῶν τὴν Κομόδου τὴν Περτινᾶκος διαγρομένον κρατῆ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ.

Ὅσα καὶ τὸ λοιπὸν τῶν πτωχῶν συμπημασάντων.

Πλείστα μὲν οὖν ὁμοθυμαδόν πολλοῖς εἰσέτι νεωτέρων τότε σώζεσθαι παλαιῶν καὶ ἐκκλησι-

SEVERUS.

σιαστικῶν ἀνδρῶν, ἀναρέτε ἀπαθείας ὑπομνή-
ματῶν ὧν γε μὴν αὐτοὶ διέγνωμεν, εἴη τὰ Ἡ-
ρακλεῖτα εἰς τὸν Ἀπόστολον, καὶ τὰ Μαξίμου
ᾧ τὸ πολυδουλίτης ᾧ τὰ τοῖς αἰρεσιώταις
ζητήματῶν τῶν πόθεν ἢ κακία. καὶ ᾧ τὸ γε-
νητὴν ὑπάρχειν τὴν ὕλην τὰ τε Κανδίδου εἰς
τὴν Ἐξαήμερον, καὶ Ἀπίωνος εἰς τὴν αὐτὴν
ὑποθεσιν. ὁμοίως Σέξτε ᾧ ἀνασάσεως καὶ
ἀλλή τῶν ὑποθεσιν Ἀραβιανῶν καὶ μυρίων ἄλ-
λων ὧν διὰ τὸ μηδὲμίαν ἔχειν ἀφορμὴν, ἔχ-
οῖον τε ἔτε τὰς χροῖας ᾧ τὰ δὲ ἴσως γραφῆ, ἔθ-
ἰσοείας μνήμην ὑποσημειώσας. καὶ ἄλλων ᾧ
πλείστων, ὧν ἔδδ' εἰς τὰς προσηγορίας καταλέ-
γειν ἡμῶν δὲ αὐτῶν, ἢ ἴθιλον εἰς ἡμᾶς λόγοι. ὁρ-
δοξῶν μὲν καὶ ἐκκλησιαστικῶν, ὡς γε δὴ ἡ
ἐκάστῃ ᾧ τὰ δὲ εἰκνυσι τὴν θεῖαν γραφῆς ἑρμη-
νεῖα ἀδ' ἡλῶν ᾧ ὁμοῦς ἡμῶν, ὅτι μὴ τῶν πεση-
σηγορίαν ἐπάγειαι τῶν συζητησάμενων.

A laudabilis diligentia monumenta. Eo-
rum verò quos ipsi dignoscere potui-
mus, hæc ferè sunt. Heracliti Commen-
tarii in apostolum: Maximi quoque
Volumina de vulgatissima illa apud hæ-
reticos quaestione, unde fit malum: &
de eo quòd materia facta sit. Præterea
Candidi in Hexaëmeron, & Apionis de
eodem argumento Commentarii. Item
Sexti liber de Resurrectione, & Arabi-
ani opus quoddam, aliorumq; complu-
rium. Quorum nec tempora literis
mandare, cum nullum nobis indicium
aut argumentum suppetat: nec narra-
tionem ullam libris nostris intexere
possimus. Multorum etiam lucubra-
tiones ad nos pervenerunt, quorum ne
ipsa quidem nomina possumus recense-
re. Qui orthodoxi quidem & ecclesia-
stici omnes fuere, ut sacræ Scripturæ
expositio à singulis eorum allata testa-
tur: obscuro tamen nobisque ignoti
sunt, propterea quod libri ipsi Aucto-
rum non præferunt nomina.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ.

Πεὶ τὴν ἑστῶσαν αἰρεσιν ἔφαρξεν ἀποβλημένων οἱ
τις τὸν ἀπόστολον γράσας, καὶ ὅπως τὰς ἀγίας γραφὰς
ἀσθενοῦναι τετολίμηναι.

Τούτων ἐν τῷ ἀποδόματι καὶ τῆς
Ἀρτέμωνος αἰρέσεως πεπονημένων, ἢ
αὐτῶν ὅτι Σαμοσάτων Παύλου, καὶ ἡμᾶς
ἀνανεώσας πεπέριαι. Φέρεται τις διήγη-
σις ταῖς ἐξέταξις ἡμῶν προσηγορίας ἰσο-
ρίαις. τὴν γὰρ τοὶ δὲ δὲ ἡλωμὴν αἰρεσιν ὑπὸ
ἀνδρῶν γράσας τὸν Σατῆρα φασκεσαν, ἔ-
πεπολλὲ νεωτεριώτερον διδουμένων ἐπειδὴ
σεμνύειν αὐτὴν ὡς ἀνδραγαθία οἱ ταύτης ἡ-
δελον εἰσηγήσαι πολλὰ καὶ ἄλλα εἰς ἐλεγχον
αὐτῶν τὸ βλασφημῆσαι ὑποσημειώσας ᾧ τὰ
ὁ λόγος, ταῦτα καὶ λέξω ἰσορεῖ. Φασὶ γὰρ τὰς
μὲν ἀποβλητὰς ἀπαθείας καὶ αὐτὰς τὰς Ἀποστό-
λους παρεληφέναι τε, καὶ διδασκάναι ταῦτα,
ἀνω ἔτοι λέγασαι, καὶ τὴν ἀλήθειαν ἔ-
κρηγματῶν μέχρι τῆς Βικτωρίας χροῖων, ὅς ἦν
πρῶτος ἀπὸ Πέτρου ἐν Ῥώμῃ Ἐπίσκο-
πος, διὸ καὶ διαδόχου αὐτῆς Ζεφυρίου, ᾧ τὰ
κεχαράχθαι τὴν ἀλήθειαν. ἢ δὲ ἂν τυχὸν πι-
θανὸν τὸ λεγομένον, εἰ μὴ πρῶτον μὲν ἀντέ-
πιπτον αὐτοῖς αἰθεῖαι γραφαί, καὶ ἀδελφῶν
δὲ ἡλῶν ἐστὶ γράμματα περὶ ἐξέταξις τῶν Βί-
κτωρος χροῖων, ἀ κενῶν περὶ τὰ ἔθνη

CAPUT XXVIII.
De his qui Artemonis hæresim initio sectati sunt:
cujusmodi moribus præditi, & quomodo
Sacras Scripturas depravare ausi
fuerint.

Porro in cujusdam ex illis auctori-
bus libro adversus Artemonis hæ-
resim elaborato, quam Paulus Samo-
satenfis nostris temporibus renovare
aggressus est: exstat quædam narra-
tio, historię quam præ manibus ha-
bemus valde accommodata. Supra-
dictam enim hæresim quæ Christum
merum hominem esse dicebat, ante
paucos annos inventam esse coar-
guens auctor ille, quandoquidem se-
ctæ illius principes vetustissimam il-
lam esse jactabant: post alia multa
adversus impium eorum mandacium
adducta, hæc ad verbum refert: Af-
firmant enim, inquit, pateros quæ-
dam omnes, & ipsos Apostolos, ea
quæ ab ipsis nunc dicuntur, & acce-
pisse & docuisse: ac prædicationis qui-
dem veritatem esse custoditam usque
ad Victoris tempora, qui tertius de-
cimus à Petro Romanæ urbis episco-
pus fuit: à Zephyrini autem tempo-
ribus qui Victori successit, adultera-
tam fuisse veritatem. Ac fortasse id
quod dicunt, credibile videretur,
nisi eis refragarentur primùm qui-
dem divinæ Scripturæ: deinde fra-
trum quorundam Scripta, Victoris
Bb ij

Huc refer-
Niciph.
c. 21. l. 4.

SEVERUS.

Κόμος ἡμῶν Γνωστὸς Χριστὸς, οὐκ ἐβέλετο ἔξω ἐκκλησίας γρόμδρον, ἀπολέσθαι μάρτυρα τῶν ἰδίων παθῶν. ἐπεὶ δὲ ῥαθυμότερον τοῖς ὁράμασι παροσεύχε, δελεάζομεν τῆ τε παρ' αὐτοῖς πρῶτα καθεδρία, καὶ τῆ πλείους ἀπολυτῶσι αἰχρῶν καρδία, τελεθλαίον ὑπὸ ἀγίων ἀγγέλων ἐμαστιγῶθη, δι' ὅλης τ' νυκτὸς ἐσμικρῶς αἰκιδεῖς ὡς ἐώθεν ἀναστῆναι, καὶ ἐνδυσάμδρον Σάκκον, καὶ ἀποδὸν ἀκαπατάμενον, καὶ πολλῆς ἀσπιδῆς καὶ δακρύων παροσεύειν, Ζεφυρέω τῷ Ἐπισκόπῳ, κυλιόμενον ὑπὸ τῆς πόδας ἐ μόνον τῶν ἐν τῷ Κλήρῳ, ἀλλὰ καὶ τῶν λαϊκῶν συγχεῖαι τε τοῖς δάκρυσι τῶν ἐσπλαγχνῶν ἐκκλησίαν τῆ ἐλεήμονος Χρῆστος. πολλῶν τῆ δέησει χριστάμενον, δείξαντά τε τῆς μὴ ὡπασι ὧν εἰλήφει πληγῶν, μόλις κοινωθηθῆναι. τῆτοις Ἐπιστολάφομεν καὶ ἄλλας πρὸ τῶν αὐτῶν τῆ αὐτῆ συγγραφέως φωνάς, τῆτον ἐχέσας τὸν τῆτον. γραφάς μὲν θείας ἀφόδως ῥεραδιεργήκασιν. πίσεως ἡ δὲ χαίρας κανόνα ἠθετήκασιν Χρῆστον ἡγήνοκασιν ἔ τῆ αἰ θείας λέγασιν γραφαὶ ζητῶντες, ἀλλ' ὅποιοι γῆμα συλλογισμῶς εἰς τὴν τ' ἀθεότητι ἔυρεθῆ σῦσασιν, φιλοπόνως ἀσκῶντες καὶ αὐτοῖς προτείνῃ τις ῥητόν γραφῆς θεϊκῆς, ἐξελάζσιν πότερον σιωπημένον ἢ διεξοδόμενον δυνάται ποιῆσαι γῆμα συλλογισμῶ. καλαλιπόνες ἡ τὰς ἀγίας τῆ Θεῆ γραφάς, γεωμετρίαν ἐπιτηδύεσιν. ὡς ἀν ἐκ τῆς γῆς ὄντες καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλῶντες, καὶ τὸν αὐθῆν ἐρχόμενον ἀγνοεῖτες. Εὐκλείδης γῆν πᾶσα τισιν αὐτῶν φιλοπόνως γεωμετρεῖται Ἀριστοτέλης δὲ καὶ Θεόφραστος θαυμάζομαι Γαληνὸς γῆσι τῶν ἰνῶν καὶ πρὸς κωμῆται. οἱ δὲ ταῖς τῶν ἀπίων τέχναις εἰς τὴν τῆς αἰρέσεως αὐτῶν γνώμην ἀπαχρῶμενοι, καὶ τῆ τῶν ἀθέων πανεργία τὴν ἀπλήν τῶν θεῶν γραφῶν πίσει καπηλεύοντες. ὅτι μὴ δὲ ἐγγὺς πίσεως ὑπάρχασιν, πῆ δὲ καὶ λέγειν; διατῆτο ταῖς θεαῖς γραφαῖς ἀφόδως ἐπέβαλον τὰς χεῖρας, λέγοντες αὐτὰς διαθεωκέναι. καὶ ὅτι τῆτο μὴ καλαψευδόμενοι αὐτῶν λέγω, ὁ βελομένῳ δυνάται μαθεῖν. εἰ γάρ τις θελήσει συγκομίσας αὐτῶν ἐκάστῃ τὰ ἀνήγραφα ἐξελάζειν πρὸς ἀλλήλα, καὶ πολὺ ἀν εὐρεῖ διαφωνῶντα. ἀσύμφωνα γῆν ἔσαι τὰ Ἀσκληπιάδου

A enim Deus ac Dominus noster Jesus Christus, cum qui passionum suarum testis existerat, perire extra ecclesiam volebat. Sed cum nocturnas ejusmodi visiones negligeret Natalis, utpotè honore primæ apud illos sedis, & turpis lucri cupiditate (quæ multis mortalibus exitio est) inescatus, tandem à sanctis Angelis per totam noctem flagris cæsus & gravissimè verberatus est. Adeo ut primo diluculo confurgens, saccum induerit, & cinere confusus confestim cum lacrymis ad pedes Zephyrini episcopi sese abjecerit, non solum Cleri, verum etiam secularium vestigiis advolutus; & Christi misericordiam ecclesiam ipsam quoq; misericordem fletibus suis commoverit atq; concusserit. Multiq; precibus usus, ostensis etiam vibicibus plagarum quas pro Christi confessione pertulerat, vix tandem ad communionem admittitur. His adjiciemus alia quoque ejusdem Scriptoris de iisdem hæreticis verba, quæ sic habent: Sacras quidem, inquit, Scripturas audacter adulteraverunt: primitivæ autem fidei regulam rejecerunt: Christum ipsum denique ignoraverunt: non inquirentes quid sacræ doceant Scripturæ; sed ejusmodi syllogismorum figura ad confirmandam impietatem suam repariatur, assiduè meditantés. Quod si quis aliquem divinæ Scripturæ locum eis objiciat, examinant utrum connexum an disjunctum syllogismi genus ex eo confici possit. Relictisque atque abjectis sacris dei Scripturis, Geometriæ student; quippè qui terrestres sint & loquantur terrena, & illum qui de cælo advenit ignorent. Euclidis igitur Geometria apud nonnullos eorum studiosè excolitur. Aristoteles verò & Theophrastus summa admiratione suscipiuntur: Galenus autem à quibusdam etiam adoratur. Proinde istos qui infidelium artibus ac disciplinis ad stabiliendam hæresis suæ opinionem abutuntur, & subtili impiorum hominum versutia simplicissimam divinarum Scripturarum adulterant fidem, remotissimos esse à fide quid attinet dicere? Hinc est quòd divinis Scripturis audacter manus intulerunt, eas à se emendatas esse dicentes. Atq; id à me non falsò eis objici, quisquis voluerit facile cognoscet. Nam si quis exemplaria illorum undique conquisita simul inter se contulerit, inveniet profectò illa inter se plurimum dissentire. Certè Asclepiadoti exemplaria non con-

veniunt cum illis quæ sunt Theodoti. Multa porro huiusmodi exemplaria nancisci licet, propterea quod discipuli illorum studiosè perscripserunt ea quæ à magistris suis ut ipsi dicunt emendata, hoc est corrupta fuerant. Jam Hermophili exemplaria cum illis quæ dixi, minimè contentiunt. Ea verò quæ dicuntur Apollonidis ne secum quidem ipsa concordant. Nam illa quæ prius ediderat, cum illis quæ postea invertit atque luxavit, conferre quilibet potest, atque inter se dissonantia deprehendere. Quantæ porro audaciæ sit eiusmodi facinus, ne ipsos quidem ignorare credibile est. Aut enim sacras Scripturas à sancto Spiritu dictatas esse non credunt, ac proinde infideles sunt: aut semetipsos Spiritu sancto sapientiores esse existimant, ac proinde quid aliud sunt quàm demoniaci? Neque enim negare possunt hoc facinus à se admissum esse, cum ipsorum manu descripta sint exemplaria; neque ab illis, à quibus in Christiana fide instituti sunt, eiusmodi Codices acceperint: nec ostendere possint exemplaria, ex quibus sua illa descripserunt. Quidam autem ex ipsis ne adulterare quidem Scripturas dignati sunt: sed legem ac Prophetas absolutè repudiantes, per illegitimam & impiam doctrinam, sub obtentu gratiæ in altissimum exitiū gurgitem delapsi sunt. Verùm de his hæcenus.

*Finis Libri quinti Historia
Ecclesiastica.*

Α τοῖς Θεοδοτοῖς πολλῶν δὲ ἐστὶν εὐπορησῶν, διὰ τὸ φιλοτίμως ἐγγεγράφαι τὰς μαθητῶν αὐτῶν ταύτῃ ἕκαστος αὐτῶν ὡς αὐτοὶ καὶ ἐκαστὸν ἀλωρθωμένα, τετέστιν ἠφανισμένα πάλιν ἐκ τούτοις τὰ Ἐρμοφίλου ἔσσινα δειλὰ γὰρ Ἀπολλωνίως ἐδὲ αὐτὰ ἑαυτοῖς ἐστὶ σύμφωνα. ἐστὶ γὰρ συγκεῖναι τὰ πρεσβύτερον ὑπὸ αὐτῶν καὶ Ἰασιδουαδένων, τοῖς ὑστερον πάλιν ἐπιδιαστροφῆσι, καὶ εὐρεῖν καταπολύ ἀπαδόντα, ὡς τὸ τολμῆς ἐστὶ τὸ τὸ ἀμαρτήματα, εἰκὸς μὴ ἐκνεύς ἀγνοεῖν. ἢ γὰρ ἐπιστεύσῃ ἀγνοῦν παρὰ μάλι λελεχθαι τὰς θείας γραφάς, καὶ εἰς ἀπίστοι. ἢ ἑαυτὸς ἠγέσθαι σοφώτερος ἢ ἀγνοῦν πνεύματος ὑπαρχεῖν καὶ τί ἕτερον ἢ δαιμονιώσῃ. ἐδὲ γὰρ δεινῶσα δυνάμει αὐτῶν εἶναι τὸ τολμήματα, ὅπου τὸν καὶ τῆ αὐτῶν χεῖρι ἢ γεγραμμένα. καὶ παρ' ὧν κατηχῶσαν μὴ τοιαύτας παρέλαβον τὰς γραφάς καὶ δεῖξαι ἀνήγραφα, ὅθεν αὐτὰ μετεγράψαντο, μὴ ἔχουσιν. ἐνιοὶ δὲ αὐτῶν ἐδὲ πᾶσα γράσασεν ἠξιώσαν αὐτὰς, ἀλλ' ἀπλῶς δαιμονοῦσιν ὅτι τὸ νόμον καὶ τὰς περὶ φητας, αὐμοῦ καὶ ἀθέου διδασκαλίας περὶ φητας γράσει, εἰς ἕχαστον ἀπαλείας ὄλεθρον καταλίθησαν. καὶ ταῦτα μὲν τῶτον ἰσορροῦσιν τῶτον.

Ἐκκλησιαστικῆς ἰσορείας λόγος πέμπτος
τέλος.